

VOORUITZICHTEN

Regionale economische vooruitzichten 2026-2031

Juli 2026

Inhoudstafel

1.	Inleiding.....	1
2.	Bruto binnenlands product en belangrijkste bestedingscomponenten	3
2.1.	Bruto binnenlands product.....	3
2.2.	Consumptieve bestedingen van de huishoudens	8
2.3.	Consumptieve bestedingen van de overheid	12
2.4.	Bruto vaste kapitaalvorming.....	13
2.4.1.	Bedrijfsinvesteringen	13
2.4.2.	Investeringen van de huishoudens in woningen.....	14
2.4.3.	Overheidsinvesteringen	15
2.5.	Internationale handel van goederen en diensten.....	17
2.6.	Interregionale handel van goederen en diensten.....	18
2.7.	Bijdragen van de belangrijkste uitgavencategorieën aan de economische groei op middellange termijn	20
3.	Toegevoegde waarde, binnenlandse werkgelegenheid en lonen	22
3.1.	Toegevoegde waarde	22
3.2.	Binnenlandse werkgelegenheid.....	25
3.3.	Productiviteit en lonen	30
4.	Arbeidsaanbod, werkzame bevolking en werkloosheid.....	32
4.1.	Arbeidsaanbod	32
4.1.1.	Bijdrage demografie.....	32
4.1.2.	Bijdrage activiteitsgraden	34
4.2.	Grens- en pendelarbeid, werkzame bevolking en werkgelegenheidsgraad.....	39
4.3.	Werkloosheid en werkloosheidsgraad.....	44
5.	Overheidsfinanciën	49
5.1.	Inleiding.....	49
5.2.	Geheel van de gemeenschappen en gewesten	50
5.3.	Vlaamse Gemeenschap	51
5.4.	Franse Gemeenschap	52
5.5.	Waals Gewest.....	53
5.6.	Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.....	54
6.	Broeikasgasemissies.....	56
6.1.	Rijk.....	56
6.2.	Brussels Hoofdstedelijk Gewest.....	57
6.3.	Vlaams Gewest	58
6.4.	Waals Gewest	58

7. Bijlage.....	60
7.1. Groei van de belangrijkste bestedingscomponenten en bijdrage tot de bbp-groei.....	60
7.2. Bijdrage van de bedrijfstakken tot de groei van de toegevoegde waarde en de binnenlandse werkgelegenheid	63
7.3. Verklarende woordenlijst	66

Lijst van tabellen

Tabel 1	Bbp en belangrijkste bestedingscomponenten in volume.....	7
Tabel 2	Rekening van inkomen, consumptie en besparingen van de huishoudens - Brussels Hoofdstedelijk Gewest	10
Tabel 3	Rekening van inkomen, consumptie en besparingen van de huishoudens - Vlaams Gewest	11
Tabel 4	Rekening van inkomen, consumptie en besparingen van de huishoudens - Waals Gewest	11
Tabel 5	Structuur en groei van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	24
Tabel 6	Structuur en groei van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen van het Vlaams Gewest	24
Tabel 7	Structuur en groei van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen van het Waals Gewest	24
Tabel 8	Binnenlandse werkgelegenheid (werknemers en zelfstandigen) van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	28
Tabel 9	Binnenlandse werkgelegenheid (werknemers en zelfstandigen) van het Vlaams Gewest	28
Tabel 10	Binnenlandse werkgelegenheid (werknemers en zelfstandigen) van het Waals Gewest	28
Tabel 11	Scenario voor demografie en arbeidsaanbod.....	33
Tabel 12	Regionale arbeidsmarktvooruitzichten	47
Tabel 13	Rekening van de gemeenschappen en gewesten	50
Tabel 14	Rekening van de Vlaamse Gemeenschap	51
Tabel 15	Rekening van de Franse Gemeenschap	52
Tabel 16	Rekening van het Waals Gewest	53
Tabel 17	Geconsolideerde rekening van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.....	54
Tabel 18	Evolutie van de totale broeikasgasemissies per sector.....	59
Tabel 19	Bbp en belangrijkste bestedingscomponenten - Brussels Hoofdstedelijk Gewest	60
Tabel 20	Bbp en belangrijkste bestedingscomponenten - Vlaams Gewest	61
Tabel 21	Bbp en belangrijkste bestedingscomponenten - Waals Gewest	62
Tabel 22	Bijdrage van de bedrijfstakken tot de groei van de toegevoegde waarde en van de binnenlandse werkgelegenheid - Brussels Hoofdstedelijk Gewest	63
Tabel 23	Bijdrage van de bedrijfstakken tot de groei van de toegevoegde waarde en van de binnenlandse werkgelegenheid - Vlaams Gewest	64
Tabel 24	Bijdrage van de bedrijfstakken tot de groei van de toegevoegde waarde en van de binnenlandse werkgelegenheid - Waals Gewest	65

Lijst van figuren

Figuur 1	Groei van het bbp in volume	3
Figuur 2	Consumptieve bestedingen van de huishoudens in volume	9
Figuur 3	Spaarquote van de huishoudens	9
Figuur 4	Consumptieve bestedingen van de overheid in volume	12
Figuur 5	Investeringsquote van de bedrijven: volumegroei (links) en investeringsquote tegen lopende prijzen	14

VOORUITZICHTEN

Figuur 6	Woninginvesteringen	14
Figuur 7	Overheidsinvesteringen	16
Figuur 8	Evolutie van de internationale uitvoer en van de indicator van de potentiële uitvoermarkten	17
Figuur 9	Interregionale netto-uitvoeren in volume	19
Figuur 10	Bbp en belangrijkste bestedingscomponenten – bijdrage aan de bbp-groei voor de periode 2027-2031.....	21
Figuur 11	Belangrijkste sectorale bijdragen aan de groei van de toegevoegde waarde en de werkgelegenheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – periode 2027-2031 (gemiddeld).....	29
Figuur 12	Belangrijkste sectorale bijdragen aan de groei van de toegevoegde waarde en de werkgelegenheid in het Vlaams Gewest – periode 2027-2031 (gemiddeld)	29
Figuur 13	Belangrijkste sectorale bijdragen aan de groei van de toegevoegde waarde en de werkgelegenheid in het Waals Gewest – periode 2027-2031 (gemiddeld)	30
Figuur 14	Bijdragen tot groei van arbeidsaanbod - Brussels Hoofdstedelijk Gewest	35
Figuur 15	Bijdrage aanbodgedrag (in pp) naar leeftijd - Brussels Hoofdstedelijk Gewest.....	35
Figuur 16	Bijdragen tot groei van arbeidsaanbod - Vlaams Gewest	35
Figuur 17	Bijdrage aanbodgedrag (in pp) naar leeftijd - Vlaams Gewest	35
Figuur 18	Bijdragen tot groei van arbeidsaanbod - Waals Gewest.....	36
Figuur 19	Bijdrage aanbodgedrag (in pp) naar leeftijd - Waals Gewest	36
Figuur 20	Werkzame bevolking - Brussels Hoofdstedelijk Gewest	40
Figuur 21	Werkzame bevolking - Vlaams Gewest	41
Figuur 22	Werkzame bevolking - Waals Gewest	41
Figuur 23	Regionale werkgelegenheidsgraden volgens HERMREG-definitie	42
Figuur 24	Regionale werkgelegenheidsgraden volgens EU2020-definitie	42
Figuur 25	Regionale werkloosheidsgraden.....	44
Figuur 26	Evolutie van de niet-ETS1 emissies	57

Bijdragen

Deze publicatie werd verwezenlijkt door de volgende equipes:

FPB: De équipes Macro-economie, Overheidsfinanciën, Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming en Demografie.

Vertaaldienst: Christelle Castelain.

Lay-out: Adinda De Saeger.

BISA: Pierre-François Michiels.

IWEPS: Frédéric Caruso, Olivier Meunier, Vincent Scourneau, Frédéric Verschueren.

Statistiek Vlaanderen: Dirk Hoorelbeke.

Contactadressen:

hermreg@plan.be

pfmichiels@perspective.brussels

f.caruso@iweps.be

dirk.hoorelbeke@vlaanderen.be

Federaal Planbureau

Belliardstraat 14-18, 1040 Brussel

<https://www.plan.be>

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, perspective.brussels

Naamsestraat 59, 1000 Brussel

<https://bisa.brussels>

Institut wallon de l'évaluation, de la prospective et de la statistique

Route de Louvain-la-Neuve 2, 5001 Belgrade (Namur)

<https://www.iweps.be>

Statistiek Vlaanderen

Havenlaan 88 bus 20, 1000 Brussel

<https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen>

Verantwoordelijke uitgever FPB: Baudouin Regout - Wettelijk depot: D/2026/7433/10

1. Inleiding

Dit rapport presenteert de resultaten van de macro-economische vooruitzichten voor de drie Belgische gewesten. Deze vooruitzichten zijn het resultaat van een regionale uitsplitsing van de nationale economische vooruitzichten van het Federaal Planbureau¹ voor de periode 2026-2031. Net als de vorige edities is dit rapport het resultaat van een samenwerking tussen het Federaal Planbureau en de studien- en statistiekdiensten van de drie Belgische gewesten (BISA, IWEPS en Statistiek Vlaanderen²).

Tenzij anders vermeld, verwijzen de benamingen Brussel, Vlaanderen en Wallonië in dit rapport naar respectievelijk het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, het Vlaamse Gewest en het Waalse Gewest.

De projectie houdt rekening met de meest recente regionale rekeningen³, die betrekking hebben op de periode 2003 tot en met 2023 voor de investeringen en tot en met 2024 voor de overige aggregaten. Dit betekent dat de projectieperiode start in 2024 voor de investeringen en in 2025 voor de overige aggregaten.

Het HERMREG-model, dat wordt gebruikt voor het opstellen van de regionale macro-economische vooruitzichten, is de voorbije jaren aanzienlijk uitgebreid. De belangrijkste ontwikkeling betreft de integratie van de bestedingsbenadering, waardoor vooruitzichten kunnen worden gemaakt voor de verschillende componenten van de geaggregeerde vraag op gewestelijk niveau. Het gaat daarbij om de particuliere en de overheidsconsumptie en de internationale uitvoer en invoer, die sinds enkele jaren beschikbaar zijn in de regionale rekeningen. Daarnaast werd het model uitgebreid met het interregionale handelssaldo en de voorraadwijzigingen, waardoor de bestedingsbenadering van het bbp voor elk gewest volledig kon worden uitgewerkt. Ook de arbeidsvolumes worden voortaan in de modellering opgenomen en de inkomensbenadering voor de huishoudens werd aangevuld met de besparingen. De voorliggende vooruitzichten presenteren voor het eerst de resultaten van deze uitgebreide modelversie.

Naast de uitbreiding naar nieuwe aggregaten is de projectie ook gebaseerd op een herziene methodologie. De gehanteerde aanpak steunt voortaan meer op een raming van de regionale aggregaten die is gebaseerd op de voor elk gewest waargenomen economische relaties, in plaats van op een eerder statistische benadering waarbij de verschillen in groeitempo tussen elk gewest en het land als geheel worden geraamd. De regionale resultaten voor elk aggregaat blijven evenwel uiteindelijk afgestemd op de nationale projectie.

Het rapport heeft een nieuwe structuur, die als volgt is opgebouwd. Hoofdstuk 2 beschrijft het bbp en de belangrijkste bestedingscomponenten per gewest. Ook de inkomens van de huishoudens komen hierin aan bod. Hoofdstuk 3 behandelt de sectorale aspecten met betrekking tot de toegevoegde waarde, de binnenlandse werkgelegenheid en de lonen. Hoofdstuk 4 is gewijd aan de beroepsbevolking,

¹ Federaal Planbureau, Economische begroting 2026-2027 - Economische vooruitzichten 2028-2031, juni 2026.

² Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Institut wallon de l'évaluation, de la prospective et de la statistique en Statistiek Vlaanderen.

³ Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR), 'Regionale rekeningen 2024', januari 2026. Wat de regionale verdeling van de Belgische in- en uitvoer van goederen en diensten betreft, werd rekening gehouden met de gegevens die in maart 2026 door INR werden gepubliceerd. De herziening van deze gegevens voor de periode 2009-2018 (rekening houdend met de benchmarkrevisie 2024), die op 7 juli 2026 werd gepubliceerd, kon niet meer worden meegenomen.

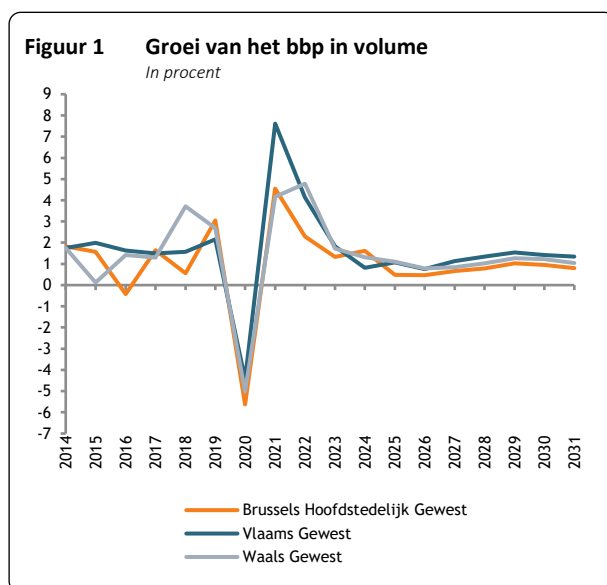
VOORUITZICHTEN

de pendelarbeid, de werkzame bevolking en de werkloosheid. Hoofdstuk 5 bespreekt de resultaten inzake de overheidsfinanciën van de gefedereerde entiteiten. Tot slot behandelt hoofdstuk 6 de resultaten met betrekking tot de uitstoot van broeikasgassen.

2. Bruto binnenlands product en belangrijkste bestedingscomponenten

2.1. Bruto binnenlands product

In 2024 groeide de Belgische economie met 1,1%. Volgens de nog voorlopige gegevens van de regionale rekeningen van het INR noteerde Brussel een reële bbp-groei van 1,6%, hoger dan die van Wallonië (1,3%) en Vlaanderen (0,8%). In 2025 bleef de Belgische economische groei vrijwel stabiel op 1,0%. Volgens onze ramingen, die deels op observaties⁴ zijn gebaseerd, zou de groei in Vlaanderen en Wallonië iets sterker zijn geweest (1,1% in beide gewesten). In Brussel zou de bbp-groei daarentegen vorig jaar aanzienlijk zijn vertraagd en beperkt zijn gebleven tot 0,5% (tabel 1). De terugval van de activiteit in de financiële sector, in de handel en de horecasector, evenals de sluiting van Audi Brussels, zou immers hebben geleid tot een duidelijke verslechtering van de Brusselse netto-uitvoer, zowel interregionaal als internationaal. Net als in België als geheel werd de economische groei van de drie gewesten over de periode 2024-2025 voornamelijk gedragen door de particuliere consumptie. Ook de overheidsuitgaven en de bedrijfsinvesteringen leverden een aanzienlijke bijdrage aan de bbp-groei, terwijl de netto-uitvoer en de investeringen van huishoudens in woningen een negatieve impact zouden hebben gehad op de economische groei.

De Belgische economische groei zou in 2026 vertragen tot slechts 0,7%, tegen de achtergrond van een internationale context die wordt gekenmerkt door het conflict in het Midden-Oosten en de daaruit voortvloeiende sterke stijging van de energieprijzen. Deze vertraging zou zich voordoen in Vlaanderen (0,7%) en Wallonië (0,8%), terwijl de economische groei in Brussel zou stabiliseren op 0,5%. De groei van de particuliere consumptie verzwakt in de drie gewesten als gevolg van een daling van het reëel beschikbaar inkomen. Toch zou de particuliere consumptie in Vlaanderen een grotere bijdrage leveren aan de bbp-groei. Ook de groei van de

overheidsconsumptie zou in alle drie de gewesten afnemen. De bedrijfsinvesteringen zouden de economische groei in Vlaanderen en Wallonië ondersteunen. Wallonië zou bovendien, net als Brussel, profiteren van een sterke toename van de overheidsinvesteringen. Ten slotte zou de internationale uitvoer opnieuw aantrekken, na drie opeenvolgende jaren van terugval in Vlaanderen en Wallonië. Deze heropleving zou sterker zijn in Vlaanderen, maar zou er ook gepaard gaan met een sterkere stijging van

⁴ De toegevoegde waarde per bedrijfstak voor 2025 wordt geraamd op een gedetailleerder sectoraal niveau (38 bedrijfstakken) dan voorzien in het model, waarbij gebruik wordt gemaakt van gedeeltelijke observaties. Voor de meeste bedrijfstakken worden regionale gegevens over het arbeidsvolume (van de RSZ) gecombineerd met een hypothese over de evolutie van de arbeidsproductiviteit. Voor sommige bedrijfstakken wordt uitgegaan van de nationale groeicijfers uit de nationale rekeningen. Ten slotte zijn de ramingen van de toegevoegde waarde voor de niet-marktsectoren gebaseerd op de loongegevens van de RSZ.

de invoer, waardoor de nettobijdrage van de buitenlandse vraag aan het bbp er verslechtert, in tegenstelling tot in Wallonië.

In 2027 zou de Belgische economische groei opnieuw aantrekken tot 1,0%, ondersteund door de uitgaven van de gezinnen (zowel de consumptie als, vooral, de investeringen in woningen, die dynamischer zijn dan in 2026). De groei van de particuliere consumptie zou versnellen in Wallonië en Brussel. In Vlaanderen zou de consumptiegroei nagenoeg stabiel blijven, nadat die in 2026 sterker zou zijn geweest dan in de twee andere gewesten. Verder zou de groei van de investeringen in woningen aantrekken in Wallonië en sterker nog in Vlaanderen. In Brussel daarentegen zou deze groei, na een piek in 2026, aanzienlijk vertragen. Al met al zou de bbp-groei in 2027 uitkomen op 1,1% in Vlaanderen, 0,8% in Wallonië en 0,7% in Brussel.

In 2028 zou het Belgische bbp met 1,2% groeien, gedragen door een groeiversnelling van de uitvoer in de drie gewesten en de toename van de overheidsinvesteringen in Vlaanderen en Wallonië. De groei van de particuliere consumptie zou relatief zwak blijven als gevolg van de opwaartse impact van de inwerkingtreding van het tweede emissiehandelssysteem ETS2⁵ op de prijzen. De bbp-groei zou dan uitkomen op 1,3% in Vlaanderen, 1,0% in Wallonië en 0,8% in Brussel.

In 2029 en 2030 zou de economische groei op nationaal niveau respectievelijk 1,4% en 1,3% bedragen, ondersteund door verlagingen van de personenbelasting die de inkomens en, in hun kielzog, de particuliere consumptie stimuleren. In 2031 zou de nationale economische groei terugvallen tot 1,2%. Op gewestelijk niveau zou de bbp-groei over de periode 2029-2031 gemiddeld 1,4% per jaar bedragen in Vlaanderen, 1,2% in Wallonië en 0,9% in Brussel.

Tabel 1 geeft per jaar een overzicht van de projecties van de gewestelijke bbp's en de belangrijkste bestedingscategorieën.

De volgende afdelingen zijn gewijd aan de belangrijkste bestedingscategorieën waaruit het bbp is opgebouwd. Omdat de regionale economische vooruitzichten deze uitsplitsing voor het eerst op dit detailniveau presenteren, worden de bestedingsbenadering van het regionale bbp en de belangrijkste werkhypothesen toegelicht in kader 1.

⁵ Zie hoofdstuk 6 voor meer informatie over ETS2.

Kader 1 De bestedingsoptiek – hypothesen en regionaal overzicht

Volgens de bestedingsbenadering meet het bruto binnenlands product (bbp) de finale vraag naar goederen en diensten die in de loop van een jaar aan de lokale economie wordt gericht. Die vraag bestaat uit (1) de consumptieve bestedingen van particulieren (huishoudens en izw's) en de overheid, (2) de investeringsuitgaven van huishoudens (in woningen), de overheid, de izw's en de ondernemingen (uitrusting, gebouwen, enz.) en (3) de uitvoer, waarvan de invoer moet worden afgetrokken.

$$bbp = \text{Particuliere consumptie} + \text{Overheidsconsumptie} + \text{Investerings} + \text{Uitvoer} - \text{Invoer}$$

Deze gelijkheid geldt voor economieën op elk geografisch niveau. Voor een gewest omvat de uitvoer niet alleen de uitvoer naar internationale markten (internationale uitvoer), maar ook de uitvoer naar de andere gewesten van het land (interregionale uitvoer). Op vergelijkbare wijze omvat de invoer zowel goederen en diensten die uit het buitenland afkomstig zijn (internationale invoer) als goederen en diensten die uit de andere gewesten komen (interregionale invoer).

In de praktijk worden in België – net als in de meeste andere landen – de interregionale goederen- en dienstenstromen niet jaarlijks geregistreerd. Bovendien bevatten de regionale rekeningen van het Instituut voor de Nationale Rekeningen niet het geheel van de componenten van de investeringen in ruime zin. Ze geven wel de bruto vaste kapitaalvorming weer (van ondernemingen en izw's, van huishoudens en van de overheid), maar niet de voorraadwijzigingen en evenmin het saldo van de aan- en verkoop van kostbaarheden.

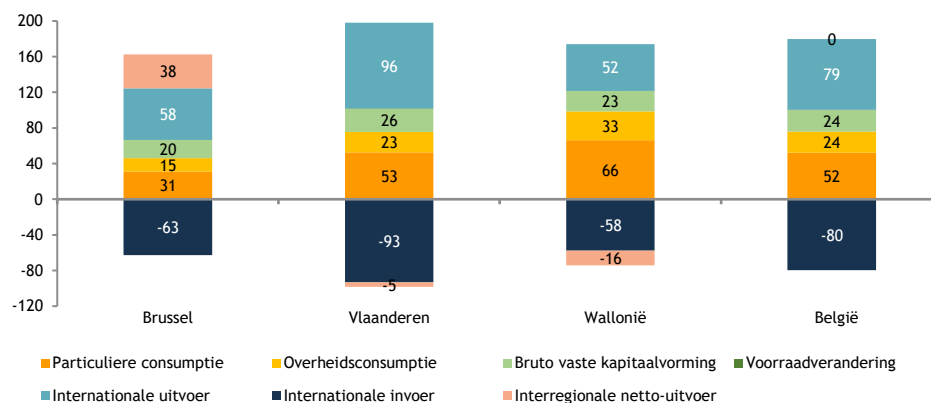
Om de vraag te vervolledigen, maken we daarom een hypothese over de regionale verdeling van de voorraadwijzigingen en van het saldo van de aan- en verkoop van kostbaarheden. Dit bedrag, dat op nationaal niveau beschikbaar is en beperkt is in verhouding tot het bbp, verdelen we volgens de regionale toegevoegde waarde van de bedrijfstakken die hiervoor het meest bepalend zijn. Het betreft de landbouw, de industrie (met inbegrip van de energiesector) en de tak handel en horeca in ons model. Op basis van die hypothese en door alle gekende bestedingscomponenten te vergelijken met het regionale bbp, kunnen we voor elk gewest het interregionale handelssaldo, d.i. de netto interregionale uitvoer, afleiden. Op nationaal niveau tellen deze netto interregionale uitvoerstromen logischerwijze op tot nul.¹

Daarnaast corrigeren we de internationale invoer in het raamwerk van de regionale rekeningen. Zo vertonen regionale rekeningen immers een structureel handelsoverschot voor Wallonië, dat deels te verklaren is doordat Wallonië voor de invoer van goederen en diensten uit het buitenland in belangrijke mate gebruikmaakt van intermediairs die gevestigd zijn in (hoofdzakelijk) Brussel en Vlaanderen. Vanuit het oogpunt van het feitelijke gebruik van deze goederen en diensten, zoals dat gebeurt in de input-outputtabellen, wijzen we daarom een deel van de internationale invoer die in de Brusselse en Vlaamse rekeningen is opgenomen toe aan Wallonië. Deze herverdeling bedraagt in 2015 ongeveer 7,6 miljard euro (6,5 miljard afkomstig uit Brussel en 1,1 miljard uit Vlaanderen) en houden we in onze ramingen constant als aandeel van de totale internationale invoer van Wallonië. Deze correctie verkleint het interregionale handelstekort van Wallonië evenredig, zodat de totale handelsbalans (interregionaal en internationaal) ongewijzigd blijft.

Op basis van deze gegevens en ramingen blijkt dat de structuur van de bestedingen vrij duidelijk verschilt tussen de gewesten van het land (zie figuur A).

Figuur A - Structuur van de vraag in 2024

In procent van het bbp

Bron: INR, Eigen berekeningen.

Vervolg kader 1

Het bbp van Wallonië volstaat dus niet om te voldoen aan de finale vraag van de ingezeten economische actoren, aangezien de totale binnenlandse vraag 122% van het bbp bedraagt. Het Waalse externe handelstekort van 22% van het bbp bestaat hoofdzakelijk uit netto-invoer uit de twee andere gewesten van het land (16% van het bbp), en daarnaast uit een tekort tegenover het buitenland (5% van het bbp). Het is dan ook niet verwonderlijk dat de consumptieve bestedingen, uitgedrukt als aandeel van het bbp, in Wallonië een groter gewicht hebben. Enerzijds hangt de particuliere consumptie veeleer samen met de inkomens van de huishoudens, waarvan het aandeel van Wallonië in België groter is dan zijn aandeel in het bbp. Anderzijds weerspiegelt de regionale verdeling van de overheidsconsumptie in België in grotere mate de demografische verdeling dan de verdeling van de economische activiteit. Daarentegen blijft het aandeel van de Waalse investeringen lager dan het Belgische gemiddelde, en in het bijzonder lager dan in Vlaanderen.

Het Brusselse Gewest vertoont deels het omgekeerde beeld. Het internationale handelssaldo is er even negatief als dat van Wallonië (namelijk 5% van het bbp), maar met een iets hogere internationale uitvoer en invoer dan in Wallonië. Deze stromen hebben bovendien grotendeels betrekking op diensten. De lokale productie, die kenmerkend is voor een belangrijk economisch, administratief en financieel centrum – en mede wordt ondersteund door de arbeid van personen die buiten het gewest wonen (Vlaamse en Waalse pendel) – wordt voor een groot deel (38%) afgezet in de andere gewesten. De totale handelsbalans van Brussel is daardoor sterk positief en bedraagt ongeveer 33% van het bbp. Daartegenover staat dat het aandeel van de binnenlandse vraag er duidelijk kleiner is dan in de andere gewesten: zo vertegenwoordigt de particuliere consumptie er bijvoorbeeld slechts 31% van het bbp.

Vlaanderen vertoont op zijn beurt een bbp-structuur volgens de bestedingsbenadering die sterk overeenkomt met die van België als geheel. Ook de handelsbalans ligt er dicht bij een evenwicht, al is ze per saldo licht negatief (-2% van het bbp). Het beperkte handelsoverschot van Vlaanderen ten opzichte van het buitenland (3% van het bbp) wordt namelijk ruimschoots gecompenseerd door een interregionaal handelstekort (5% van het bbp). Daarnaast valt op dat de Vlaamse economie een hoge mate van openheid vertoont voor de internationale handel: zowel de uitvoer als de invoer bedragen meer dan 90% van het bbp. Binnen de binnenlandse vraag ten slotte is het aandeel van de investeringen in Vlaanderen het hoogst van de drie gewesten (26% van het bbp). Dat komt zowel door de investeringen van de ondernemingen als van de huishoudens.

1. Ter verduidelijking: de interregionale goederen- en dienstenstromen (invoer en uitvoer) worden door het Federaal Planbureau, op vraag van de gewesten, ongeveer om de vijf jaar geraamd in het kader van een geregionaliseerd input-outputmodel (Avonds, L., Hertveldt, B. en Van den Cruyce, B., 2021, *Opmaak van de interregionale input-outputtabel voor het jaar 2015: databronnen en methodologie*, Working Paper 7-21, FPB). Op basis van die bron hebben we de bedrijfstakken geselecteerd die worden gebruikt voor de verdeling van de voorraadwijzigingen en hebben we de waarde van de internationale invoer van het Waalse Gewest hioegesteld

Tabel 1 Bbp en belangrijkste bestedingscomponenten in volume*Groeivoeten in procent, tenzij anders vermeld*

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
1. Consumptieve bestedingen van de particulieren								
België	2,0	1,7	1,0	1,1	1,0	1,2	1,3	1,2
Brussel	0,6	1,3	0,3	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0
Vlaanderen	2,3	1,9	1,3	1,2	1,1	1,4	1,5	1,3
Wallonië	2,0	1,5	0,7	1,0	0,8	1,0	1,1	1,1
2. Consumptieve bestedingen van de overheid								
België	1,8	1,6	1,0	0,6	0,8	1,1	0,3	1,1
Brussel	0,8	1,5	1,2	-0,2	0,1	0,4	-0,3	0,4
Vlaanderen	2,0	1,8	0,9	0,9	1,0	1,3	0,5	1,3
Wallonië	1,7	1,3	1,1	0,3	0,7	0,9	0,2	0,9
3. Bruto vaste kapitaalvorming								
België	2,0	0,0	1,9	1,7	2,1	2,6	2,5	1,1
Brussel	2,9	2,8	1,5	2,1	1,4	2,5	2,6	0,4
Vlaanderen	1,2	-0,7	1,6	1,7	2,3	2,7	2,3	1,3
Wallonië	3,7	0,3	3,0	1,3	2,2	2,4	2,8	1,0
3.1 Bedrijfsinvesteringen (1)								
België	3,1	2,3	2,4	2,2	1,9	2,3	2,0	1,8
Brussel	2,7	4,9	-1,0	2,1	1,3	2,2	1,7	1,4
Vlaanderen	2,8	1,7	3,0	2,1	1,9	2,3	2,0	1,9
Wallonië	4,5	2,1	3,3	2,6	2,4	2,6	2,2	2,0
3.2 Investerings van de huishoudens in woningen								
België	-6,9	-8,2	-0,2	2,5	2,8	2,2	2,0	1,8
Brussel	-7,9	-14,6	11,9	1,4	-0,0	2,2	1,4	2,1
Vlaanderen	-7,3	-7,9	-1,7	2,8	3,4	2,5	2,2	1,9
Wallonië	-5,0	-6,6	0,4	1,9	1,8	1,3	1,7	1,4
3.3 Overheidsinvesteringen								
België	11,6	0,6	2,2	-2,3	2,5	4,7	5,6	-4,0
Brussel	9,8	4,5	5,5	2,4	2,3	3,6	5,8	-3,1
Vlaanderen	11,4	-1,7	-0,9	-3,2	2,9	6,2	4,7	-4,4
Wallonië	13,6	1,5	5,1	-5,6	1,8	2,8	7,1	-4,4
4. Voorraadverandering (2) (3)								
België	-0,6	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Brussel	-0,3	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vlaanderen	-0,6	0,0	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wallonië	-0,6	0,0	-0,3	0,0	0,0	-0,0	0,0	0,0
5. Totaal van de binnenlandse bestedingen								
België	1,4	1,3	0,9	1,1	1,2	1,5	1,4	1,2
Brussel	0,9	1,8	0,6	1,0	0,8	1,3	1,2	0,7
Vlaanderen	1,3	1,2	0,9	1,3	1,4	1,7	1,5	1,3
Wallonië	1,8	1,2	0,9	0,9	1,0	1,2	1,2	1,0
6. Internationale handel van goederen en diensten								
6.1 Internationale uitvoer								
België	-1,7	-0,3	1,8	1,6	2,1	2,3	2,3	2,2
Brussel	-5,9	0,2	2,1	1,3	1,8	1,7	2,0	1,8
Vlaanderen	-0,9	-0,4	1,7	1,7	2,2	2,4	2,4	2,3
Wallonië	-1,8	-0,3	2,0	1,6	1,9	2,1	2,1	2,1
6.2 Internationale invoer								
België	-1,3	0,1	2,0	1,8	2,2	2,4	2,4	2,2
Brussel	-5,1	0,7	2,2	1,1	1,3	1,1	1,6	1,2
Vlaanderen	-0,8	0,0	2,0	2,0	2,4	2,7	2,6	2,4
Wallonië	0,0	0,2	1,6	1,6	2,0	2,2	2,2	2,0

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
6.3 Internationale netto-uitvoer (3)								
België	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,0
Brussel	-0,2	-0,3	-0,2	0,0	0,1	0,2	0,2	0,2
Vlaanderen	-0,1	-0,4	-0,3	-0,3	-0,1	-0,2	-0,1	-0,0
Wallonië	-1,0	-0,3	0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1
7. Interregionale handel van goederen en diensten								
Interregionale netto-uitvoer (3)								
Brussel	1,2	-0,4	0,2	-0,0	0,1	-0,1	-0,0	0,1
Vlaanderen	-0,4	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Wallonië	0,2	-0,1	-0,5	-0,1	-0,1	-0,0	-0,0	-0,1
8. Bruto binnenlands product								
België	1,1	1,0	0,7	1,0	1,2	1,4	1,3	1,2
Brussel	1,6	0,5	0,5	0,7	0,8	1,0	1,0	0,8
Vlaanderen	0,8	1,1	0,7	1,1	1,3	1,5	1,4	1,3
Wallonië	1,3	1,1	0,8	0,8	1,0	1,3	1,2	1,0

(1) Inbegrepen zelfstandigen en izw's

(2) Inbegrepen het saldo van de aan- en verkoop van kostbaarheden

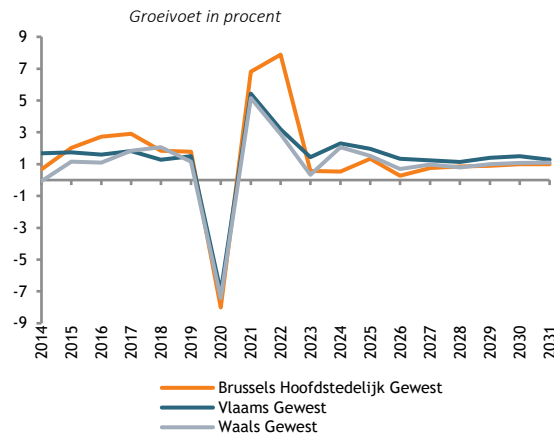
(3) Bijdrage in procentpunt tot de bbp-groei

2.2. Consumptieve bestedingen van de huishoudens⁶

In 2024 en 2025 groeiden de consumptieve bestedingen van de gezinnen op Belgisch niveau in volume sneller (respectievelijk 2,0% en 1,8%) dan hun reëel bruto beschikbaar inkomen (1,2% en 1,5%). In Vlaanderen zou de gezinsconsumptie zijn toegenomen met 2,3% in 2024 en met 2,0% in 2025, tegenover een groei van het reëel beschikbaar inkomen met 1,4% in beide jaren. De spaarquote van de Vlaamse huishoudens, die hoger ligt dan het nationale gemiddelde, daalde daardoor van 16,9% in 2023 tot 15,2% in 2025 (zie tabel 3). Ook in Wallonië groeiden de consumptieve bestedingen van de gezinnen in 2024 sneller dan het beschikbaar inkomen (respectievelijk 2,1% en 1,3%), maar in 2025 vrijwel in hetzelfde tempo (1,5% tegenover 1,6%). Daardoor daalde de spaarquote van de Waalse huishoudens, die lager ligt dan het nationale gemiddelde, van 11,0% in 2023 tot 10,1% in 2025 (zie tabel 4). In Brussel ten slotte, overtrof de groei van de consumptieve bestedingen (0,5%) die van het beschikbaar inkomen (0,1%) in 2024, maar lag ze in 2025 iets lager (1,3% tegenover 1,5%). De spaarquote van de Brusselse huishoudens, die beduidend lager ligt dan die van de andere twee gewesten, daalde daardoor van 5,5% in 2023 naar 4,9% in 2025 (zie tabel 2).

⁶ Deze afdeling behandelt enkel de consumptieve bestedingen van huishoudens. Dat is een minder ruim begrip dan de particuliere consumptie, die zowel de consumptieve bestedingen van huishoudens als die van instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens (izwh's) omvat. Omdat de regionale rekeningen alleen de inkomens van huishoudens omvatten, hebben de consumptie en de spaarquote die in deze afdeling worden besproken eveneens uitsluitend betrekking op de huishoudens.

Figuur 2 Consumptieve bestedingen van de huishoudens in volume

Het reëel beschikbaar inkomen van de gezinnen zou op nationaal niveau in 2026 met 0,7% afnemen, maar in de periode 2027-2031 opnieuw stijgen, met gemiddeld 1,3% per jaar.

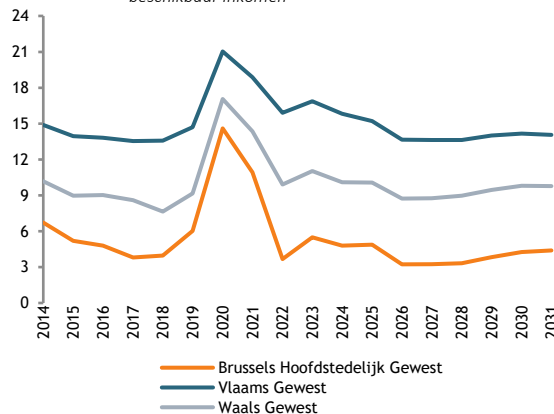
De daling van het reëel beschikbaar inkomen van de gezinnen in 2026 is het gevolg van verschillende factoren. De indexering van de lonen en sociale uitkeringen loopt achter op de inflatie, die onder invloed van de gestegen energieprijzen oploopt tot 3,4%. De indexering reageert immers met enige vertraging op de inflatieversnelling. Bovendien wordt de indexering enigszins afgeremd door de

toepassing van de centenindex (geen indexering van het deel van de lonen boven 4 000 euro bruto per maand en van de sociale uitkeringen boven 2 000 euro bruto per maand). Daarnaast leidt de inwerkingtreding van de maatregel tot beperking van de werkloosheidsuitkeringen in de tijd tot een aanzienlijke daling van de werkloosheidsuitkeringen die de huishoudens ontvangen, die slechts gedeeltelijk wordt gecompenseerd door een stijging van de ontvangen leeflonen. Omdat in Brussel en Wallonië een groter aandeel van de uitkeringsgerechtigden (in de regionale beroepsbevolking) door deze uitsluitingen wordt getroffen, heeft die maatregel er een duidelijk grotere impact dan in Vlaanderen. Ten slotte blijft de groei van de werkzame bevolking (werknemers en zelfstandigen) beperkt tot 0,4% in Vlaanderen en 0,3% in Wallonië en Brussel (zie afdeling 4.2). Al met al zou het reëel beschikbaar inkomen van de huishoudens het sterkst dalen in Brussel (-1,5%), gevolgd door Wallonië (-0,8%) en Vlaanderen (-0,6%).

Ondanks de koopkrachtdaling zouden de consumptieve bestedingen in 2026 op nationaal niveau toenemen met 1,0% in volume, geholpen door een sterk eerste kwartaal. Op regionaal vlak zou de consumptie toenemen met 1,3% in Vlaanderen, met 0,7% in Wallonië en met 0,3% in Brussel.

Figuur 3 Spaarquote van de huishoudens

Besparingen van de huishoudens in procent van hun beschikbaar inkomen

In de periode 2027-2031 zou de inkomensgroei worden ondersteund door de stijging van de bruto-uurlonen vóór indexering in de marksector (gemiddeld 0,2% per jaar op nationaal niveau), door de toename van de werkgelegenheid en door het inkomen uit vermogen. Als gevolg van een reeks overheidsmaatregelen zou de inkomensgroei echter van jaar tot jaar schommelen. Zo heeft de centenindex een neerwaarts effect tot 2029. Daarnaast hebben bepaalde maatregelen, zoals de verhoging van de indirecte belastingen en de inwerkingtreding van het ETS2-systeem in 2028, een opwaarts effect op de inflatie. Omgekeerd

wordt de inkomensgroei, vooral in 2029 en 2030, ondersteund door een aanzienlijke verlaging van de

personenbelasting. Per saldo zou het reëel beschikbaar inkomen van de huishoudens gemiddeld sterker groeien in Vlaanderen (gemiddeld 1,4% per jaar) dan in Wallonië (1,2%) en Brussel (1,1%).

In het verlengde daarvan zou ook de consumptiegroei van de gezinnen sterker uitvallen in Vlaanderen (gemiddeld 1,3% per jaar in de periode 2027-2031) dan in Wallonië (1,0%) en Brussel (0,9%). De consumptie vertoont over het algemeen een vlakker groeiprofiel dan het inkomen, doordat huishoudens inkomensschommelingen gedeeltelijk opgevangen via aanpassingen van hun spaarquote. Die zou in 2026 in de drie gewesten opnieuw aanzienlijk dalen, tot nog slechts 13,7% in Vlaanderen, 8,7% in Wallonië en 3,2% in Brussel. Voor elk van de drie gewesten zou dat een van de laagste spaarquotes van de voorbije dertig jaar betekenen (en voor Brussel zelfs de laagste). In de periode 2027-2028 zou de spaarquote in de drie gewesten nagenoeg stabiliseren, om vervolgens te hernemen in 2029 en 2030. Die jaren worden gekenmerkt door aanzienlijke belastingverlagingen die het inkomen ondersteunen. Uiteindelijk zou de spaarquote in 2031 uitkomen op 14,1% in Vlaanderen, 9,8% in Wallonië en 4,4% in Brussel.

Tabel 2 Rekening van inkomen, consumptie en besparingen van de huishoudens - Brussels Hoofdstedelijk Gewest
Reële groeivoeten (%), tenzij anders vermeld

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
1. Rekening voor bestemming van primaire inkomens								
Exploitatieoverschot (B.2n)	-5,9	-2,3	-2,1	-0,7	0,4	1,0	0,3	0,1
Gemengd inkomen (B.3n)	2,1	6,5	0,2	0,6	1,2	1,5	1,4	1,3
Lonen (D.11)	1,2	0,9	-0,8	0,7	0,6	0,9	1,3	1,2
Netto-inkomen uit vermogen (D.4)	-1,5	2,4	0,7	1,0	0,6	1,3	1,6	1,4
2. Saldo primaire inkomens (1)	0,5	1,5	-0,5	0,7	0,7	1,0	1,3	1,2
3. Secundaire inkomensverdelingsrekening								
a. Middelen								
Sociale uitkeringen, exclusief sociale overdrachten in natura (D.62)	3,6	0,8	-2,3	0,4	0,5	0,3	1,2	1,0
b. Bestedingen								
Belastingen op inkomen, vermogen, ... (D.5)	3,6	0,5	2,2	0,6	-0,0	-0,9	1,0	1,9
Sociale premies ten laste van de huishoudens	1,7	0,6	-0,1	0,8	0,4	0,7	1,4	1,3
Netto overige inkomensoverdrachten (D.7)	15,8	0,6	-1,2	-0,8	-2,2	-2,8	-0,8	-2,3
4. Netto beschikbaar inkomen (B.6n)	0,1	1,6	-1,6	0,7	0,9	1,4	1,4	1,1
Bruto beschikbaar inkomen (B.6g)	0,1	1,5	-1,5	0,7	0,9	1,4	1,4	1,1
Consumptieve bestedingen van de gezinnen (P.3)	0,5	1,3	0,3	0,7	0,9	0,9	1,0	1,0
Spaarquote van de gezinnen (2)	4,8	4,9	3,2	3,2	3,3	3,8	4,3	4,4
<i>p.m. Deflator van de privéconsumptie</i>	2,0	2,3	3,4	2,9	2,3	1,8	1,7	1,7

(1) Exclusief sociale premies ten laste van de werkgevers

(2) Besparingen van de gezinnen in % van hun bruto beschikbaar inkomen (in nominale termen)

Tabel 3 Rekening van inkomen, consumptie en besparingen van de huishoudens - Vlaams Gewest*Reële groeivoeten (%), tenzij anders vermeld*

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
1. Rekening voor bestemming van primaire inkomens								
Exploitatieoverschot (B.2n)	-4,6	-2,0	-1,6	-0,2	0,9	1,5	0,9	0,6
Gemengd inkomen (B.3n)	0,5	6,1	-0,5	0,4	1,1	1,4	1,3	1,2
Lonen (D.11)	1,6	0,8	-0,6	1,2	0,7	0,9	1,1	0,9
Netto-inkomen uit vermogen (D.4)	-0,1	1,5	0,9	1,4	0,9	1,5	1,8	1,5
2. Saldo primaire inkomens (1)	0,9	1,4	-0,4	1,0	0,8	1,1	1,2	1,0
3. Secundaire inkomensverdelingsrekening								
a. Middelen								
Sociale uitkeringen, exclusief sociale overdrachten in natura (D.62)	5,4	0,9	0,2	1,1	1,1	1,1	1,8	1,2
b. Bestedingen								
Belastingen op inkomen, vermogen, ... (D.5)	4,1	0,5	1,3	0,8	0,4	-1,1	0,7	1,5
Sociale premies ten laste van de huishoudens	0,8	1,0	0,1	1,2	0,6	0,8	1,3	1,2
Netto overige inkomensoverdrachten (D.7)	24,3	0,4	-0,8	-1,8	-3,4	-5,0	-1,9	-4,2
4. Netto beschikbaar inkomen (B.6n)	1,4	1,4	-0,7	1,1	1,1	1,8	1,6	1,1
Bruto beschikbaar inkomen (B.6g)	1,4	1,4	-0,6	1,1	1,1	1,8	1,6	1,1
Consumptieve bestedingen van de gezinnen (P.3)	2,3	2,0	1,3	1,2	1,1	1,4	1,5	1,3
Spaarquote van de gezinnen (2)	15,8	15,2	13,7	13,6	13,6	14,0	14,2	14,1
<i>p.m. Deflator van de privéconsumptie</i>	1,6	2,3	3,4	2,9	2,3	1,8	1,7	1,7

(1) Exclusief sociale premies ten laste van de werkgevers

(2) Besparingen van de gezinnen in % van hun bruto beschikbaar inkomen (in nominale termen)

Tabel 4 Rekening van inkomen, consumptie en besparingen van de huishoudens - Waals Gewest*Reële groeivoeten (%), tenzij anders vermeld*

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
1. Rekening voor bestemming van primaire inkomens								
Exploitatieoverschot (B.2n)	-5,1	-2,3	-1,9	-0,5	0,6	1,2	0,5	0,3
Gemengd inkomen (B.3n)	1,3	6,2	-0,1	0,1	0,7	1,0	0,9	0,8
Lonen (D.11)	1,3	1,1	-0,5	1,1	0,8	0,9	1,1	0,9
Netto-inkomen uit vermogen (D.4)	2,2	4,7	1,0	1,3	0,9	1,5	1,8	1,5
2. Saldo primaire inkomens (1)	0,9	1,7	-0,4	0,9	0,8	1,0	1,1	0,9
3. Secundaire inkomensverdelingsrekening								
a. Middelen								
Sociale uitkeringen, exclusief sociale overdrachten in natura (D.62)	4,4	1,1	-0,6	0,6	0,7	0,6	1,5	1,1
b. Bestedingen								
Belastingen op inkomen, vermogen, ... (D.5)	4,1	1,0	1,5	0,5	0,2	-1,4	0,6	1,4
Sociale premies ten laste van de huishoudens	0,4	1,5	0,2	1,1	0,5	0,7	1,2	1,1
Netto overige inkomensoverdrachten (D.7)	72,2	-0,1	-0,0	-3,6	-5,5	-9,2	-4,1	-8,2
4. Netto beschikbaar inkomen (B.6n)	1,3	1,7	-0,9	0,9	1,0	1,5	1,4	1,0
Bruto beschikbaar inkomen (B.6g)	1,3	1,6	-0,8	0,9	1,0	1,5	1,4	1,0
Consumptieve bestedingen van de gezinnen (P.3)	2,1	1,5	0,7	1,0	0,8	1,0	1,1	1,1
Spaarquote van de gezinnen (2)	10,1	10,1	8,7	8,8	9,0	9,5	9,8	9,8
<i>p.m. Deflator van de privéconsumptie</i>	1,7	2,3	3,4	2,9	2,3	1,8	1,7	1,7

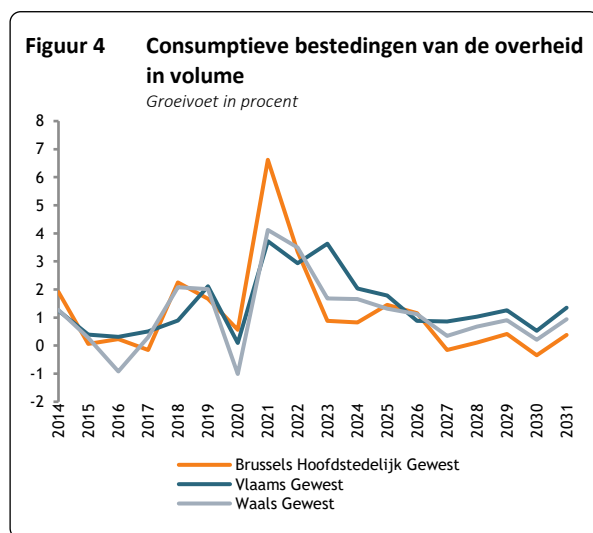
(1) Exclusief sociale premies ten laste van de werkgevers

(2) Besparingen van de gezinnen in % van hun bruto beschikbaar inkomen (in nominale termen)

2.3. Consumptieve bestedingen van de overheid

In de regionale rekeningen omvat de overheidsconsumptie hoofdzakelijk de collectieve consumptie (die verdeeld wordt volgens de bevolkingsomvang van elk gewest) en de uitgaven voor onderwijs en gezondheidszorg (voornamelijk terugbetalingen door het RIZIV). De eerste twee categorieën omvatten voornamelijk uitgaven voor overheidslonen, afschrijvingen en (netto-)aankopen van goederen en diensten door de overheid.⁷

Op nationaal niveau zou de volumegroei van de overheidsconsumptie tijdens de periode 2025-2031 gemiddeld 0,9% per jaar bedragen, wat een duidelijke vertraging betekent ten opzichte van de periode 2018-2024 (2,1%). De groei zou wel vrij volatiel zijn en schommelen tussen 0,3% in 2030 en 1,6% in 2025. De groei van de overheidsconsumptie wordt grotendeels gedragen door de uitgaven voor gezondheidszorg, die in reële termen gemiddeld met 2,2% per jaar zouden toenemen. Hun bijdrage aan de groei blijft van jaar tot jaar vrij stabiel. Behalve in 2025, wanneer de groei nog zeer hoog is, zou de reële toename van de loonmassa van de overheid daarentegen vrijwel nihil zijn, of zelfs negatief in de periode 2027-2029, waarin de werkgelegenheid bij de overheid afneemt. De volatiliteit van de groei van de totale overheidsconsumptie is vooral toe te schrijven aan de schommelingen in de netto-aankopen van goederen en diensten. Die netto-aankopen van de verschillende overheidsniveaus zouden als gevolg van besparingsmaatregelen voortdurend afnemen, met als opvallende uitzondering de aankopen voor Defensie. Voor deze laatste worden, op basis van de voorziene leveringskalender, in 2029 en 2031 aanzienlijke stijgingen verwacht, wat de pieken in de groei van de overheidsconsumptie in die jaren verklaart.

Op gewestelijk niveau zou de volumegroei van de overheidsconsumptie sterker zijn in Vlaanderen (gemiddeld 1,1% per jaar tijdens de periode 2025-2031) dan in Wallonië (0,8%) en Brussel (0,4%) (zie tabel 1). De groei van de uitgaven voor collectieve consumptie wordt immers bepaald door de evolutie van de totale bevolking, die volgens de demografische vooruitzichten sterker toeneemt in Vlaanderen (gemiddeld 0,5% per jaar tijdens de periode 2025-2031) dan in Wallonië (0,1%) en Brussel (-0,0%). Hetzelfde geldt voor de schoolbevolking (respectievelijk +0,1%, -0,6% en -1,0%), die een belangrijke rol speelt in de

ontwikkeling van de onderwijsuitgaven. Ten slotte wordt verondersteld dat de uitgaven voor gezondheidszorg, net als gemiddeld in het verleden, minder sterk toenemen in Brussel (waar de bevolking jonger is) dan in Wallonië, en in Wallonië minder sterk dan in Vlaanderen.

⁷ Ter herinnering: ongeacht welk bestuursniveau deze uitgaven verricht en waar de betrokken overheden gevestigd zijn, worden deze uitgaven toegerekend aan het gewest waar de vermoedelijke begunstigden wonen (collectieve consumptie) of de feitelijke begunstigden (individualiseerbare consumptie, voornamelijk onderwijs en gezondheidszorg).

2.4. Bruto vaste kapitaalvorming

We bespreken eerst (paragraaf 2.4.1) de evolutie van de investeringen van de ondernemingen. Hun profiel onderscheidt zich van dat van de investeringen van de huishoudens in woningen en van de investeringen van de overheid (paragrafen 2.4.2 en 2.4.3).

2.4.1. Bedrijfsinvesteringen

In 2025 zou de reële groei van de bedrijfsinvesteringen bijzonder sterk zijn geweest in Brussel, waar die bijna 5% zou hebben bereikt (zie figuur 5, links, en tabel 1). In Wallonië en Vlaanderen zou de groei gematigder zijn geweest, met respectievelijk ongeveer 2% en 1,7%. Ondanks de aanzienlijke stijging van de langetermijnrente sinds 2023 zouden de bedrijfsinvesteringen in de drie gewesten robuust zijn gebleven.⁸ Uitgedrukt als percentage van het bbp (zie figuur 5, rechts) zou de investeringsquote – een maatstaf voor de macro-economische investeringsinspanning van ondernemingen – 17,7% hebben bedragen in Vlaanderen, tegenover 15,2% in Wallonië en 14,4% in Brussel.

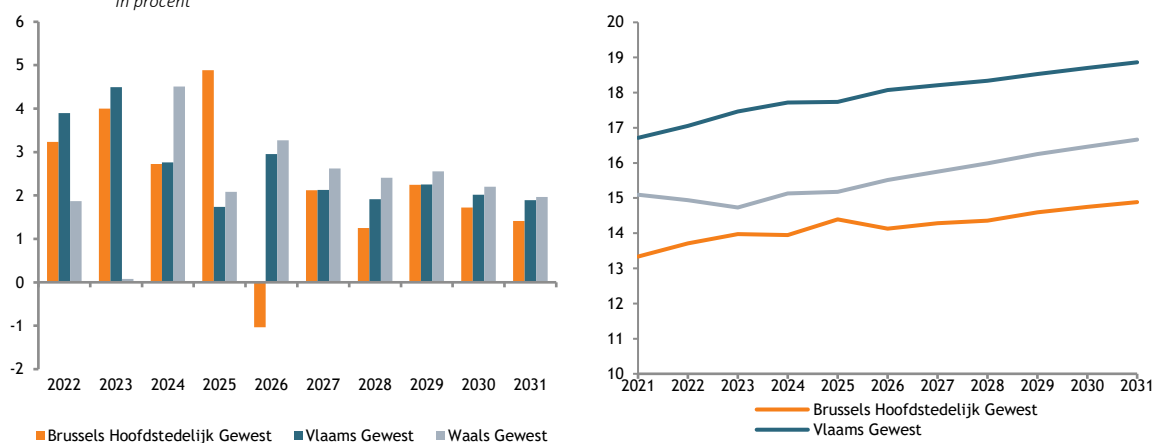
In 2026 wegen de minder gunstige internationale context en de daaruit voortvloeiende onzekerheid op het investeringsklimaat. Toch zou de rendabiliteit van de ondernemingen nog licht toenemen, wat hen meer ruimte geeft om investeringen met eigen middelen te financieren, onder meer voor vergroening, digitalisering, automatisering en artificiële intelligentie. Daarnaast ondersteunen de verschillende relanceplannen van de overheid de bedrijfsinvesteringen tot 2026. Daardoor zouden de bedrijfsinvesteringen met ongeveer 3,0% toenemen, zowel in Vlaanderen als in Wallonië. In Brussel zou de investeringsactiviteit van de bedrijven, na een bijzonder dynamisch 2025, in 2026 licht afnemen (-1,0%), waarbij de investeringsquote op iets meer dan 14% zou blijven.

In de periode 2027-2031 zouden de bedrijfsinvesteringen in de drie gewesten verder toenemen. De groei zou in 2027 relatief gelijkmatig zijn en rond een nationaal gemiddelde van 2,2% uitkomen. Vanaf 2028 zouden de afzetvooruitzichten in de drie gewesten enigszins verbeteren en zou de langetermijnrente licht dalen. De rendabiliteit van de ondernemingen zou zich nagenoeg stabiliseren en op een hoog niveau blijven. Tegen die achtergrond zou de groei van de bedrijfsinvesteringen in de periode 2028-2031 in Wallonië gemiddeld iets meer dan 2% per jaar bedragen, tegenover 2,0% in Vlaanderen en 1,7% in Brussel. De investeringsquote zou in de drie gewesten geleidelijk toenemen en tegen 2031 uitkomen op bijna 19% in Vlaanderen, 16,7% in Wallonië en bijna 15% in Brussel (zie figuur 5). Het Brusselse niveau zou iets hoger liggen dan vóór de coronacrisis, maar nog steeds lager zijn dan in de twee andere gewesten.

In de periode 2024-2031 zou het volume van de bedrijfsinvesteringen jaarlijks gemiddeld met 1,9% toenemen in Brussel, 2,2% in Vlaanderen en 2,7% in Wallonië. Deze groei zou in Vlaanderen lager liggen dan de sinds 2009 waargenomen groei, in Wallonië vergelijkbaar zijn en in Brussel hoger uitvallen.

⁸ In Wallonië volgde de groei van de investeringen in 2025 op een geraamde toename van 4,5% in 2024. Die stijging was voornamelijk toe te schrijven aan een eenmalige, omvangrijke investering door een groot bedrijf uit de ICT-sector, dat is ingedeeld in de tak 'overige marktdiensten'.

Figuur 5 Investerings van de bedrijven: volumegroei (links) en investeringsquote tegen lopende prijzen (1)
In procent

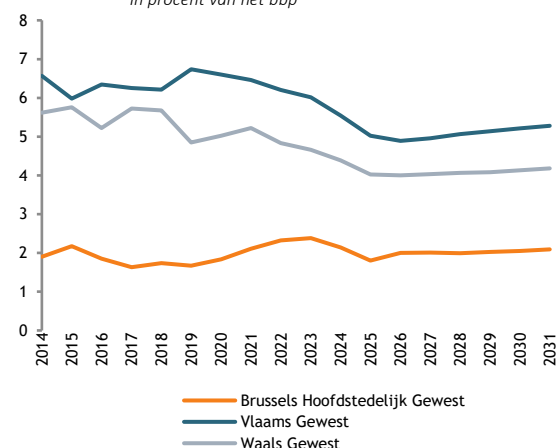

(1) In procent van de nominale toegevoegde waarde.

2.4.2. Investerings van de huishoudens in woningen

De gestegen hypotheekrente en de hoge bouwkosten hebben ertoe geleid dat de investeringen van huishoudens in woningen in de loop van 2024 en 2025 sterk zijn teruggevallen. Op basis van de gegevens over de bouwvergunningen kan voor de drie gewesten een gelijkaardige vaststelling worden gemaakt: de residentiële investeringen zouden gemiddeld met 11,3% per jaar zijn gedaald in Brussel, met 7,6% in Vlaanderen en met 5,8% in Wallonië (zie tabel 1). De minder uitgesproken terugval in Wallonië moet evenwel worden bekeken tegen de achtergrond van een al negatieve evolutie in 2022 en 2023. In diezelfde periode liet Vlaanderen nog een lichte stijging optekenen, terwijl Brussel zelfs een meer uitgesproken toename kende.

Figuur 6 Woninginvesteringen
In procent van het bbp

De terugval in de woninginvesteringen heeft ertoe geleid dat de investeringsquote van de huishoudens, uitgedrukt als aandeel van hun beschikbaar inkomen, een historisch dieptepunt heeft bereikt: 5,6% in 2025 in Wallonië en Brussel en 8,2% in Vlaanderen. Dit zijn de laagste percentages sinds het begin van de jaren 2000. Uitgedrukt als aandeel van het bbp zijn de investeringen in woningen de afgelopen jaren ook duidelijk gedaald in de drie gewesten (zie figuur 6).

De aanhoudend hoge bouwkosten en het blijvend hoge niveau van de langetermijnrente zouden het herstel van de investeringen van de huishoudens in

2026 en 2027 afremmen. Op basis van de gegevens over de bouwvergunningen per gewest mag voor Brussel in 2026 worden uitgegaan van een opleving van de residentiële investeringen, een inhaalbeweging op de sterke terugval in het voorgaande jaar. Tegen de achtergrond van een gedaalde koopkracht in 2026 en slechts een beperkt koopkrachtherstel in 2027 – vooral in Brussel en, in mindere mate, in Wallonië – zouden de woninginvesteringen in Brussel en Wallonië in 2027 slechts matig

toenemen, met respectievelijk 1,4% en 1,9%. Dankzij een gunstigere inkomensontwikkeling en een ruimere spaarbuffer zouden de Vlaamse huishoudens hun residentiële investeringen sterker opvoeren (+2,8%).

Vanaf 2028 zouden de investeringsvoorwaarden verder verbeteren. De reële rente zou vanaf dat jaar geleidelijk dalen, terwijl de inkomens in de periode 2029-2030 sterker zouden groeien. Deze ontwikkelingen zouden een geleidelijke normalisering van de groei van de investeringen in woningen mogelijk maken. Dankzij de gunstigere inkomensontwikkeling zouden de Vlaamse huishoudens hun investeringen in woningen tussen 2028 en 2031 het sterkst verhogen (gemiddeld met 2,5% per jaar), terwijl de toename beperkter zou blijven in Brussel (+1,4%) en Wallonië (+1,6%). Niettemin zou de inhaalbeweging tegen 2031, gelet op de recente terugval van de woninginvesteringen, in alle drie de gewesten slechts gedeeltelijk zijn. Het investeringsvolume zou in 2031 nog steeds onder het niveau van 2023 liggen, met een achterstand van ongeveer 6% in Brussel, 5% in Vlaanderen en 4% in Wallonië.

2.4.3. Overheidsinvesteringen

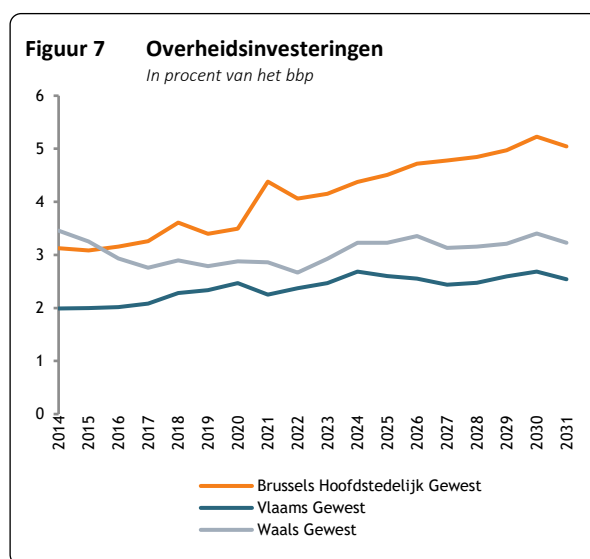
Onder impuls van de lagere overheid, Defensie en de gewestelijke relanceplannen in Vlaanderen en Wallonië, kenden de overheidsinvesteringen in 2024 een bijzonder sterke groei. In de drie gewesten bedroeg de toename ongeveer 10% of meer in volume (zie tabel 1). Hoewel het groeitempo in 2025 en 2026 afneemt, blijft de groei positief en aanzienlijk in Brussel (gemiddeld 5,0% over beide jaren) en in Wallonië (3,3%). De verdere uitvoering van de investeringen in defensie compenseert er ruimschoots de terugval van de lokale investeringen na de verkiezingen. Bovendien blijven beide gewesten ondersteund door de hogere investeringen in schoolgebouwen. In Vlaanderen daarentegen zouden de overheidsinvesteringen in 2025-2026 dalen met gemiddeld 1,3% per jaar.

In 2027 verliest de dynamiek van de overheidsinvesteringen verder aan kracht, aangezien de gemeenschappen en gewesten hun investeringen terugschroeven, vooral in Wallonië en Vlaanderen (voornamelijk als gevolg van het aflopen van de gewestelijke relanceplannen). Alleen de federale overheidsinvesteringen zouden dan nog toenemen. Deze federale investeringen zouden de groei in de drie gewesten ondersteunen, maar een aanzienlijk deel ervan komt ten goede aan Brussel.⁹ De groei zou in dit gewest dan ook positief blijven (2,4%), terwijl die in Vlaanderen (-3,2%) en Wallonië (-5,6%) negatief zou zijn. In 2028 zouden de gefedereerde entiteiten en de lagere overheid hun investeringsvolume nagenoeg stabiel houden. In Brussel zouden ze hun investeringen zelfs verminderen. De investeringen op federaal niveau zouden daarentegen blijven toenemen: ze volgen de agenda uit de strategische visies inzake defensie en stijgen ook op het vlak van energie, met het oog op de afwikkeling van het nucleaire passief en het beheer van kernafval dat verband houdt met de geplande ontmanteling van de kerncentrales. De federale component maakt het bijgevolg mogelijk dat de overheidsinvesteringen in de drie gewesten van het land gematigd blijven groeien (2,3% in Brussel, 2,9% in Vlaanderen en 1,8% in Wallonië).

⁹ De hypothesen voor de regionale verdeling van de federale investeringen blijven gebaseerd op recente observaties. Voor de projectie werden geen specifieke alternatieve hypothesen gehanteerd voor de regionale verdeling van de activa die door de federale overheid in de defensiesector worden verworven.

In 2029 en 2030 zou de groei van de overheidsinvesteringen opnieuw aantrekken. De lagere overheid zou dan opnieuw een positieve bijdrage leveren in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen, terwijl de groei van de defensie-investeringen aanhoudt. Ook bij de gemeenschappen en gewesten zou de investeringsactiviteit zich opnieuw herstellen: vanaf 2029 in de Vlaamse Gemeenschap (investeringen in mobiliteit, infrastructuur en schoolgebouwen) en vooral vanaf 2030 in de Franse Gemeenschap (investeringen in schoolgebouwen). Daardoor zou het volume van de overheidsinvesteringen in de periode 2029-2030 gemiddeld met 5,5% per jaar toenemen in Vlaanderen, met 4,9% in Wallonië en met 4,7% in Brussel.

In 2031 zouden de gemeentelijke investeringen evenwel opnieuw afnemen. In combinatie met een daling van de federale investeringen zou dit leiden tot een terugval van de overheidsinvesteringen in de drie gewesten (-3,1% in Brussel en -4,4% in Vlaanderen en Wallonië).

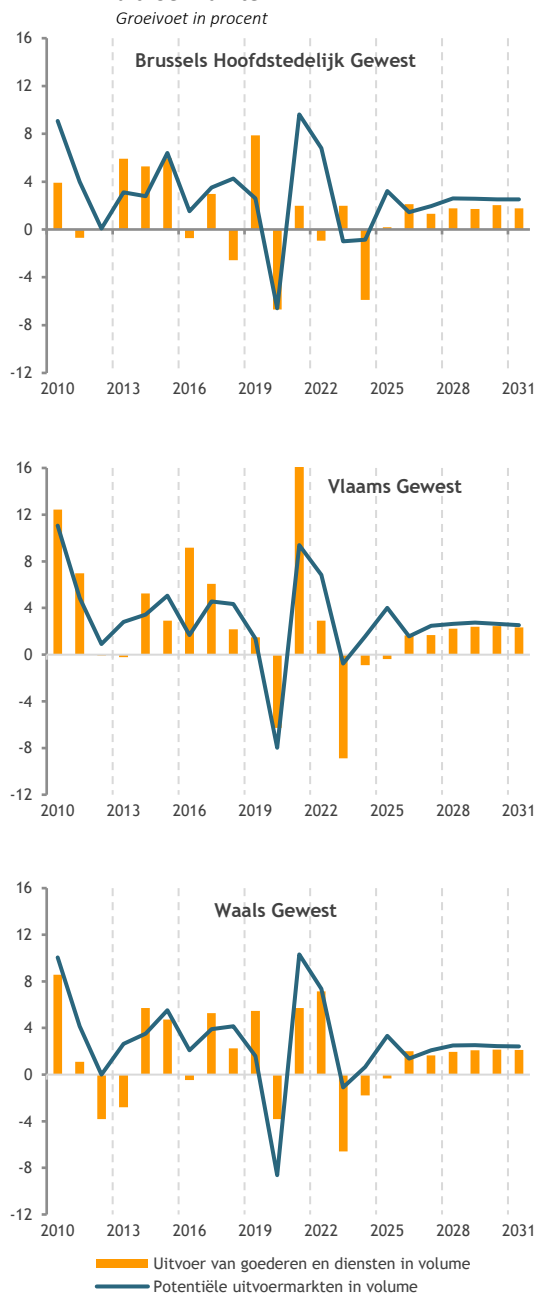

Globaal gezien bepaalt het verloop van de federale investeringen, waarvan het profiel afhankelijk is van het tempo van de leveringen van militair materieel, in sterke mate de evolutie van de overheidsinvesteringen in de periode 2024-2031. Hoewel het aandeel van de totale overheidsinvesteringen in het bbp van elk gewest in 2031 afneemt, zou het in Wallonië op het niveau van 2024 blijven (3,2%) en in Vlaanderen op dat van 2023 (2,5%). Dit betekent dat het aandeel hoger blijft dan het gemiddelde niveau van de afgelopen tien geobserveerde jaren (2014-2023). De toename is aanzienlijk sterker in Brussel, waar de overheidsinvesteringen meer dan 5% van het

regionale bbp bedragen. Door de toename van de investeringen in defensie gaat het dus om een uitzonderlijk hoog percentage, zelfs voor de Brusselse economie. Als belangrijkste administratieve centrum van België concentreert Brussel traditioneel al een aanzienlijk deel van de overheidsinvesteringen en liet het gewest reeds een gemiddelde investeringsquote van 3,6% van het bbp optekenen

2.5. Internationale handel van goederen en diensten

Figuur 8 Evolutie van de internationale uitvoer en van de indicator van de potentiële uitvoermarkten

Vlaanderen en Wallonië zijn in 2024 respectievelijk goed voor 72% en 15% van de Belgische uitvoer. In beide gewesten is de industrie (inclusief de energiesector) verantwoordelijk voor ongeveer de helft van de internationale uitvoer. In Brussel is de uitvoer daarentegen sterker gericht op commerciële dienstverlening, die in 2024 73% van de totale uitvoer vertegenwoordigde. Deze sectorale specialisatie beïnvloedt de evolutie van de uitvoer in elk gewest.

In de periode 2023-2024 daalde de internationale uitvoer in volume aanzienlijk in Vlaanderen en Wallonië, met respectievelijk 10% en 8% (zie figuur 8), terwijl de daling in Brussel 4% bedroeg. In Vlaanderen is deze terugval voornamelijk toe te schrijven aan het wegvallen van de uitvoer van COVID-vaccins, hoewel de potentiële uitvoermarkten zich in 2024 herstelden. In Brussel en Wallonië weerspiegelde de terugval zowel sectorspecifieke factoren¹⁰ als een ongunstige ontwikkeling van de potentiële uitvoermarkten, die er in dezelfde periode respectievelijk met 1,8% en 0,5% afnamen.

In 2025 zou de internationale uitvoer zich in de drie gewesten over het algemeen hebben gestabiliseerd (zie tabel 1). De handelsconflicten zouden uiteindelijk een minder sterke impact op de wereldhandel hebben gehad dan aanvankelijk werd verwacht. In 2026 zou de langdurige afsluiting van de Straat van Hormuz de groei van de wereldhandel afremmen. De groei van de potentiële uitvoermarkten zou in Vlaanderen sterker zijn vertraagd (van 4,0% naar 1,6%, zie

figuur 8) dan in Brussel (van 3,2% naar 1,5%) en Wallonië (van 3,3% naar 1,4%). De internationale uitvoer zou in Vlaanderen dan ook met 1,7% toenemen in volume, tegenover 2,0% tot 2,1% in de twee andere gewesten.

¹⁰ In Brussel is de daling van de internationale uitvoer in 2024 (-5,9% in volume) in belangrijke mate toe te schrijven aan de inkrimping van de activiteiten van Audi Brussels. In Wallonië is de afname van de uitvoer in 2023 (-6,6% in volume) voornamelijk toe te schrijven aan drie NACE-sectoren: de chemische industrie, de metaalindustrie en de vervaardiging van metaalproducten, alsook de productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht.

Als gevolg van het herstel van de wereldhandel in 2027 zou de internationale uitvoer vervolgens met 1,7% groeien in Vlaanderen, tegenover 1,6% in Wallonië en 1,3% in Brussel. In de periode 2028-2031 zouden de potentiële uitvoermarkten voor Vlaanderen iets sneller blijven groeien dan die voor de twee andere gewesten (2,6% tegenover 2,5% per jaar), als gevolg van een sterkere oriëntatie op dynamische markten buiten de Europese Unie. In combinatie met stabiele wisselkoersen en een gematigde stijging van de nominale loonkosten per eenheid product zou dat resulteren in een gemiddelde jaarlijkse uitvoergroei van 2,4% per jaar in Vlaanderen, tegenover 2,1% in Wallonië en 1,8% in Brussel. Niettemin impliceert dit in elk gewest een verder verlies aan uitvoermarktaandelen ten opzichte van het buitenland.

In het kielzog van de uitvoer is de internationale invoer in volume (aangepast concept¹¹) in Vlaanderen en Wallonië over de periode 2023-2024 sterk teruggevallen, met respectievelijk 12% en 5%. Brussel vormt daarop een uitzondering: daar lag de invoer in 2024 licht boven het niveau van 2022. Voor 2025 gaan onze vooruitzichten uit van een stabilisatie van de internationale invoer in Vlaanderen (0,0%) en een lichte stijging in Wallonië (+0,2%) en Brussel (+0,7%) (zie tabel 1). Vanaf 2026 zou de internationale invoer in de drie gewesten opnieuw een positieve groei laten optekenen, in lijn met de groei van de uitvoer.

In deze context zou de bijdrage van de internationale netto-uitvoer van goederen en diensten aan de bbp-groei in Vlaanderen negatief blijven, maar geleidelijk verbeteren: van -0,4 procentpunt (pp) in 2025 naar -0,3 pp in 2026 en 2027, en vervolgens naar gemiddeld -0,1 pp per jaar in de periode 2028-2031.

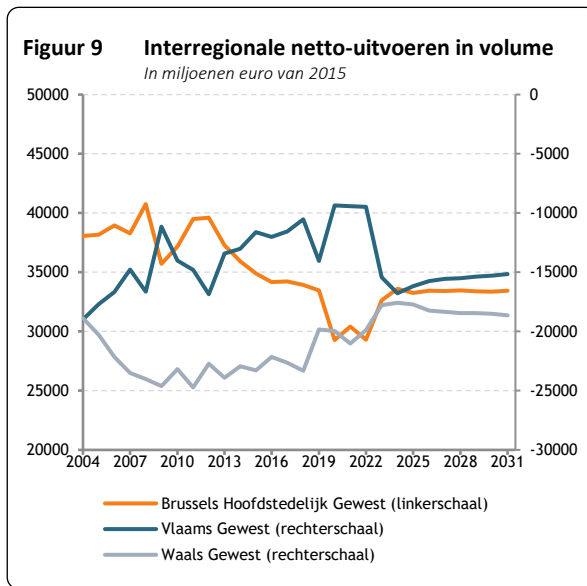
In Wallonië zou deze bijdrage verbeteren van -0,3 pp in 2025 naar +0,1 pp in 2026, om vanaf 2027 opnieuw licht negatief te worden (-0,1 pp) en in de periode 2028-2031 gemiddeld -0,2 pp per jaar te bedragen.

Brussel zou een afwijkend profiel vertonen. Na een negatieve bijdrage van de internationale netto-uitvoer aan de bbp-groei in 2025 (-0,4 pp) zou die bijdrage geleidelijk verbeteren tot -0,2 pp in 2026 en 0,0 pp in 2027. In de periode 2028-2031 zou de bijdrage opnieuw positief worden, met gemiddeld +0,2 pp per jaar.

2.6. Interregionale handel van goederen en diensten

Het volume van de netto-uitvoer van Brussel naar de twee andere gewesten vertoonde de voorbije twintig jaar een licht dalende trend (zie figuur 9). Die daling van de netto verkopen aan de twee andere gewesten nam tijdens de coronacrisis sterk toe. In 2023 trad een gedeeltelijk herstel op, dankzij de uitgesproken heropleving van bepaalde activiteiten in Brussel en de krachtige binnenlandse en buitenlandse vraag in Vlaanderen. Deze opleving zette zich voort in 2024, toen ook de binnenlandse vraag in Wallonië aantrok. In 2025 versnelt de binnenlandse vraag in Brussel echter, vooral onder impuls van de bedrijfsinvesteringen. Die groeit sterker dan de binnenlandse vraag in de twee andere gewesten, waardoor de Brusselse netto-uitvoer opnieuw afneemt.

¹¹ Zie kader 1 over de regionale bestedingsoptiek van het bbp in afdeling 2.1.

In de periode 2026-2027 vertragen de regionale binnenlandse vraag en de bbp-groei gelijktijdig, terwijl de verschillen tussen de gewesten enigszins afnemen. Hierdoor stabiliseert de Brusselse netto-uitvoer naar de andere gewesten. Die stabiliteit houdt in grote lijnen ook aan in de periode 2028-2031. Wel levert de interregionale handel van Brussel in 2028 en 2031 opnieuw een licht positieve bijdrage aan de bbp-groei, omdat de groei van de binnenlandse vraag in de twee andere gewesten (vooral in Vlaanderen) dan opnieuw duidelijk sterker is dan de binnenlandse vraag in Brussel.

Voor de Vlaamse economie is de interregionale handelsbalans negatief, maar in verhouding tot het bbp is het tekort veel kleiner dan in Brussel (zie kader 1). In het verleden vertoonde deze balans een stijgende trend, waardoor zij geleidelijk dichter bij een evenwicht kwam. Dat wijst op een bbp-groei die doorgaans gunstiger uitvalt voor Vlaanderen en op een toename van het Vlaamse marktaandeel binnen de Belgische economie. Door de sterke – en tussen de gewesten uiteenlopende – groei van de binnenlandse vraag van de Vlaamse economische actoren in 2023 (en, in mindere mate, in 2024) deed de Vlaamse economie echter in aanzienlijke mate een beroep op interregionale invoer, zowel uit Brussel als uit Wallonië. Niettemin gaan we ervan uit dat het Vlaamse interregionale handelstekort in de periode 2025-2031 geleidelijk verder zal afnemen, in een context waarin de economische groei in Vlaanderen sterker blijft dan in de andere gewesten en de binnenlandse vraag in Brussel en Wallonië, vooral na 2027, opnieuw aantrekt.

De evolutie van de Waalse interregionale handelsbalans vormt het spiegelbeeld van de ontwikkelingen in Vlaanderen en Brussel. De Waalse netto-invoer nam sterk af in 2019 en opnieuw in 2023. Vanaf 2025 zou het volume van de netto-invoer uit de twee andere gewesten opnieuw geleidelijk toenemen.

Er dient evenwel te worden opgemerkt dat veranderingen in de interregionale handelsbalans van elk gewest zich over het algemeen slechts geleidelijk ontwikkelen, afgezien van soms aanzienlijke, maar tijdelijke schommelingen.¹² Globaal genomen neemt de omvang van deze saldi bovendien af in verhouding tot het respectieve regionale bbp. Zo bedroeg de Brusselse interregionale netto-uitvoer in 2004 nog meer dan 50% van het regionale bbp. Dat aandeel daalde tot 39% in 2023 en zou verder afnemen tot 37% in 2031. In Vlaanderen gaat het om een netto-invoer uit de andere gewesten, die in 2023 overeenkwam met 5% van het Vlaamse bbp, tegenover 9% in 2004. Dat aandeel zou verder dalen tot 4% in 2031. Ook Wallonië kent een netto-invoer uit de andere gewesten. Die nam geleidelijk af in

¹² Ter herinnering: de interregionale handelsstromen worden niet rechtstreeks waargenomen (zie kader 1). Ze worden afgeleid door het bbp te relateren aan de verschillende componenten van de vraag. Daardoor weerspiegelen zij ook eventuele statistische afwijkingen in de gekende vraagcomponenten, evenals onnauwkeurigheden bij de raming van niet-geobserveerde componenten (zoals de voorraadwijzigingen) of van de verschillende deflatoren. Het is daarom aangewezen zulk handelssaldo met de nodige omzichtigheid te interpreteren en te beoordelen vanuit een voldoende langetermijnperspectief.

de loop van de jaren 2010, nadat ze in 2009 en 2011 een piek van 27% van het bbp had bereikt, tot 17% in 2023. Tegen 2031 zou dat aandeel stabiel blijven.

2.7. Bijdragen van de belangrijkste uitgavencategorieën aan de economische groei op middellange termijn

Figuur 10 toont de gemiddelde jaarlijkse bijdragen van de belangrijkste bestedingscategorieën aan de bbp-groei van elk gewest tijdens de periode 2027-2031.¹³ Voor elk van de vraagcomponenten weerspiegelen deze bijdragen zowel hun aandeel als hun dynamiek gedurende die periode, wat de soms uiteenlopende profielen van de drie Belgische gewesten verklaart. Ter herinnering: de gemiddelde jaarlijkse groei van het regionale bbp over de periode 2027-2031 zou 1,4% bedragen in Vlaanderen, 1,1% in Wallonië en 0,8% in Brussel (zie tabel 1 en afdeling 2.1).

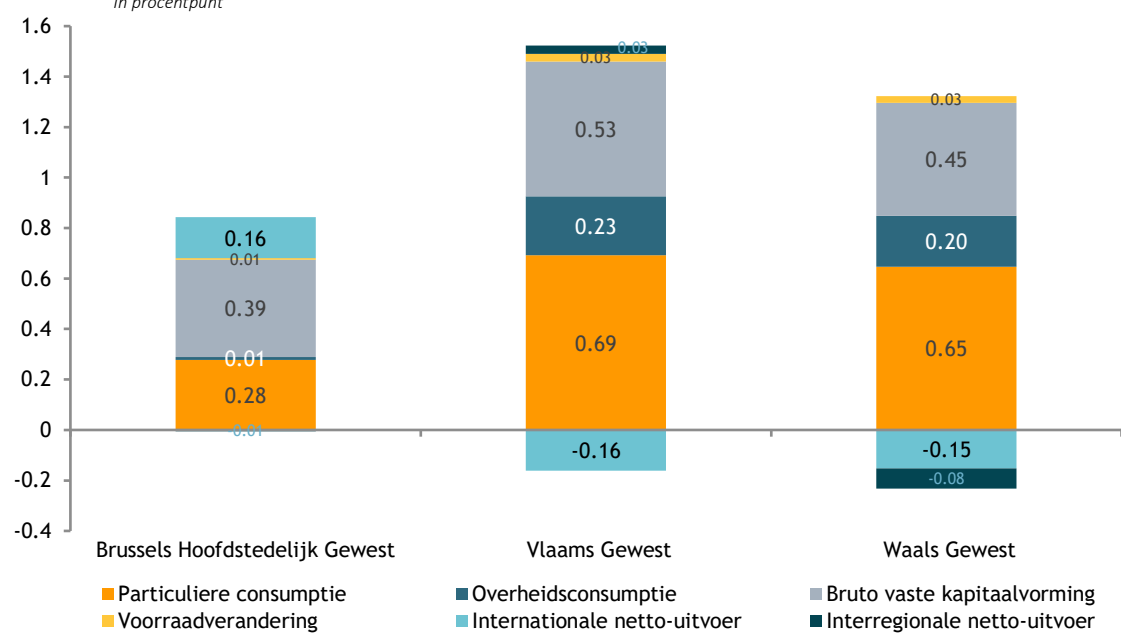
Een eerste vaststelling betreft de belangrijke bijdrage van de particuliere consumptie in Vlaanderen en Wallonië: met een gemiddelde jaarlijkse bijdrage van respectievelijk 0,69 en 0,65 procentpunt is zij veruit de belangrijkste motor van de bbp-groei in deze twee gewesten in de periode 2027-2031. In Brussel daarentegen zou de particuliere consumptie een beperktere rol spelen (+0,28 pp). Een vergelijkbaar beeld doet zich voor bij de overheidsconsumptie: de verwachte bijdrage ligt hoger in Vlaanderen en Wallonië (ongeveer 0,20 pp) en is duidelijk lager in Brussel (+0,01 pp).

Een andere belangrijke bron van de regionale bbp-groei in de komende jaren zijn de investeringen, die zowel de investeringen van de ondernemingen en de overheid als de investeringen van de gezinnen in woningen omvatten. In Brussel nemen de investeringen de eerste plaats in en zouden zij tussen 2027 en 2031 gemiddeld jaarlijks 0,39 pp bijdragen aan de bbp-groei. Dat cijfer blijft echter lager dan de geraamde bijdrage in Vlaanderen en Wallonië (respectievelijk +0,53 en +0,45 procentpunt).

Tot slot onderscheiden de drie Belgische gewesten zich duidelijk op het vlak van de buitenlandse handel. Wat de internationale netto-uitvoer betreft, laat enkel Brussel een positieve bijdrage optekenen. Gemiddeld over de periode 2027-2031, zou de internationale netto-uitvoer jaarlijks 0,16 procentpunt bijdragen aan de groei van het Brusselse bbp, terwijl ze de groei van het Vlaamse en Waalse bbp met iets minder dan 0,2 procentpunt per jaar zou afremmen. De bijdragen van de interregionale netto-uitvoer zijn kleiner. De nettobijdrage van de interregionale handel zou licht positief zijn voor Vlaanderen en licht negatief voor Wallonië (respectievelijk +0,03 en -0,08 procentpunt). In Brussel zou de bijdrage aan de bbp-groei nul bedragen.

¹³ Deze bijdragen worden ook per jaar weergegeven in de tabellen 19 tot en met 21 van bijlage 7.1.

Figuur 10 Bbp en belangrijkste bestedingscomponenten – bijdrage aan de bbp-groei voor de periode 2027-2031
In procentpunt

3. Toegevoegde waarde, binnenlandse werkgelegenheid en lonen

3.1. Toegevoegde waarde

In 2025 en 2026 zouden de marktdiensten de belangrijkste motor van de economische groei in België zijn, zowel dankzij de toename van hun toegevoegde waarde als vanwege hun grote aandeel in de Belgische economie. Ondanks de zwakkere groei van de binnenlandse vraag zou de volumegroei van de toegevoegde waarde van de totale marktdiensten relatief stabiel blijven: 1,2% in 2024, 1,0% in 2025 en 1,2% in 2026. Achter dit algemene beeld gaan echter uiteenlopende sectorale ontwikkelingen schuil. Enerzijds zou de activiteit in de takken 'overige marktdiensten' en 'gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening' in 2025 en 2026 trager groeien dan in 2024, terwijl de toegevoegde waarde van 'handel en horeca' in beide jaren licht zou afnemen. Anderzijds zou de toegevoegde waarde van 'krediet- en verzekeringen' en 'vervoer en communicatie' hernemen na een krimp in 2024. De industriële toegevoegde waarde, die het gevoeligst is voor de internationale conjunctuur, zou een lichte krimp kennen in 2025 en 2026, net als in 2024. Ten slotte zou de groei van de toegevoegde waarde van de niet-verhandelbare diensten duidelijk vertragen.

In de periode 2027-2031 zou de Belgische economische groei opnieuw aantrekken, waarbij de marktdiensten de belangrijkste groeimotor blijven. Hun totale toegevoegde waarde zou gemiddeld met 1,5% per jaar toenemen, wat overeenkomt met een gemiddelde bijdrage van 1,0 procentpunt per jaar aan de economische groei. De toegevoegde waarde van de industrie zou gemiddeld met 0,5% per jaar groeien en daarmee gemiddeld ongeveer 0,1 pp per jaar bijdragen aan de economische groei.

In 2025 en 2026 zou de groei van de bruto toegevoegde waarde in Brussel duidelijk vertragen (zie tabel 5). De industrie zou in beide jaren krimpen (met name door de sluiting van Audi Brussels in 2025), terwijl de marktdiensten worden afgeremd door de relatief gematigde groei van de 'overige marktdiensten' (0,5% in 2025 en 0,4% in 2026) en door de terugval van de activiteit in de tak 'handel en horeca', vooral in 2026 (-2,8% tegenover -0,2% in 2025). In 2025 zou ook de groeivertraging van 'krediet- en verzekeringen' een aanzienlijke rem hebben gezet op de Brusselse economische groei. De groei van de toegevoegde waarde in deze tak, die in 2024 nog 3,0% bedroeg, zou in 2025 zijn teruggevallen tot amper 0,5% (zie tabel 5). Gezien het aanzienlijke gewicht van deze tak in de totale toegevoegde waarde van Brussel (18% in 2024) zou zijn bijdrage aan de groei van de totale toegevoegde waarde zijn teruggevallen van 0,5 pp in 2024 tot 0,1 pp in 2025.¹⁴ In 2026 zou die bijdrage echter opnieuw het niveau van 2024 bereiken, dankzij een groei van de toegevoegde waarde van 2,6%.

In de periode 2027-2031 zou de economische groei in Brussel vrijwel uitsluitend worden gedragen door de marktdiensten. De toegevoegde waarde van de industrie zou in die periode gemiddeld met 0,3% per jaar afnemen, terwijl de bijdrage van de niet-verhandelbare diensten aan de economische groei gemiddeld nihil zou zijn.

¹⁴ De bijdragen van de bedrijfstakken aan de groei van de totale toegevoegde waarde van elk gewest worden weergegeven in de tabellen 22 tot 24 van bijlage 7.2.

Vlaanderen en Wallonië zouden in 2025 en 2026 een vergelijkbare groei van de totale bruto toegevoegde waarde laten optekenen in 2025 en 2026 (beide 1,0% in 2025 en 0,9% in 2026; zie tabellen 6 en 7). De onderliggende sectorale ontwikkelingen verschillen evenwel tussen beide gewesten.

In Wallonië zou de groei van de toegevoegde waarde in 2025 zijn ondersteund door de bouwsector (4,2%) en de industrie (0,8%). De bijdrage van de marktdiensten zou ten opzichte van 2024 zijn afgenomen, als gevolg van de zwakkere binnenlandse vraag. Zo zou de toegevoegde waarde in de 'overige marktdiensten' (1,9%) en 'gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening' (1,4%) beduidend minder sterk zijn gegroeid dan in 2024. De bijdrage van de niet-verhandelbare diensten zou licht negatief zijn geweest. In 2026 zou de Waalse bbp-groei verder worden afgeremd door een verdere groeivertraging van de 'overige marktdiensten' (1,3%) en een lichte krimp van de industrie (-0,2%). De bijdrage van de niet-verhandelbare diensten zou in 2026 licht positief worden (0,1 pp).

In de periode 2027-2031 zou de groei van de Waalse toegevoegde waarde gemiddeld 1,1% per jaar bedragen. Die groei zou voornamelijk worden gedragen door de 'overige marktdiensten' (gemiddeld 1,5% per jaar) en 'gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening' (1,8%), maar ook door een hernieuwde dynamiek in de tak 'handel en horeca' (1,1%). De industrie zou in die periode gemiddeld met 0,6% per jaar groeien.

In 2025 zou de groei van de toegevoegde waarde in Vlaanderen hoger zijn geweest dan in 2024, in tegenstelling tot de twee andere gewesten. De terugkeer naar een positieve groei van de toegevoegde waarde in de tak 'krediet en verzekeringen' (na een sterke krimp in 2024), samen met een nagenoeg stabilisatie van de toegevoegde waarde in de tak 'vervoer en communicatie' en in de industrie (na een daling in 2024), zou het grootste deel van deze evolutie verklaren. In 2026 zou de tragere groei van de toegevoegde waarde in de bouwsector en in de takken 'overige marktdiensten' en 'gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening' de Vlaamse bbp-groei afremmen.

Tijdens de periode 2027-2031 zou de groei van de totale toegevoegde waarde in Vlaanderen gemiddeld 1,4% per jaar bedragen, waarmee zij hoger zou blijven dan de groei van de toegevoegde waarde in Wallonië (1,1%) en Brussel (0,9%). De toegevoegde waarde van de marktdiensten zou er gemiddeld met 1,7% per jaar toenemen, vooral dankzij de 'overige marktdiensten', maar ook door 'handel en horeca' en 'gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening'. Door haar grote aandeel in de economie levert de tak 'overige marktdiensten' de grootste groeibijdrage aan de regionale toegevoegde waarde: gemiddeld 0,7 pp per jaar in Vlaanderen, tegenover 0,4 pp in Wallonië en Brussel (zie figuren 11 tot 13). Die bedrijfstak verklaart dan ook een belangrijk deel van het groeiverschil tussen Vlaanderen en de twee andere gewesten.

Tabel 5 Structuur en groei van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
In procent

	Structuur (nominaal)	Jaarlijkse groei in volume							
	2024	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
1. Landbouw	0,0	7,7	-6,8	3,4	1,3	1,5	1,9	1,5	1,5
2. Industrie	4,7	1,3	-4,9	-2,7	-0,2	-0,5	0,5	-0,5	-0,5
3. Bouw	2,2	3,9	6,3	0,4	0,6	1,0	1,0	0,7	0,4
4. Marktdiensten	72,2	1,2	0,5	0,7	1,0	1,2	1,5	1,2	1,0
a. Vervoer en communicatie	9,0	3,1	0,9	1,5	1,8	1,9	2,3	1,9	1,9
b. Handel en horeca	9,4	0,2	-0,2	-2,8	-1,0	-0,3	-0,0	-0,4	-0,5
c. Krediet en verzekeringen	18,3	3,0	0,5	2,6	1,9	1,5	1,6	1,4	1,3
d. Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	5,2	1,7	1,3	1,0	1,2	1,4	1,2	1,2	1,3
e. Overige marktdiensten	30,4	-0,1	0,5	0,4	0,8	1,1	1,5	1,3	1,0
5. Niet-verhandelbare diensten	20,8	1,8	0,5	0,7	-0,5	-0,2	-0,3	0,5	0,4
Totaal	100,0	1,4	0,4	0,6	0,7	0,8	1,0	1,0	0,8

Tabel 6 Structuur en groei van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen van het Vlaams Gewest
In procent

	Structuur (nominaal)	Jaarlijkse groei in volume							
	2024	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
1. Landbouw	1,1	3,1	0,6	3,7	1,3	1,5	1,7	1,5	1,6
2. Industrie	17,5	-0,9	-0,1	-0,5	0,4	0,5	0,9	0,5	0,6
3. Bouw	6,2	1,7	3,1	1,5	1,2	1,8	1,9	1,8	1,0
4. Marktdiensten	63,8	1,0	1,1	1,3	1,4	1,7	1,8	1,8	1,7
a. Vervoer en communicatie	6,3	-3,5	-0,2	0,6	0,5	0,7	0,9	0,7	0,8
b. Handel en horeca	14,6	-0,1	-0,7	0,3	0,9	1,3	1,5	1,4	1,3
c. Krediet en verzekeringen	2,7	-7,2	0,5	2,7	1,7	1,3	1,3	1,3	1,3
d. Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	7,4	3,2	2,7	1,7	1,7	1,8	1,5	1,7	1,8
e. Overige marktdiensten	32,7	2,7	1,9	1,6	1,7	2,0	2,3	2,2	2,1
5. Niet-verhandelbare diensten	11,4	0,9	0,8	-0,1	0,6	0,8	0,6	0,8	0,7
Totaal	100,0	0,7	1,0	0,9	1,1	1,4	1,5	1,4	1,4

Tabel 7 Structuur en groei van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen van het Waals Gewest
In procent

	Structuur (nominaal)	Jaarlijkse groei in volume							
	2024	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
1. Landbouw	0,9	3,3	-2,2	3,3	0,6	0,8	1,1	0,9	0,9
2. Industrie	17,8	0,3	0,8	-0,2	0,4	0,5	1,0	0,6	0,7
3. Bouw	5,6	-0,4	4,2	1,9	1,4	1,8	2,0	1,9	1,0
4. Marktdiensten	57,4	1,7	1,2	1,2	1,2	1,3	1,6	1,5	1,4
a. Vervoer en communicatie	5,0	-2,6	0,2	0,7	0,4	0,4	0,7	0,5	0,5
b. Handel en horeca	12,0	0,6	0,2	0,1	0,8	1,1	1,3	1,3	1,2
c. Krediet en verzekeringen	2,7	-4,8	0,5	2,8	1,6	1,1	1,2	1,2	1,1
d. Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	9,7	3,1	1,4	2,2	1,8	1,8	1,7	1,9	1,9
e. Overige marktdiensten	28,0	3,1	1,9	1,3	1,2	1,4	1,8	1,7	1,5
5. Niet-verhandelbare diensten	18,3	1,1	-0,2	0,4	0,1	0,5	0,4	0,7	0,5
Totaal	100,0	1,2	1,0	0,9	0,9	1,1	1,3	1,2	1,1

3.2. Binnenlandse werkgelegenheid

De gematigde groei van de Belgische economie in 2025 en 2026 weegt op de werkgelegenheidsgroei. Die blijft in beide jaren relatief bescheiden, wat ook al het geval was in 2024. Tegen deze achtergrond bleef de groei van de binnenlandse werkgelegenheid in 2025 beperkt tot 0,4% en zou deze in 2026 hetzelfde tempo aanhouden. Deze relatief zwakke dynamiek doet zich uitsluitend voor bij de loontrekkende werkgelegenheid (+0,1% per jaar), terwijl de zelfstandige werkgelegenheid een aanhoudende groei laat optekenen (+1,6% in 2025 en +1,9% in 2026). Op sectoraal niveau is dat zowel toe te schrijven aan het aanzienlijke banenverlies in de industrie (in totaal -14 900 werknemers over beide jaren) als aan de tragere groei van de werkgelegenheid in de marktdiensten. Vanaf 2027 zou de werkgelegenheidsgroei enigszins aantrekken, dankzij een wat hogere Belgische bbp-groei. Die opleving zou echter worden afgeremd door een zwakke werkgelegenheidsgroei in de publieke sector, wat een breuk vormt met het recente verleden. In de periode 2027-2031 zou de publieke sector gemiddeld immers vrijwel geen banen meer creëren, terwijl er in de periode 2014-2024 jaarlijks bijna 7 700 bijkwamen.¹⁵ In de periode 2027-2031 zou de binnenlandse werkgelegenheid gemiddeld met 0,9% per jaar toenemen. Op regionaal niveau is het scenario gelijkaardig, maar met enkele specifieke kenmerken die eigen zijn aan elk gewest.

Brussel zou het zwaarst worden getroffen door de zwakke werkgelegenheidscreatie aan het begin van de projectieperiode. Dat hangt samen met de sterkere vertraging van de Brusselse bbp-groei vergeleken met de rest van het land. De groei van de Brusselse binnenlandse werkgelegenheid zou in 2025 en 2026 dan ook vrijwel stilvallen (zie tabel 8). Ook in 2027 zou de werkgelegenheid slechts beperkt toenemen (amper +0,2%). De verwachte quasi-stagnatie van de binnenlandse werkgelegenheid in Brussel in de periode 2025-2027 verhuult een daling van de loontrekkende werkgelegenheid gedurende die drie jaren (met name -0,4% in 2026), die wordt gecompenseerd door een verdere toename van de zelfstandige werkgelegenheid (met name +2,3% in 2026). De terugval van de loontrekkende werkgelegenheid in Brussel in 2025 is grotendeels toe te schrijven aan de sluiting van Audi Brussels. In 2026 zou het verlies aan loontrekkende werkgelegenheid nog steeds aanzienlijk zijn in de Brusselse industrie, maar nog meer uitgesproken in de tak 'overige marktdiensten' (respectievelijk 1 100 en 1 400 banen minder).

In de periode 2027-2029 zou de werkgelegenheidsgroei in Brussel verder aantrekken, maar minder uitgesproken dan in de twee andere gewesten, als gevolg van de verwachte aanzienlijke banenverliezen in de publieke sector. Vanaf 2030 vermindert het banenverlies in de publieke sector en trekt de Brusselse werkgelegenheidsgroei sterker aan. Over de volledige periode 2027-2031 zou de werkgelegenheid in het Brussels Gewest gemiddeld met 0,5% per jaar groeien, wat neerkomt op de creatie van bijna 3 400 banen per jaar. In die periode zou het aantal zelfstandigen beduidend sneller blijven groeien dan het aantal loontrekkenden (gemiddeld +1,3% tegenover +0,3% per jaar).

Het overgrote deel van de banen die de komende jaren in het Brussels Gewest worden gecreëerd, blijven gesitueerd in de takken 'gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening' en vooral 'overige marktdiensten' (met gemiddeld respectievelijk 1 200 en 3 500 extra werknemers per jaar in de periode 2027-2031, zie figuur 11). Het personeelsbestand in de tak 'overheidsadministratie en

¹⁵ Deze ommekeer is te verklaren door meerdere factoren, die uitvoerig worden besproken in kader 1 van het rapport over de nationale economische vooruitzichten dat het BFP in juni 2026 heeft gepubliceerd.

onderwijs' zou daarentegen krimpen met 1 100 personen per jaar, voornamelijk loontrekkenden. Dat is een ommekeer, want deze tak leverde in het verleden een aanzienlijke positieve bijdrage aan de toename van de binnenlandse werkgelegenheid in Brussel (gemiddeld 1 900 nieuwe banen per jaar tussen 2014 en 2024). Ook in andere takken zou sprake zijn van banenverlies, maar op beperktere schaal. Dit geldt met name voor de industrie en voor 'handel en horeca' en 'krediet en verzekeringen', waar het personeelsbestand al jaren structureel afneemt. Voor deze drie takken wordt weliswaar een relatieve verbetering verwacht, met een minder uitgesproken banenverliezen in de periode 2027-2031 dan in het verleden.

In Vlaanderen zou de groei van de binnenlandse werkgelegenheid in 2025 en 2026 bescheiden blijven (respectievelijk +0,4% en +0,5%, zie tabel 9). Die groei is volledig toe te schrijven aan de beperkte toename van de loontrekkende werkgelegenheid (0,2% in beide jaren). Vlaanderen kan daarentegen rekenen op een aanhoudende groei van de zelfstandige werkgelegenheid (gemiddeld +1,7% per jaar in de periode 2025-2026). Wat de werknemers betreft, worden in Vlaanderen talrijke banenverliezen verwacht in de industrie (9 800 banen over beide jaren) en in de bouwsector (-1 600 in 2025). Die verliezen worden gedeeltelijk gecompenseerd door de jobcreatie in de marktdiensten (+11 100 over beide jaren) en in de tak 'overheidsadministratie en onderwijs' (+6 200). Daarbij moet worden opgemerkt dat de werkgelegenheidsgroei in de Vlaamse marktdiensten aanzienlijk lager zou uitvallen dan in het verleden (gemiddeld vier keer lager dan in de periode 2014-2024). Wat de zelfstandigen betreft, zou het grootste deel van de extra banen in 2025 en 2026 worden gecreëerd in de marktdiensten (18 600 extra werkenden over beide jaren), ondanks een verdere daling van het aantal zelfstandigen in de tak 'handel en horeca' (-1 500 over beide jaren).

In de periode 2027-2031 zou de groei van de binnenlandse werkgelegenheid in Vlaanderen aantrekken tot gemiddeld 1,0% per jaar, wat neerkomt op ongeveer 30 500 extra banen per jaar. Deze opleving is toe te schrijven aan een sterkere groei van de loontrekkende werkgelegenheid (+0,9% per jaar), terwijl de groei van de zelfstandige werkgelegenheid enigszins zou vertragen (tot 1,4% per jaar).

In de periode 2027-2031 zouden de takken 'gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening' en 'overige marktdiensten' (loontrekkenden en zelfstandigen samen) de belangrijkste motoren van de werkgelegenheidscreatie blijven in Vlaanderen, met respectievelijk gemiddeld 6 900 en 19 100 extra banen per jaar (zie figuur 12). Vergeleken met de periode 2014-2024 zou het aantal gecreëerde banen in de tak 'overige marktdiensten' duidelijk lager liggen, maar hoger in de tak 'gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening'. De werkgelegenheid zou ook in de takken 'handel en horeca' (+2 800 werknemers per jaar), de bouw (+1 800) en 'overheidsadministratie en onderwijs' (+1 200) beduidend toenemen, maar in die laatste tak duidelijk lager uitvallen dan in de afgelopen jaren. Ten slotte wordt, na de hierboven genoemde sterke krimp van de werkgelegenheid in de Vlaamse industrie voor 2025 en 2026, uitgegaan van een zekere afzwakking van de banenverliezen: het verlies aan industriële banen zou in de periode 2027-2031 terugvallen tot gemiddeld 2 100 banen per jaar, al blijft dat bijna twee keer zo veel als in de periode 2014-2024.

Wallonië zou gelijkaardige resultaten laten optekenen als Vlaanderen. Net zoals het Waalse bbp relatief goed stand houdt, zou de binnenlandse werkgelegenheid in Wallonië met 0,5% groeien in 2025 en met 0,4% in 2026, wat neerkomt op in totaal 12 800 extra banen voor beide jaren samen (zie tabel 10). De

loontrekkende werkgelegenheid in Wallonië zou nog groeien in 2025 (+0,3%), om vervolgens in 2026 te stagneren. Het grootste deel van de nieuwe banen zou zich situeren bij de zelfstandigen: hun aantal zou in deze twee jaren gemiddeld met 1,8% toenemen. Wallonië zou met name kunnen rekenen op een grotere veerkracht van zijn industrie in vergelijking met Vlaanderen: het verlies aan industriële banen (-400 in elk van beide jaren) zou aanzienlijk kleiner zijn dan in Vlaanderen. De werkgelegenheid in Wallonië zou bovendien worden ondersteund door een sterke jobcreatie in de tak 'overige marktdiensten' (gemiddeld 5 100 extra werknemers per jaar in de periode 2025-2026, voornamelijk zelfstandigen).

De lichte versteviging van de economische groei zou de toename van de binnenlandse werkgelegenheid in Wallonië in de periode 2027-2031 doen toenemen met gemiddeld 0,9% per jaar. Die opleving is enkel toe te schrijven aan een sterkere groei van de loontrekkende werkgelegenheid, die 0,8% per jaar zou bedragen. De groei van de zelfstandige werkgelegenheid in Wallonië zou immers aanzienlijk vertragen, zelfs meer uitgesproken dan in de twee andere gewesten. Het aantal zelfstandigen zou in die periode in Wallonië nagenoeg even sterk groeien als het aantal loontrekkenden, namelijk gemiddeld met 0,9% per jaar.

De twee takken die het meest bijdragen aan de jobcreatie in Wallonië in de periode 2027-2031 zijn 'gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening' en 'overige marktdiensten' (zie figuur 13). Gemiddeld zouden in deze takken jaarlijks respectievelijk 3 800 en 6 200 banen worden gecreëerd. Deze cijfers liggen in lijn met die van de periode 2014-2024. Ook 'handel en horeca' en de bouwsector zouden een positieve bijdrage leveren, zelfs in grotere mate dan in dat voorgaande decennium (respectievelijk 2 000 en 800 nieuwe banen per jaar in de periode 2027-2031). In de Waalse industrie zouden de structurele trends zich voortzetten, een banenverlies dat in lijn ligt met het recente verleden (-700 werknemers per jaar in de periode 2027-2031). Ten slotte zou de werkgelegenheid in de tak 'overheidsadministratie en onderwijs' de komende jaren licht afnemen, wat een breuk vormt met de voorheen positieve bijdrage.

Tabel 8 Binnenlandse werkgelegenheid (werknemers en zelfstandigen) van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
In procent

	Structuur 2024	Jaarlijkse groeivoet							
		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
1. Landbouw	0,0	-3,6	-8,1	-0,2	-0,5	1,0	0,5	0,5	0,6
2. Industrie	3,7	0,4	-10,7	-4,2	-1,0	-0,8	-0,7	-1,0	-0,9
3. Bouw	2,8	4,2	3,1	2,2	0,6	0,5	0,9	1,1	1,0
4. Marktdiensten	66,3	0,1	0,3	-0,2	0,7	1,0	1,0	1,0	0,9
a. Vervoer en communicatie	6,9	0,1	-0,3	-0,4	0,7	0,7	0,6	0,2	0,3
b. Handel en horeca	11,3	-0,4	0,1	-0,5	-0,4	-0,1	0,1	0,1	-0,1
c. Krediet en verzekeringen	6,7	0,3	-0,3	-1,0	-0,7	-0,6	-0,7	-0,8	-0,8
d. Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	10,3	1,2	0,9	0,6	1,4	1,7	1,5	1,5	1,5
e. Overige marktdiensten	31,2	-0,1	0,4	-0,1	1,2	1,5	1,6	1,6	1,6
5. Niet-verhandelbare diensten	27,1	1,3	0,5	0,3	-0,9	-0,8	-0,9	-0,2	-0,1
Totaal	100,0	0,6	0,0	-0,1	0,2	0,4	0,4	0,6	0,6

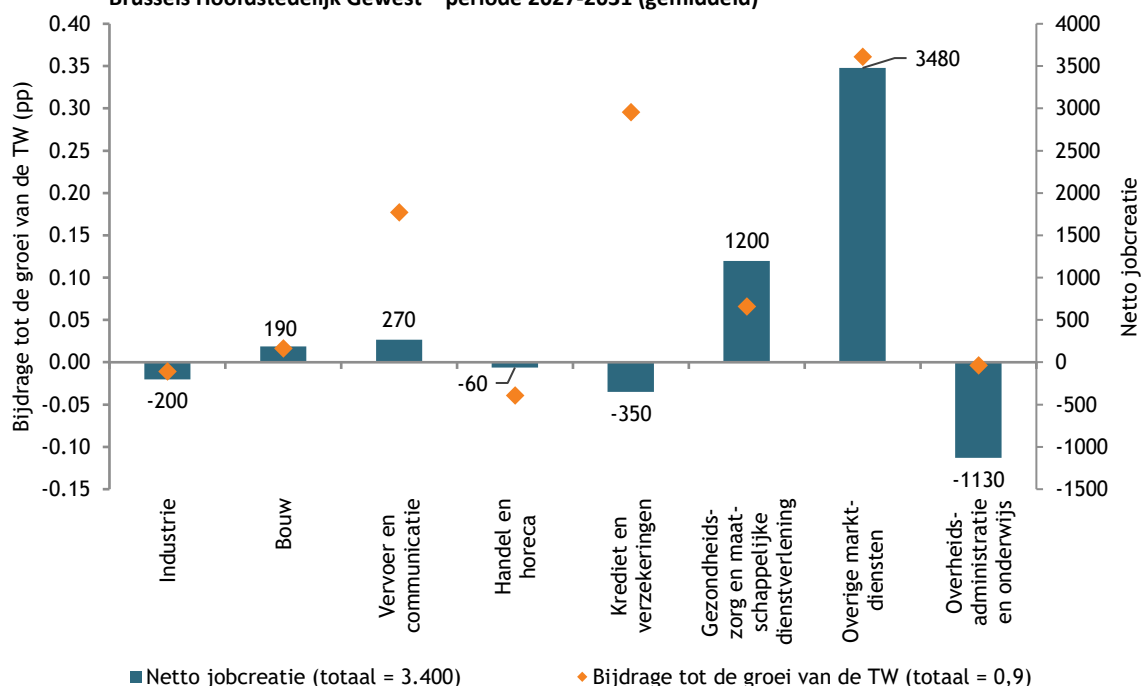
Tabel 9 Binnenlandse werkgelegenheid (werknemers en zelfstandigen) van het Vlaams Gewest
In procent

	Structuur 2024	Jaarlijkse groeivoet							
		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
1. Landbouw	1,3	-3,3	1,7	1,3	0,0	-0,1	0,2	0,3	0,4
2. Industrie	12,6	-2,1	-1,8	-0,9	-0,9	-0,7	-0,4	-0,5	-0,4
3. Bouw	6,2	-0,9	-0,7	0,4	0,5	1,0	1,1	1,3	1,0
4. Marktdiensten	65,4	0,7	0,7	0,8	1,3	1,4	1,5	1,5	1,5
a. Vervoer en communicatie	5,9	0,1	-0,1	0,2	0,5	0,6	0,7	0,5	0,6
b. Handel en horeca	14,7	0,0	-0,7	0,2	0,5	0,7	0,7	0,6	0,5
c. Krediet en verzekeringen	1,4	-0,3	1,3	0,2	-0,8	-0,9	-1,1	-1,1	-1,0
d. Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	12,4	0,2	0,7	1,0	1,6	1,7	1,8	1,8	1,9
e. Overige marktdiensten	31,1	1,3	1,5	1,1	1,8	1,9	1,9	2,0	1,9
5. Niet-verhandelbare diensten	14,5	0,6	1,1	0,4	0,2	0,4	0,2	0,3	0,3
Totaal	100,0	0,1	0,4	0,5	0,8	1,0	1,0	1,1	1,0

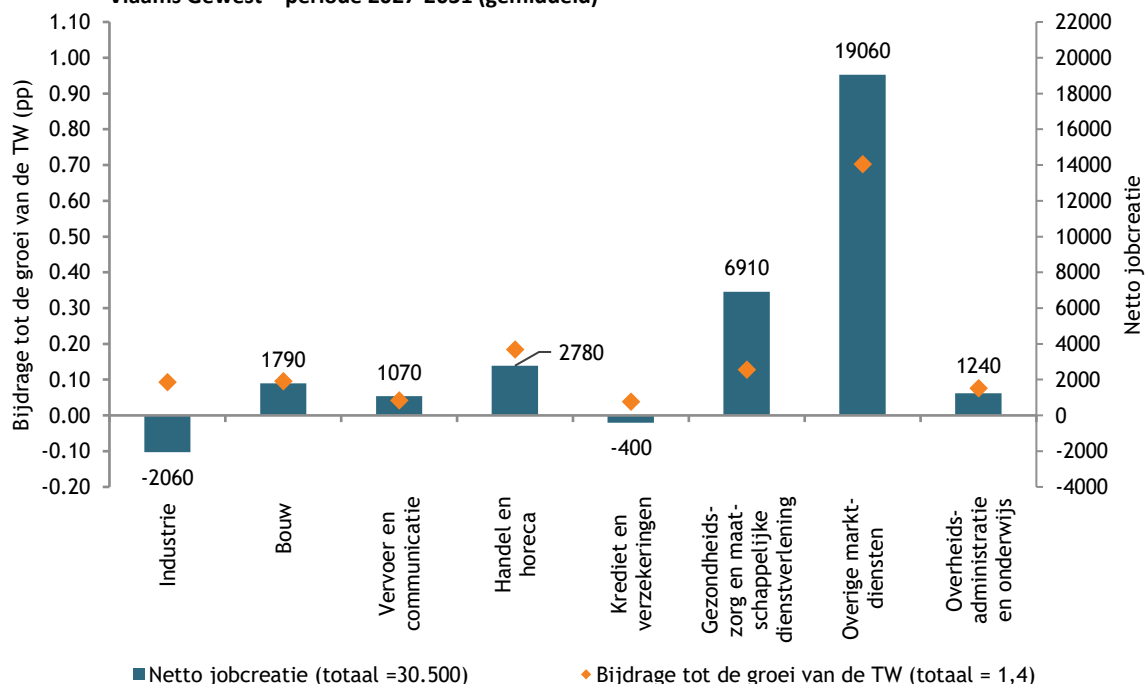
Tabel 10 Binnenlandse werkgelegenheid (werknemers en zelfstandigen) van het Waals Gewest
In procent

	Structuur 2024	Jaarlijkse groeivoet							
		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
1. Landbouw	1,3	-1,7	-0,7	0,0	-0,3	0,1	0,1	0,4	0,5
2. Industrie	10,9	0,1	-0,3	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4	-0,6	-0,5
3. Bouw	6,3	-2,1	-0,4	0,6	0,5	1,0	1,2	1,3	0,8
4. Marktdiensten	60,7	0,4	0,8	0,7	1,2	1,4	1,4	1,5	1,4
a. Vervoer en communicatie	5,0	-0,8	0,3	0,5	0,1	0,1	-0,1	-0,3	-0,2
b. Handel en horeca	14,7	-1,3	-0,1	0,0	0,7	1,0	1,1	1,2	1,0
c. Krediet en verzekeringen	1,2	-0,6	0,5	0,0	-0,5	-0,5	-0,7	-0,7	-0,6
d. Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	15,0	0,7	0,5	0,6	1,7	1,9	1,8	1,7	1,8
e. Overige marktdiensten	24,8	1,5	1,7	1,4	1,5	1,6	1,8	1,9	1,9
5. Niet-verhandelbare diensten	20,8	1,0	0,6	-0,2	-0,2	0,0	-0,2	0,1	0,1
Totaal	100,0	0,3	0,5	0,4	0,7	0,9	0,9	1,0	0,9

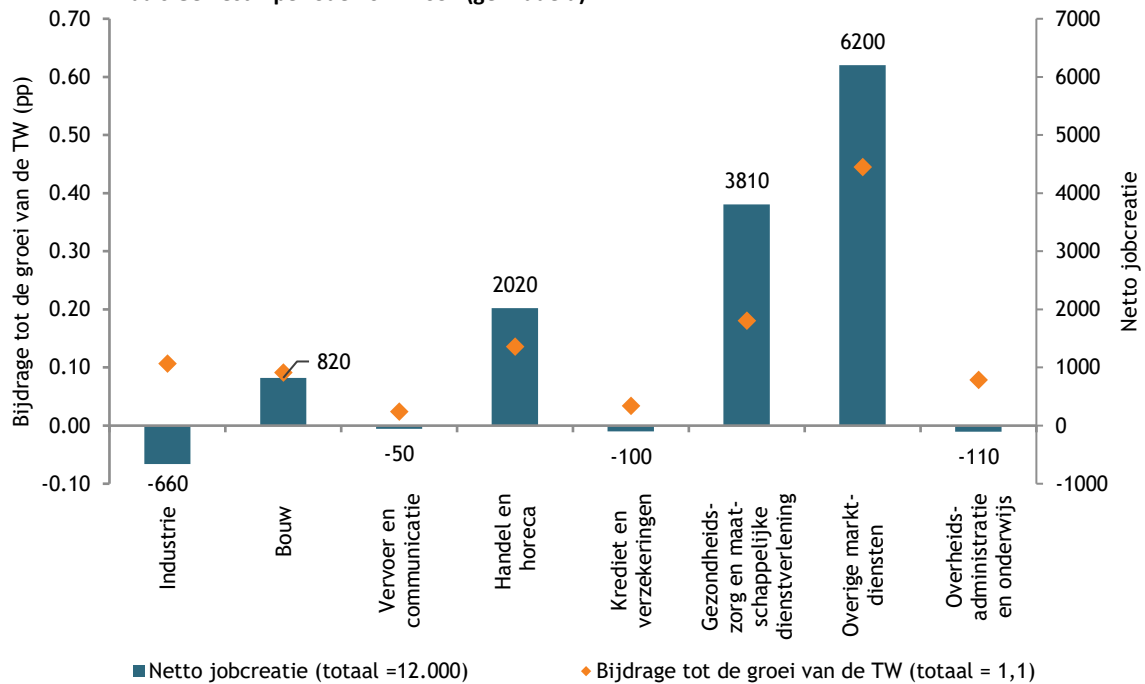
Figuur 11 Belangrijkste sectorale bijdragen aan de groei van de toegevoegde waarde en de werkgelegenheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – periode 2027-2031 (gemiddeld)

Figuur 12 Belangrijkste sectorale bijdragen aan de groei van de toegevoegde waarde en de werkgelegenheid in het Vlaams Gewest – periode 2027-2031 (gemiddeld)

Figuur 13 Belangrijkste sectorale bijdragen aan de groei van de toegevoegde waarde en de werkgelegenheid in het Waals Gewest – periode 2027-2031 (gemiddeld)

3.3. Productiviteit en lonen

In 2025 zien we een daling van de reële groei van de arbeidsproductiviteit per hoofd in de marktbedrijfstakken in Brussel (van 1,0% naar 0,5%) om dan te hernemen in 2026 (naar 0,8%). Ook in Wallonië neemt de productiviteitsgroei in 2025 af (van 1,1% naar 0,8%) en zou ze in 2026 verder vertragen naar 0,4%. De Vlaamse productiviteitsgroei stijgt in 2025 (van 0,6% naar 0,8%), maar zou in 2026 terugvallen tot 0,4%.

In de periode 2027-2031 zou de groei van de economische activiteit in de marktsector iets versnellen, maar tegelijkertijd ook iets arbeidsintensiever worden, o.a. het gevolg van de diverse arbeidsmarktmaatregelen die de huidige regering heeft genomen (zie hoofdstuk 4). De productiviteitsgroei per hoofd in de marktsector vertraagt dan tot gemiddeld 0,4% per jaar in Vlaanderen en tot respectievelijk 0,3% en 0,2% per jaar in Brussel en Wallonië, waar de maatregelen een relatief grotere impact hebben.

Gedurende de gehele periode 2026-2031 bedraagt de gemiddelde jaarlijkse groei van de reële arbeidsproductiviteit per hoofd eveneens 0,4% in Vlaanderen, 0,3% in Brussel en 0,2% in Wallonië. In historisch perspectief is dat vrij laag. Zo bedroeg de gemiddelde productiviteitsgroei in de periode 2010-2025 0,6% in Brussel, en 0,8% in Vlaanderen en Wallonië.

Wat de bedrijfstakken betreft, zou tijdens die periode de gemiddelde jaarlijkse groei van de productiviteit per hoofd in de industrie 0,8% bedragen in Brussel, 1,0% in Vlaanderen en 0,9% in Wallonië. Bij de marktdiensten zou de gemiddelde productiviteitsgroei echter hoger liggen in Brussel (0,4%) dan in Vlaanderen en Wallonië (respectievelijk 0,3% en 0,1%).

De groei van de reële loonkosten per hoofd in de marktbedrijfstakken vertraagde in 2025 in Vlaanderen en in Wallonië (respectievelijk van 1,5% tot 0,6% en van 1,4% tot 0,8%), maar versnelde aanzienlijk in Brussel (van 0,4% tot 2,8%) als gevolg van de uitbetaling van ontslagpremies als gevolg van de sluiting van Audi Brussels. In 2026 zouden de reële loonkosten per hoofd in de drie gewesten dalen: in Brussel met 1,2% en in Vlaanderen en Wallonië met 0,5%, wat onder meer te verklaren valt door de vertraging op de loonindexering en, in mindere mate, door de invoering van de centenindex. In Brussel is de daling ook deels toe te schrijven aan uitzonderlijke omstandigheden, zoals hierboven toegelicht.

In 2027 zouden de reële loonkosten per hoofd opnieuw stijgen: met 0,7% in Brussel en 1,0% in de andere gewesten. Nadien zou de groei van de reële loonkosten per hoofd veel beperkter zijn en in de periode 2028-2031 gemiddeld 0,1% per jaar bedragen in Brussel en Wallonië, en 0,3% in Vlaanderen. Opgemerkt moet worden dat de centenindex een drukkende invloed heeft op de groei van de reële lonen per werknemer tot en met 2029.

Gedurende de gehele projectieperiode 2026-2031 zouden de reële loonkosten per hoofd zodoende stabiel blijven in Brussel en gemiddeld met 0,3% per jaar toenemen in Vlaanderen en met 0,2% per jaar in Wallonië. De groei van de reële loonkosten per hoofd zou daarmee in alle drie de gewesten niet hoger liggen dan de groei van de arbeidsproductiviteit per hoofd.

In Vlaanderen en Wallonië zouden de reële loonkosten per hoofd in de industrie in de periode 2026-2031 jaarlijks gemiddeld met respectievelijk 0,5% en 0,4% groeien. In Brussel zouden ze in die periode gemiddeld met 1,3% per jaar dalen. Dit is echter vertekend door de uitzonderlijke omstandigheden in 2025 (bijzonder sterke stijging in 2025, gevolgd door een sterke daling in 2026); tijdens de periode 2027-2031 blijft de daling in Brussel beperkt tot gemiddeld 0,3% per jaar. In de marktdiensten zouden de reële loonkosten in de periode 2026-2031 jaarlijks gemiddeld toenemen met 0,1% in Brussel, met 0,2% in Wallonië en met 0,3% in Vlaanderen.

4. Arbeidsaanbod, werkzame bevolking en werkloosheid

De resultaten voor de regionale binnenlandse werkgelegenheid werden in afdeling 3.2 besproken als onderdeel van de regionale productie-optiek. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de overige aspecten van de arbeidsmarkt: demografie en arbeidsaanbod, pendel- en grensarbeid, werkende beroepsbevolking en werkgelegenheidsgraad, en ten slotte werkloosheid en werkloosheidsgraad.

4.1. Arbeidsaanbod

4.1.1. Bijdrage demografie

De groei van de bevolking op arbeidsleeftijd (15 tot 64 jaar) vertraagde in 2025 in de drie gewesten, het meest uitgesproken in Brussel (van 1,15% in 2024 tot 0,72% in 2025), en in mindere mate in Vlaanderen (van 0,46% tot 0,37%) en in Wallonië (van 0,15% tot 0,10%). Die vertraging kan volledig toegeschreven worden aan de afname van het internationale migratiesaldo op arbeidsleeftijd.

Volgens de jongste bevolkingsvooruitzichten¹⁶ zou ook in de periode 2026-2031 de bijdrage van de internationale migratie tot de groei van de bevolking op arbeidsleeftijd voortdurend verzwakken, van 1,65 procentpunt (pp) in 2025 tot 1,07 pp in 2031 in Brussel, van 0,52 pp tot 0,25 pp in Vlaanderen en van 0,34 pp tot 0,17 pp in Wallonië. Binnenlandse migratie blijft de groei van de Brusselse bevolking op arbeidsleeftijd fors afremmen (relatief stabiele bijdrage van -1,29 pp per jaar), terwijl hij de groei van de Vlaamse en Waalse bevolking op arbeidsleeftijd ondersteunt (met respectievelijk 0,24 pp en 0,04 pp per jaar). De groeibijdrage van het geheel van de migratiebewegingen (internationaal + binnenlands) was in 2025 nog positief in Brussel (0,40 pp), maar wordt negatief in dat gewest vanaf 2027 en vermindert tot -0,21 pp tegen 2031. In Wallonië bedroeg hij eveneens 0,40 pp in 2025, maar verzwakt hij slechts tot 0,21 pp tegen 2031. In Vlaanderen blijft migratie een sterkere groeibijdrage leveren dan in de andere gewesten (0,74 pp in 2025, geleidelijk verzwakkend tot 0,49 pp in 2031).

Het natuurlijk verloop¹⁷ van de bevolking op arbeidsleeftijd is al geruime tijd negatief in Vlaanderen en in Wallonië, een tendens die nog aan kracht wint tijdens de periode 2026-2031. De groeibijdrage van het natuurlijk verloop bedroeg in die twee gewesten respectievelijk -0,37 pp en -0,30 pp in 2025, en verzwakt tot -0,45 pp en -0,42 pp tegen 2031. Het natuurlijk verloop blijft de groei van de Brusselse bevolking op arbeidsleeftijd daarentegen nog steeds ondersteunen, al verzwakt die bijdrage van 0,33 pp in 2025 tot 0,12 pp in 2031.

Dankzij het gunstiger natuurlijk verloop zou de Brusselse bevolking op arbeidsleeftijd tijdens de jaren 2026-2031 vrijwel even sterk groeien als de Vlaamse (+0,10% per jaar tegen +0,11% per jaar), terwijl de Waalse bevolking op arbeidsleeftijd krimpt (-0,14% per jaar). De groei heeft in de drie gewesten een aflopend profiel. De terugval is meer uitgesproken in Brussel (van 0,35% in 2026 tot -0,09% in 2031) dan in Vlaanderen (van 0,28% tot 0,05%) en in Wallonië (van -0,02% tot -0,21%).

¹⁶ Zie Federaal Planbureau en Statbel, Demografische vooruitzichten 2025-2080, februari 2026.

¹⁷ De toename in afwezigheid van migratie: de instroom op arbeidsleeftijd (cohort die 15 jaar bereikt) min de uitstroom uit arbeidsleeftijd (cohort die 65 jaar wordt) en de sterfgevallen op arbeidsleeftijd. Naast die natuurlijke verandering is er de netto migratie (op arbeidsleeftijd), die bestaat uit de netto internationale migratie en de netto interne migratie (d.w.z. tussen de gewesten).

Voor de leeftijdsklasse 20-64 jaar (die de referentie is voor de geharmoniseerde werkgelegenheidsgraad, zie afdeling 4.2) ligt de gemiddelde groei in Vlaanderen in die periode iets lager dan voor de klasse 15-64 jaar (+0,09% per jaar), maar in Brussel en in Wallonië licht hoger (respectievelijk +0,14% en -0,11% per jaar).

Tabel 11 Scenario voor demografie en arbeidsaanbod

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2031	2031
1. Totale bevolking								
<i>1a. Wijziging in duizendtallen</i>								
Het Rijk	64,0	55,8	45,6	39,6	36,2	33,5	31,2	29,7
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	7,3	3,7	0,6	-0,3	-0,8	-1,2	-1,5	-1,5
Vlaams Gewest	45,0	41,6	38,0	34,5	32,3	30,6	29,1	28,1
Waals Gewest	11,7	10,5	7,1	5,5	4,7	4,1	3,5	3,1
<i>1b. Wijziging in procent</i>								
Het Rijk	0,5	0,5	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	0,6	0,3	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Vlaams Gewest	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4
Waals Gewest	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
2. Bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar)								
<i>2a. Wijziging in duizendtallen</i>								
Het Rijk	33,0	24,5	14,5	8,2	2,7	-3,3	-5,3	-3,8
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	9,8	6,2	3,1	2,1	1,2	0,3	-0,4	-0,8
Vlaams Gewest	19,6	15,8	12,0	7,7	4,2	1,1	0,4	2,0
Waals Gewest	3,6	2,4	-0,5	-1,6	-2,7	-4,7	-5,3	-5,0
<i>2b. Wijziging in procent</i>								
Het Rijk	0,4	0,3	0,2	0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,1
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	1,1	0,7	0,4	0,2	0,1	0,0	0,0	-0,1
Vlaams Gewest	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
Waals Gewest	0,2	0,1	0,0	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2
3. Activiteitsgraad, definitie FPB (1)								
Het Rijk	76,0	76,5	76,6	77,0	77,5	78,1	78,7	79,2
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	69,2	69,2	68,8	69,0	69,3	69,8	70,1	70,4
Vlaams Gewest	78,4	78,6	78,6	79,0	79,5	80,0	80,6	81,1
Waals Gewest	74,2	75,3	75,8	76,4	76,9	77,6	78,3	78,8
4. Beroepsbevolking (15 jaar en meer), definitie FPB								
<i>4a. Wijziging in duizendtallen</i>								
Het Rijk	47,6	48,8	23,3	37,6	38,1	40,9	41,3	33,7
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	7,4	3,9	-0,8	3,0	3,5	4,0	2,8	1,9
Vlaams Gewest	19,7	17,4	11,6	23,3	23,0	24,8	27,4	23,2
Waals Gewest	20,6	27,6	12,5	11,3	11,5	12,1	11,1	8,7
<i>4b. Wijziging in procent</i>								
Het Rijk	0,8	0,9	0,4	0,6	0,7	0,7	0,7	0,6
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	1,2	0,7	-0,1	0,5	0,6	0,7	0,5	0,3
Vlaams Gewest	0,6	0,5	0,3	0,7	0,7	0,7	0,8	0,7
Waals Gewest	1,2	1,6	0,7	0,6	0,6	0,7	0,6	0,5

(1) Verhouding tussen beroepsbevolking (15 jaar en meer) en bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar).

Ook de demografische bijdrage¹⁸ aan de groei van het arbeidsaanbod verzwakte in 2025 in de drie gewesten (Brussel: van 0,88 pp tot 0,49 pp, zie figuur 14; Vlaanderen: van 0,23 pp tot 0,16 pp, zie figuur

¹⁸ De groei van het arbeidsaanbod wordt in dit hoofdstuk opgesplitst in een bijdrage van veranderingen in het aanbodgedrag en een demografische bijdrage. De bijdrage van gedragsveranderingen is het resultaat van wijzigingen in de activiteitsgraden bij constante bevolking per leeftijd, geslacht en regio van woonplaats. De demografische bijdrage is het resultaat van wijzigingen in de bevolking per leeftijd, geslacht en regio van woonplaats bij constante activiteitsgraden. Voor de gewesten kan de som van de groeibijdragen (demografie en activiteitsgraden) afwijken van de groei van de HERMREG-beroepsbevolking. In de eerste plaats maken de groeibijdragen abstractie van de beroepsbevolking van 75 jaar en ouder. In de tweede plaats is er een verschil tussen de regionale beroepsbevolking volgens de HERMREG-definitie en de regionale beroepsbevolking zoals geraamd in de sociodemografische module die gebruikt wordt voor de projectie van het arbeidsaanbod (en voor de opsplitsing in groeibijdragen). De gewestelijke werkende beroepsbevolking volgens woonplaats

16; Wallonië: van 0,06 pp tot 0,02 pp, zie figuur 18), min of meer in lijn met de afname van de groei van de bevolking op arbeidsleeftijd. In alle drie de gewesten blijft die bijdrage lager dan de groei van de bevolking op arbeidsleeftijd zou doen vermoeden, gezien het toenemend demografisch gewicht van leeftijdsklassen met lagere activiteitsgraden.¹⁹ Zo bleef het bevolkingsaandeel van 60-64-jarigen verder stijgen. Daarnaast nam ook het aandeel van 15-19-jarigen toe, omdat de sterk bevolkte cohorten die geboren werden in de jaren 2004-2011 die leeftijden bereiken.

Dergelijke negatieve structuureffecten verliezen echter geleidelijk aan kracht, en bereiken – afhankelijk van het gewest – in 2029 of 2030 zelfs een omslagpunt, naarmate het bevolkingsaandeel van de leeftijdsklasse 60-64 jaar afneemt en de omvangrijke bevolkingscohorten uit de jaren 2004-2011 doorstromen naar leeftijden met een sterkere arbeidsmarktdeelname. In Vlaanderen compenseert die evolutie de groeivertraging van de bevolking op arbeidsleeftijd. De demografische bijdrage tot de groei van het arbeidsaanbod neemt er in 2026 nog licht af (tot 0,10 pp), maar stabiliseert zich nagenoeg vanaf 2027. Ook in Wallonië en – meer nog – in Brussel verzwakt de demografische bijdrage in 2026 (tot respectievelijk -0,07 pp en 0,19 pp), maar blijft hij ook op middellange termijn afnemen (tot respectievelijk -0,13 pp en -0,01 pp in 2031). Gemiddeld zou de demografische bijdrage tot de groei van het arbeidsaanbod in de periode 2026-2031 0,09 pp per jaar bedragen in Vlaanderen, 0,07 pp per jaar in Brussel en -0,10 pp per jaar in Wallonië.

4.1.2. Bijdrage activiteitsgraden

Veranderingen in de activiteitsgraden droegen in 2025 aanzienlijk sterker bij aan de groei van het arbeidsaanbod in Wallonië (+1,49 pp, zie figuur 14) dan in Vlaanderen (0,32 pp, zie figuur 16) en in Brussel (0,24 pp, zie figuur 18). In Wallonië wordt een belangrijk gedeelte van die toename echter verklaard door het feit dat de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling hun dienstverlening steeds verder uitbreiden naar een bredere groep van niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden (NUWZ). De impact daarvan op de groei van het arbeidsaanbod²⁰ ramen we voor 2025 op 0,76 pp in Wallonië (wat het gecumuleerd effect sinds 2022 in dat gewest op 2,94 pp brengt), tegen slechts 0,04 pp in Vlaanderen (gecumuleerd: 0,73 pp) en 0,02 pp in Brussel (gecumuleerd: 0,56 pp).

De impact van de uitbreiding NUWZ maakt het steeds moeilijker de onderliggende evolutie van de activiteitsgraden te duiden, vooral in Wallonië. Met het nodige voorbehoud lijkt ook – na correctie voor die uitbreiding – de evolutie van de activiteitsgraden in de jongere- en middenleeftijdsklassen (15 tot 49 jaar) in 2025 een dynamischer verloop te hebben gekend in Wallonië dan in Brussel (stagnatie) en in Vlaanderen (achteruitgang). Het optrekken van de wettelijke pensioenleeftijd tot 66 jaar zorgt dan weer voor een versnelde verhoging van de activiteitsgraden op oudere leeftijd in de drie gewesten (zie figuren

wordt in HERMREG berekend als een identiteit: binnenlandse werkgelegenheid volgens gewest van werkplaats uit de Regionale Rekeningen (INR) plus ramingen van het gewestelijke saldo van de grensarbeid en het gewestelijke pendelsaldo. In de sociodemografische module daarentegen, wordt de regionale werkende beroepsbevolking rechtstreeks geraamd naar woonplaats op basis van data van de instellingen van sociale zekerheid.

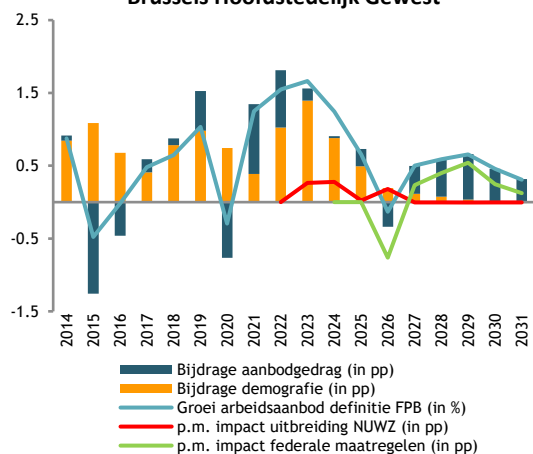
¹⁹ De demografische bijdrage tot de groei van het arbeidsaanbod kan (soms aanzienlijk) afwijken van de groei van de bevolking op arbeidsleeftijd. Er moet immers ook rekening gehouden worden met verschuivingen in de leeftijdsstructuur. Een positief (negatief) verschil tussen beide grootheden is het resultaat van een verschuiving naar (van) bevolkingsgroepen met activiteitsgraden boven (onder) de gemiddelde activiteitsgraad en zorgt voor een positief (negatief) effect op de evolutie van de macro-economische activiteitsgraad, zelfs wanneer het participatiegedrag op elke leeftijd niet verandert.

²⁰ Apart weergegeven in figuren 14, 16 en 18.

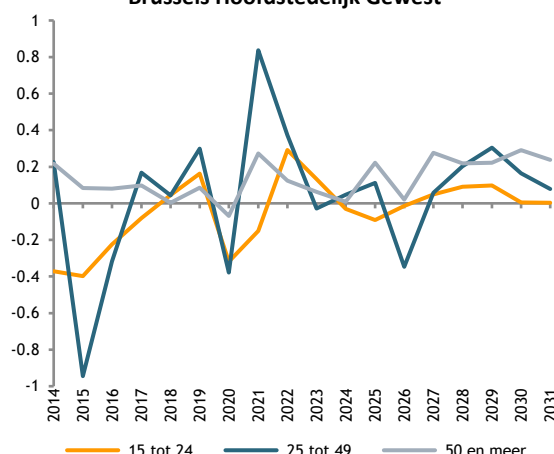
15, 17 en 19), zij het iets minder uitgesproken in Brussel. De groeibijdrage door personen van 65 jaar en ouder bedroeg in 2025 0,21 pp in Brussel, 0,33 pp in Vlaanderen en 0,38 pp in Wallonië.

Ondanks de minder sterke bijdrage van de demografie (zie paragraaf 4.1.1) groeide de Waalse beroepsbevolking in 2025 dus veel sterker dan de Brusselse en de Vlaamse beroepsbevolking (1,58% tegen respectievelijk 0,65% en 0,52%), wat voor een belangrijk deel verklaard wordt door de impact van de uitbreiding NUWZ.

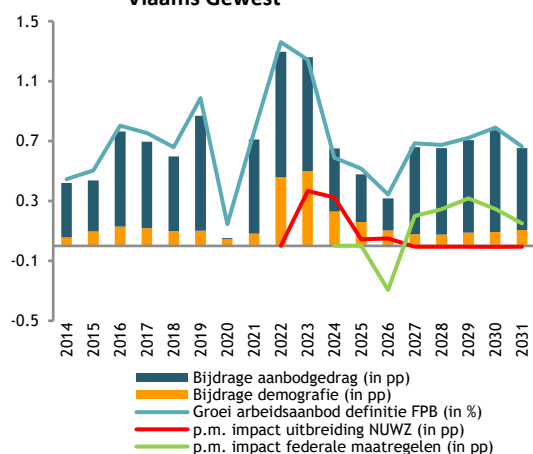
Figuur 14 Bijdragen tot groei van arbeidsaanbod - Brussels Hoofdstedelijk Gewest

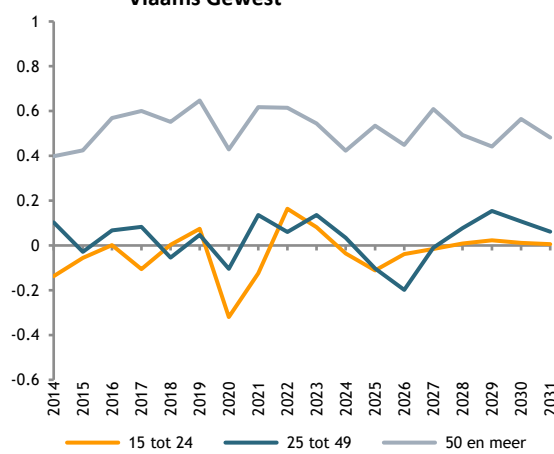
Figuur 15 Bijdrage aanbodgedrag (in pp) naar leeftijd - Brussels Hoofdstedelijk Gewest

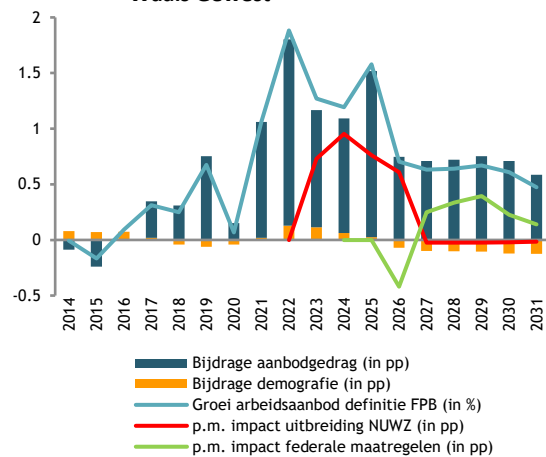
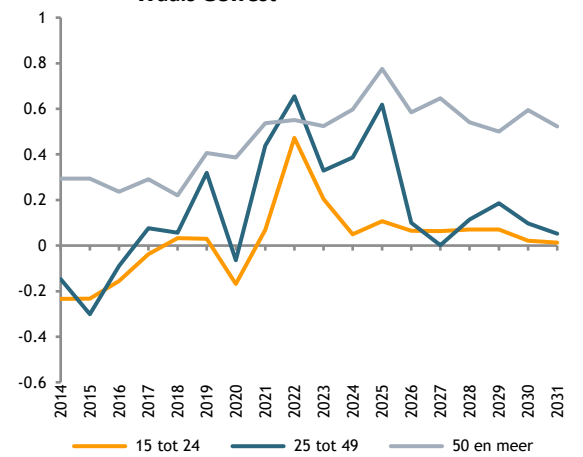

Figuur 16 Bijdragen tot groei van arbeidsaanbod - Vlaams Gewest

Figuur 17 Bijdrage aanbodgedrag (in pp) naar leeftijd - Vlaams Gewest

Figuur 18 Bijdragen tot groei van arbeidsaanbod - Waals Gewest**Figuur 19 Bijdrage aanbodgedrag (in pp) naar leeftijd - Waals Gewest**

Vanaf 2026 moet rekening gehouden worden met de invloed van de talrijke arbeidsmarktmaatregelen die de huidige federale regering nam. De fiscale en parafiscale prikkels (de verhoging van de belastingvrije som, de afschaffing van de belastingvermindering voor vervangingsinkomens, de aanpassingen aan de sociale en fiscale werkbonus, de verhoging van de minimumlonen, de afschaffing van het huwelijksquotiënt, de verlaging van de bijzondere bijdrage sociale zekerheid), de activering van langdurig zieken en leefloongerechtigden en de vrijwel volledige uitdoving van het SWT (Stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelag, het voormalige brugpensioen) zullen het arbeidsaanbod verruimen. Ook het feit dat meer sectoren vanaf de tweede jaarhelft van 2026 toegang krijgen tot de regeling voor flexi-jobs, zal het aantal gepensioneerden dat zich aanbiedt op de arbeidsmarkt verder doen toenemen.

Voor de pensioenmaatregelen is het beeld gemengd. De uitdoving van de bestaande bonusregeling en de mogelijkheid om vanaf 60 jaar met vervroegd pensioen te gaan, doen het arbeidsaanbod krimpen. De overige pensioenmaatregelen verruimen het arbeidsaanbod, waarbij het zwaartepunt ligt bij de harmonisering van de loopbaanvoorwaarde voor vervroegd pensioen. Globaal genomen hebben de pensioenmaatregelen een negatieve impact op het arbeidsaanbod in 2026, maar een positieve en geleidelijk toenemende impact nadien.

Ten slotte verwachten we een gevoelige negatieve impact op het administratief gemeten arbeidsaanbod van de maatregel die de werkloosheidsuitkeringen beperkt in de tijd. Van personen die niet langer beroep kunnen doen op een werkloosheidsuitkering, zal op termijn een deel doorstromen naar werk en krijgt een deel recht op een leefloon. We veronderstellen dat leefloongerechtigden verplicht ingeschreven blijven als werkzoekende, maar dat personen die niet zullen doorstromen naar werk en geen recht hebben op een leefloon, niet langer tot de administratief gemeten beroepsbevolking zullen behoren.²¹ Veranderingen in de administratief gedefinieerde beroepsbevolking worden daardoor

²¹ Voor regionale hypothesen over de respectieve doorstroompercentages naar de posities 'werk', 'leefloon' en 'buiten beroepsbevolking' doen we nog steeds beroep op de ramingen uit het FPB-micro-arbeidsaanbodmodel LASER (voor meer details, zie kader 1 in de 'Regionale economische vooruitzichten 2025-2030' van juli 2025). Die effecten gelden in een nieuw evenwicht, waarbij de maatregel volledig op kruissnelheid is gekomen. De observaties uit de eerste maanden waarin het systeem van toepassing was, geven geen aanleiding om die globale hypothesen te wijzigen, hoewel het niet onmogelijk is dat uitstroom naar ziekte-uitkeringen gedeeltelijk de uitstroom naar leefloon en/of inactiviteit zal vervangen.

wel minder relevant om veranderingen in het effectieve arbeidsaanbod te meten (hetzelfde geldt voor de corresponderende werkloosheidsgraad, zie afdeling 4.3).

De maatregel ‘beperking in de tijd’ heeft een grotere negatieve impact op de beroepsbevolking in Brussel dan in Wallonië en – vooral – dan in Vlaanderen. Van alle overige federale maatregelen heeft de activering van leefloongerechtigden de meest regionaal gedifferentieerde impact. De impuls van die maatregel aan het arbeidsaanbod speelt sterker in Brussel en in Wallonië dan in Vlaanderen, maar komt al wel in 2030 op kruissnelheid.

In 2026 draagt het globale pakket federale maatregelen sterk negatief bij aan de groei van het arbeidsaanbod²², meer nog in Brussel (-0,76 pp) dan in Wallonië (-0,42 pp) en in Vlaanderen (-0,29 pp). De maatregel ‘beperking in de tijd’ weegt daarbij zwaar door. Hij zorgt voor een negatief schokeffect op de activiteitsgraden in alle leeftijdsklassen, ook bij 55-plussers, omdat het aantal personen dat op basis van een lang beroepsverleden aan de maatregel ontsnapt, zeer beperkt blijft.

Er moet in 2026 echter ook rekening gehouden worden met de overloopeffecten van het optrekken van de wettelijke pensioenleeftijd tot 66 jaar en met de verdere verhoging van het aantal gepensioneerden die een flexi-job uitoefenen, zodat personen van 65 jaar of meer – in elk gewest – nagenoeg evenveel bijdragen tot de groei van het arbeidsaanbod als in 2025. Ook van de uitbreiding van de NWUZ zijn nog overloopeffecten te verwachten, die weliswaar veel sterker oplopen in Wallonië (groeibijdrage van 0,61 pp) dan in Brussel en in Vlaanderen (groeibijdrage van respectievelijk 0,18 pp en 0,05 pp).

De globale groeibijdrage van wijzigingen in het aanbodgedrag valt in 2026 sterker terug in Brussel (tot -0,34 pp) en in Wallonië (tot 0,75 pp) dan in Vlaanderen (tot 0,21 pp), maar blijft in Wallonië nog steeds sterk ondersteund door de uitbreiding NWUZ. De beroepsbevolking blijft er bijgevolg ook dit jaar sterker groeien dan in Vlaanderen (0,70% tegen 0,34%), terwijl de groei van de Brusselse beroepsbevolking licht negatief wordt (-0,13%), vooral onder impuls van de maatregel ‘beperking in de tijd’, maar ook bij een sterkere terugval van de demografische bijdrage dan in de beide andere gewesten (zie paragraaf 4.1.1).

De maatregel ‘beperking in de tijd’ heeft nog een negatief overloopeffect in 2027, aangezien hij in golven wordt ingevoerd in de loop van 2026. Dat neemt niet weg dat het globale pakket federale maatregelen in de jaren 2027-2029 fors positief bijdraagt aan de groei van de beroepsbevolking. Die bijdrage ligt gemiddeld iets hoger in Brussel (0,39 pp per jaar) en in Wallonië (0,33 pp per jaar) dan in Vlaanderen (0,25 pp per jaar), vooral omdat in die periode de activering van leefloongerechtigden een regionaal verschillende impact heeft.

De extra impuls die de verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd aan de groei van het arbeidsaanbod gaf, valt nu weg. Bovendien veronderstellen we dat het effect van de uitbreiding van de groep NUWZ op kruissnelheid komt vanaf 2027. Dat die laatste stimulans aan de groei van het arbeidsaanbod wegvalt, heeft veruit de grootste impact in Wallonië. Daardoor blijft in de jaren 2027-2029 de globale groeibijdrage van wijzigingen in het aanbodgedrag in dat gewest op nagenoeg hetzelfde peil als in 2026 (0,73 pp per jaar), terwijl hij zowel in Brussel als in Vlaanderen versterkt, respectievelijk tot 0,50 pp en 0,59 pp per jaar. Omdat bovendien in Brussel en in Vlaanderen – in tegenstelling tot Wallonië – de

²² Apart weergegeven in figuren 14, 16 en 18.

demografie de groei van het arbeidsaanbod licht blijft ondersteunen, worden de regionale verschillen in de groei van de beroepsbevolking in de jaren 2027-2029 veel beperkter, met een licht hogere groei in Vlaanderen (0,69% per jaar) en in Wallonië (0,65% per jaar) dan in Brussel (0,58% per jaar).

In de jaren 2030-2031 komen een aantal federale maatregelen op kruissnelheid (activeringsmaatregelen) of dicht bij kruissnelheid (uitbreiding flexi-jobs; fiscale en parafiscale maatregelen), waardoor de bijdrage van het globale pakket tot de groei van het arbeidsaanbod terugvalt in vergelijking met de jaren 2027-2029. Die terugval is in 2030 gevoelig sterker in Brussel en in Wallonië dan in Vlaanderen, zodat de bijdrage van het pakket dan nagenoeg op hetzelfde peil komt te liggen in de drie gewesten (rond de 0,25 pp). De verdere verzwakking in 2031 (tot rond 0,15 pp) is even sterk in de drie gewesten.

De verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd tot 67 jaar zorgt in die periode echter voor een bijkomende impuls op de activiteit op oudere leeftijd, die iets zwaarder doorweegt in Vlaanderen en in Wallonië dan in Brussel. De globale bijdrage van wijzigingen in het aanbodgedrag verstevigt in 2030 in Vlaanderen (tot 0,68 pp), maar valt licht terug in Wallonië (tot 0,71 pp) en sterker in Brussel (tot 0,46 pp). In 2031 verzwakt hij in de drie gewesten, tot respectievelijk 0,55 pp, 0,59 pp en 0,32 pp. Bij een licht verzwakkende demografische bijdrage, valt de groei van de beroepsbevolking in Brussel en in Wallonië zowel terug in 2030 (tot respectievelijk 0,46% en 0,61%) als in 2031 (tot respectievelijk 0,31% en 0,47%). In Vlaanderen blijft de demografische bijdrage op peil, verstevigt de groei van de beroepsbevolking tot 0,79% in 2030, om terug te vallen tot 0,66% in 2031.

Tijdens de projectieperiode 2026-2031 zou de gemiddelde groei van de beroepsbevolking hoger liggen in Vlaanderen (0,65% per jaar) en in Wallonië (0,62% per jaar) dan in Brussel (0,40% per jaar), dankzij een sterker bijdrage van wijzigingen in de activiteitsgraden. Vooral door het overloopeffect in 2026 van de uitbreiding NWUZ, is die bijdrage nog licht hoger in Wallonië dan in Vlaanderen, wat compenseert voor de minder sterke demografische ondersteuning in Wallonië. Ondanks de initiële negatieve impact van de maatregel 'beperking in de tijd', draagt het pakket federale maatregelen aanzienlijk bij aan de groei van het arbeidsaanbod. Die bijdrage is vrijwel identiek in de drie gewesten (rond 0,15 pp gemiddeld per jaar), maar verklaart een grotere proportie van de toename in de Brusselse activiteitsgraden. Vooral de (para)fiscale maatregelen en de activeringsmaatregelen zorgen er voor dat de activiteitsgraden op middellange termijn toenemen in de jongere- en middenleeftijdsklassen (zie figuren 15, 17 en 19). Dat neemt niet weg dat de belangrijkste toename van het arbeidsaanbod zich situeert in de oudere leeftijdsklassen, en, gezien het optrekken van de wettelijke pensioenleeftijd en de expansie van de flexi-jobs bij gepensioneerden, sterk geconcentreerd is bij personen van 65 jaar en ouder.

4.2. Grens- en pendelarbeid, werkzame bevolking en werkgelegenheidsgraad

De regionale binnenlandse werkgelegenheid kwam aan bod in afdeling 3.2. Hier gaan we na in welke mate die regionale vraag naar arbeidskrachten ingevuld wordt door ingezetenen personen of door inkomende grens- of pendelarbeid. Rekening houdend met alle inkomende en uitgaande stromen, kan voor elk gewest het pendel- en grensarbeidsaldo worden berekend. Dat laat toe om, gegeven de regionale binnenlandse werkgelegenheid, de evolutie te bepalen van de regionale werkzame bevolking en van de werkgelegenheidsgraad.

Grens- en pendelarbeid en werkzame bevolking

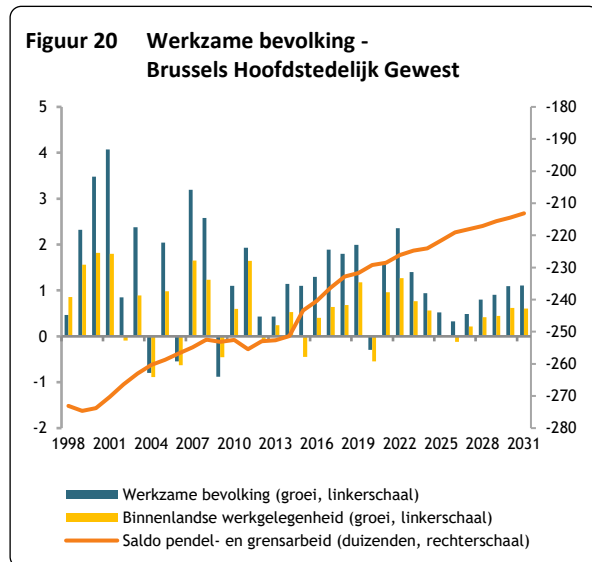
Een groot deel van de Brusselse arbeidsplaatsen wordt ingevuld door Vlaamse en Waalse pendelaars. Nochtans slinkt het aandeel van de inkomende pendel op de Brusselse arbeidsmarkt stelselmatig. Die evolutie werd in 2025 nog in de hand gewerkt door de sluiting van Audi, dat gevestigd was op Brussels grondgebied, maar sterk beroep deed Vlaamse en Waalse pendelarbeid. De Waalse pendel naar Brussel daalde in dat jaar met 1 600 personen, terwijl die vanuit Vlaanderen slechts in bescheiden mate steeg (+400 personen). Ook in 2026 zou de inkomende pendel in Brussel in absolute termen afnemen (-1 000 personen vanuit Vlaanderen en -800 personen vanuit Wallonië). In de periode 2027-2031 zou de pendel vanuit Vlaanderen en Wallonië terug toenemen in absolute termen (met gemiddeld respectievelijk 400 en 200 personen per jaar). In relatieve termen blijven de aandelen van de inkomende pendel in de Brusselse binnenlandse werkgelegenheid echter licht afnemen (voor de pendel vanuit Vlaanderen: van 28,8% in 2026 tot 28,5% in 2031; voor die uit Wallonië: van 16,1% tot 15,9%), al is die daling veel minder uitgesproken dan tijdens het jongste decennium.

Op de Vlaamse arbeidsmarkt is het aandeel van de inkomende pendel eerder bescheiden, maar het won in het afgelopen decennium wel aanzienlijk aan belang. Dat was in de periode 2024-2025 niet langer het geval voor de pendel vanuit Wallonië. Zijn aandeel in de Vlaamse binnenlandse werkgelegenheid stabiliseerde zich in die periode, en hij nam vorig jaar nominaal zelfs licht af (-100 personen). Het aandeel van de Brusselse pendel bleef in die periode wel stijgen, maar ook daar was sprake van een zeker verlies aan dynamiek. Ook in 2026 zet die evolutie zich door, met in historisch opzicht relatief bescheiden toenames van de pendel uit Brussel (+800 personen) en uit Wallonië (+200 personen). Slechts vanaf 2027 zou de toename van de inkomende pendel terug versnellen (tot +1 600 personen gemiddeld per jaar in de periode 2027-2031 vanuit Brussel en +1 200 personen per jaar vanuit Wallonië). Deels heeft dat te maken met de versnellende groei van de Vlaamse binnenlandse werkgelegenheid, maar ook de pendelaandelen nemen nu forser toe: van 1,9% in 2026 tot 2,1% in 2031 voor de pendel vanuit Brussel en van 1,5% tot 1,6% voor de pendel vanuit Wallonië.

Op de Waalse arbeidsmarkt ten slotte kende de pendel vanuit Brussel een structurele stijging, die tijdens de jongste drie jaar echter is stilgevallen (nominale dalingen in 2023-2024, quasi-stabilisatie in 2025). Ook in 2026 zou hij zich stabiliseren, om tijdens het vervolg van de projectieperiode toe te nemen met gemiddeld 300 personen per jaar, min of meer in lijn met de trendmatige evolutie op langere termijn. De pendel vanuit Vlaanderen stagneerde in de post-covidperiode. Ook dit jaar en in de daaropvolgende jaren zou hij vrijwel stabiel blijven, eveneens in lijn met trend op langere termijn. Het aandeel van de

Vlaamse pendelaars in de Waalse binnenlandse werkgelegenheid neemt daardoor af (van 1,63% in 2026 tot 1,56% in 2031), terwijl dat van Brusselse pendelaars verder toeneemt (van 1,47% tot 1,50%).

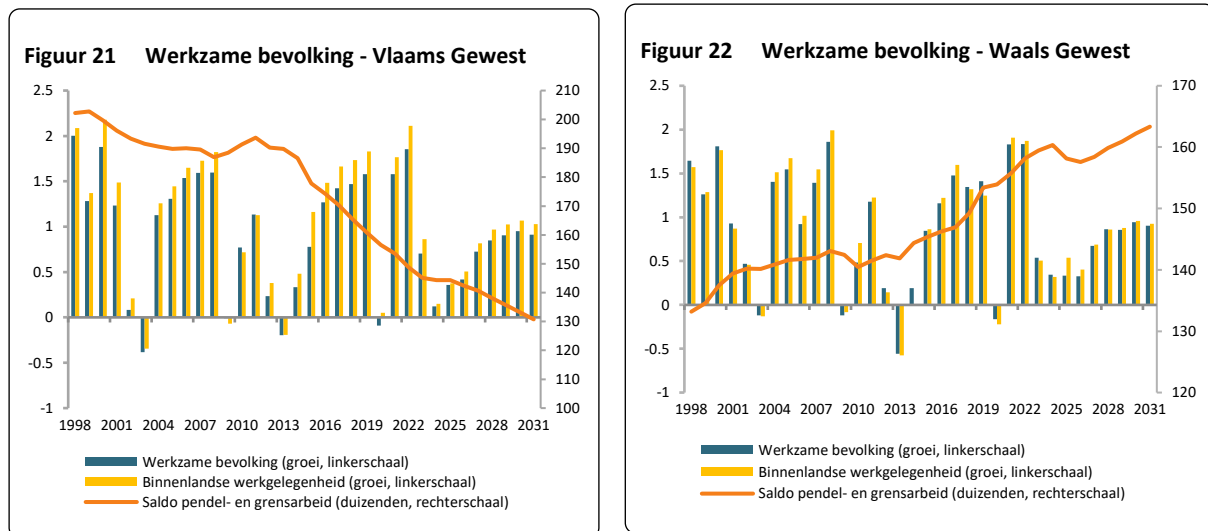
Het Brusselse pendel- en grensarbeidsaldo stijgt voortdurend en nam zowel in 2025 als 2026 aanzienlijk toe (met telkens +2 500). Dat heeft vooral te maken met de afnemende inkomende pendel uit Vlaanderen en – vooral - Wallonië. Vanaf 2027 is de toename beperkter (gemiddeld +1 200 personen per jaar), om uit te komen op -213 100 personen in 2031 (figuur 20).

Vlaanderen en – vooral - Wallonië. Vanaf 2027 is de toename beperkter (gemiddeld +1 200 personen per jaar), om uit te komen op -213 100 personen in 2031 (figuur 20). De groei van de Brusselse werkzame bevolking blijft daardoor hoger dan die van de Brusselse binnenlandse werkgelegenheid. In 2025-2026 loopt dat groeiverschil fors op (tot respectievelijk 0,51 pp en 0,45 pp), mee het gevolg van de effecten van de bovenvermelde bedrijfssluiting. Vanaf 2027 zou het gemiddeld 0,42 pp per jaar bedragen. In vergelijking met de jaren 2015-2024 verkleint het verschil wel aanzienlijk (toen: 0,86 pp per jaar). De stijgende aanwezigheid van Brusselaars op de eigen

arbeidsmarkt draagt in de periode 2027-2031 immers veel minder bij aan de groei van de Brusselse werkzame bevolking dan toen (0,17 pp per jaar tegen 0,46 pp per jaar). Brusselaars winnen ook iets minder sterk marktaandeel op de Vlaamse arbeidsmarkt (met een groeibijdrage van 0,18 pp per jaar, tegenover 0,28 pp per jaar voorheen). Hun aanwezigheid op de Waalse arbeidsmarkt neemt daarentegen even sterk toe als toen (groeibijdrage van 0,02 pp per jaar). Over de gehele projectieperiode 2026-2031 groeit de Brusselse werkzame bevolking gemiddeld met 0,79% per jaar, terwijl de Brusselse binnenlandse werkgelegenheid slechts toeneemt met 0,36% per jaar.

Ook het Waalse pendel- en grensarbeidsaldo nam aanhoudend toe tussen 2017 en 2024 (figuur 22). In 2025 daalde het echter met 2 200 personen, en in 2026 zou het afnemen met 500 personen. Dat is voornamelijk het gevolg van de zwakkere dynamiek in de uitgaande pendel naar Vlaanderen en van de afname van de uitgaande pendel naar Brussel (waarin de bovenvermelde sluiting van Audi Brussels een belangrijke rol speelt). Tijdens het verdere verloop van de projectieperiode neemt het Waalse pendel- en grensarbeidsaldo echter gestaag terug toe (met 1 100 personen per jaar). Die stijging wordt verklaard door een oplopend positief pendelsaldo met Vlaanderen (+6 100 personen gecumuleerd over de periode 2027-2031), terwijl het pendelsaldo met Brussel licht daalt (-400 personen) en het grensarbeidsaldo zich stabiliseert. Gemiddeld over de projectieperiode 2026-2031 groeit de Waalse werkzame bevolking daardoor bijna even sterk als de binnenlandse werkgelegenheid (0,76% per jaar tegen 0,79% per jaar). Vorig jaar lag die groei nog aanzienlijk lager dan die van de binnenlandse werkgelegenheid (0,33% tegen 0,54%).

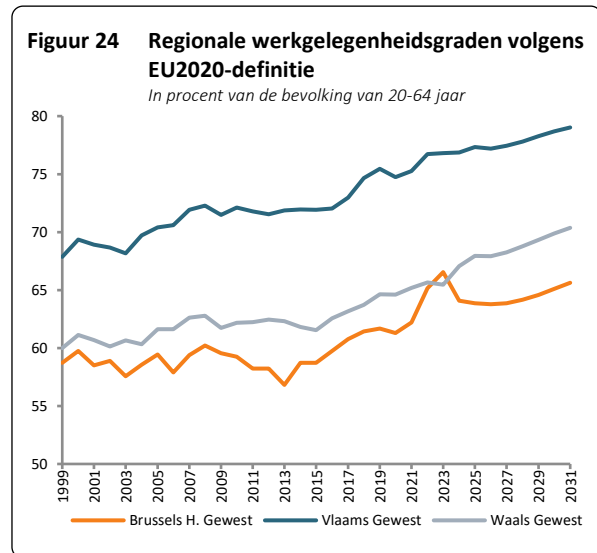
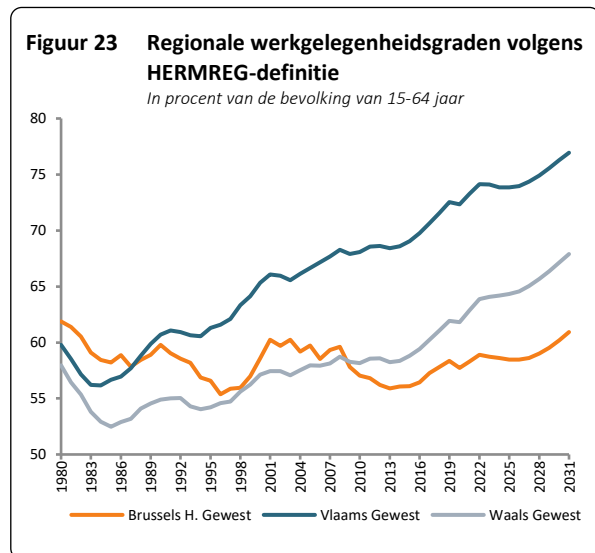

Het Vlaamse pendel- en grensarbeidsaldo, ten slotte, nam gevoelig af sinds 2011 (figuur 21). De jongste twee jaar viel die afname stil (-700 personen in 2024; stabilisatie in 2025), voornamelijk door het verlies aan dynamiek voor de inkomende pendel vanuit de beide andere gewesten. De groei van de Vlaamse werkzame bevolking hield in die periode vrijwel gelijke tred met de groei van de Vlaamse binnenlandse werkgelegenheid. De afname van het Vlaamse saldo wint in 2026 terug aan kracht (-2 000 personen) en versnelt nog licht nadien (-2 300 personen per jaar vanaf 2027). Die ontwikkeling wordt zowel verklaard door een afnemend positief pendelsaldo met Brussel (-5 500 personen gecumuleerd over de periode 2027-2031) als door een oplopend negatief pendelsaldo met Wallonië (-6 100 personen), terwijl het saldo van de grensarbeid zich zou stabiliseren. Gemiddeld over de projectieperiode 2026-2031 groeit de Vlaamse werkzame bevolking daardoor minder sterk dan de Vlaamse binnenlandse werkgelegenheid (0,79% tegen 0,90% per jaar), al loopt het differentieel minder sterk op dan voorheen (-0,11 pp per jaar tegen -0,23 pp per jaar in de periode 2015-2023).

Werkgelegenheidsgraad

De werkgelegenheidsgraad (of werkzaamheidsgraad) geeft aan welk percentage van de ingezeten bevolking op arbeidsleeftijd (minstens deeltijds) werkt. In figuur 23 wordt de werkgelegenheidsgraad volgens de HERMREG-definitie weergegeven: de verhouding tussen de totale werkzame bevolking (15 jaar en meer) volgens de HERMREG-definitie²³ en de bevolking van 15 tot 64 jaar. Figuur 24 toont de werkgelegenheidsgraad die oorspronkelijk werd gebruikt in het kader van de EU2020-strategie en die nog steeds wordt gehanteerd bij internationale vergelijkingen. Hij wordt gedefinieerd als de verhouding tussen de werkende bevolking en de bevolking, beide beperkt tot de leeftijdsklasse 20-64 jaar, gemeten op basis van cijfers uit de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK).

²³ Regionale binnenlandse werkgelegenheid volgens de regionale rekeningen plus de HERMREG-raming van het regionaal pendel- en grensarbeidsaldo.

De HERMREG-werkgelegenheidsgraad daalde in 2020 sterker in Brussel (-0,7 pp) dan in Vlaanderen (-0,2 pp) en in Wallonië (-0,1 pp), en ook de forse stijging in de nasleep van de coronacrisis was minder uitgesproken in Brussel (+1,2 pp gecumuleerd in de jaren 2021-2022) dan in de twee andere gewesten (respectievelijk +1,8 pp en +2,0 pp). De binnenlandse werkgelegenheid groeide in die periode (2020-2022) aanzienlijk sterker in Vlaanderen (1,31% per jaar) en in Wallonië (1,18% per jaar) dan in Brussel (0,56% per jaar), maar dat werd volledig gecompenseerd door een gunstiger evoluerend Brussels pendelsaldo, zodat de groei van de werkzame bevolking in Brussel (1,21% per jaar) zelfs licht hoger lag dan in Vlaanderen (1,11% per jaar) en in Wallonië (1,16% per jaar). De bevolking op arbeidsleeftijd groeide in die periode echter gevoelig sterker in Brussel (0,91% per jaar) dan in Vlaanderen (0,38% per jaar) en in Wallonië (0,13% per jaar).

Sindsdien vertraagde de groei van de werkgelegenheid aanzienlijk, maar wel veel minder uitgesproken in Brussel, zodat hij tijdens de jaren 2023-2025 gemiddeld op nagenoeg hetzelfde peil lag in de drie gewesten (rond de 0,45% per jaar). Bij een nog steeds toenemend Brussels pendelsaldo, lag de groei van de Brusselse werkzame bevolking in die periode fors hoger dan in Vlaanderen en in Wallonië (0,95% per jaar tegen respectievelijk 0,39% en 0,41% per jaar). Dat was echter nog meer het geval voor de bevolking op arbeidsleeftijd (1,19% groei per jaar tegen respectievelijk 0,52% en 0,16% per jaar), die in Brussel sterker opwaarts beïnvloed werd door de komst van de Oekraïense vluchtelingen dan in Vlaanderen en – vooral – Wallonië. De HERMREG-werkgelegenheidsgraad daalde in die periode zowel in Vlaanderen (-0,3 pp gecumuleerd) als in Brussel (-0,4 pp), terwijl hij bleef toenemen in Wallonië (+0,5 pp).

In vergelijking met het pre-coronaniveau uit 2019, ligt de Brusselse werkgelegenheidsgraad dus nauwelijks hoger in 2025 (+0,1 pp), terwijl de toename in Vlaanderen (+1,3 pp) en vooral in Wallonië (+2,4 pp) aanzienlijk is geweest.

De EU2020-graden liggen hoger dan de HERMREG-graden, omdat de leeftijdsklasse 15-19 jaar (waar de werkgelegenheidsgraden ver onder het gemiddelde liggen) uitgesloten wordt van de meting. Voor de

periode 2020-2025 ²⁴ geeft de EAK-meting een sterkere stijging dan het HERMREG-concept, in Vlaanderen (+1,9 pp) en in Wallonië (+3,3 pp), maar meer nog in Brussel (+2,2 pp). Op te merken weliswaar dat vooral in Brussel de evolutie van de EAK-graad bijzonder volatiel is geweest tijdens de jongste jaren.

In de jaren 2026-2027 wordt terug aangeknoopt bij een tendens op langere termijn, waarbij de groei van de binnenlandse werkgelegenheid iets hoger ligt in Vlaanderen (0,66% per jaar) dan in Wallonië (0,55% per jaar), en substantieel hoger dan in Brussel (0,05% per jaar). De toename van het Brusselse pendelsaldo is in die periode ontoereikend om dat verschil volledig weg te werken, zodat ook de groei van de Brussels werkzame bevolking (0,41% per jaar) lager ligt dan in Vlaanderen (0,57% per jaar). Omdat bovendien de groei van de Brusselse bevolking op arbeidsleeftijd (0,30% per jaar) nog steeds licht hoger ligt dan in Vlaanderen (0,23% per jaar), blijft de toename van de Brusselse werkgelegenheidsgraad (+ 0,1 pp op twee jaar) achter bij die in Vlaanderen (+0,5 pp). Het Waalse pendelsaldo neemt nauwelijks toe in die periode, zodat het groeiverschil met Vlaanderen voor de binnenlandse werkgelegenheid in grote mate ook geldt voor de werkzame bevolking (die in Wallonië groeit met 0,50% per jaar). Gezien de krimp in de Waalse bevolking op arbeidsleeftijd (-0,04% groei per jaar), vertaalt zich dat echter in een iets sterkere toename van de Waalse werkgelegenheidsgraad (+0,7 pp).

Tijdens de periode 2028-2031 draagt het federale pakket arbeidsmarktmaatregelen bij tot de versnelling van de werkgelegenheidsgroei, maar drukt het tegelijkertijd de productiviteitsgroei. Met name de maatregel die de werkloosheid in de tijd beperkt, heeft bovendien een regionaal sterk gedifferentieerde impact op de groei van de loontrekkende werkgelegenheid en stimuleert de werkgelegenheidscreatie sterker in Brussel en Wallonië dan in Vlaanderen. Daar staat tegenover dat het aantal zelfstandigen in die periode sneller groeit in Vlaanderen dan in Brussel (in tegenstelling tot de jaren 2024-2026) en dat het groeiverschil met Wallonië (dat al bestond) verder oploopt.

De totale binnenlandse werkgelegenheid blijft in die periode dan ook sterker groeien in Vlaanderen (1,02% per jaar) dan in Wallonië (0,90% per jaar) en in Brussel (0,52% per jaar), waarbij het groeidifferentieel met Wallonië vrijwel constant blijft en dat met Brussel licht terugloopt. De verbetering van het Brusselse pendelsaldo slaagt er nu in om dat verschil volledig te compenseren, zodat de Brusselse werkzame bevolking sterker groeit dan de Vlaamse (0,98% per jaar tegen 0,90% per jaar). Daarnaast groeit de Brusselse bevolking op arbeidsleeftijd in die periode minder sterk dan de Vlaamse (0,01% per jaar tegen 0,04%), zodat de toename van de Brusselse werkgelegenheidsgraad (+ 2,3 pp op vier jaar) dan meer in lijn ligt met die van de Vlaamse graad (+2,6 pp). Bovendien neemt in de jaren 2030-2031 het negatieve groeidifferentieel met Vlaanderen voor de werkgelegenheid aanzienlijk af (zie afdeling 3.2). De toename van de Brusselse werkgelegenheidsgraad versnelt dus sterker, en ligt naar het einde van de periode iets hoger dan in Vlaanderen. In Wallonië komt – dankzij de gunstigere evolutie van het pendelsaldo - de groei van de werkzame bevolking op nagenoeg hetzelfde peil te liggen als in

²⁴ Statbel rapporteert voor de periode 2021-2024 een neerwaartse vertekening van de gemeten EAK-werkgelegenheidsgraad voor de provincie Vlaams-Brabant. Dat had gevolgen voor de metingen op Vlaams en op nationaal vlak. Die vertekening werd gecorrigeerd bij de ramingen voor 2025, zodat het niveau 2025 zuiver gemeten wordt. De evolutie van de graad tussen 2024 en 2025 draagt echter de gevolgen van de breuk in de reeks. De gecumuleerde toename sinds 2019 (zoals hier weergegeven) kan dus wél gemeten worden zonder vertekening.

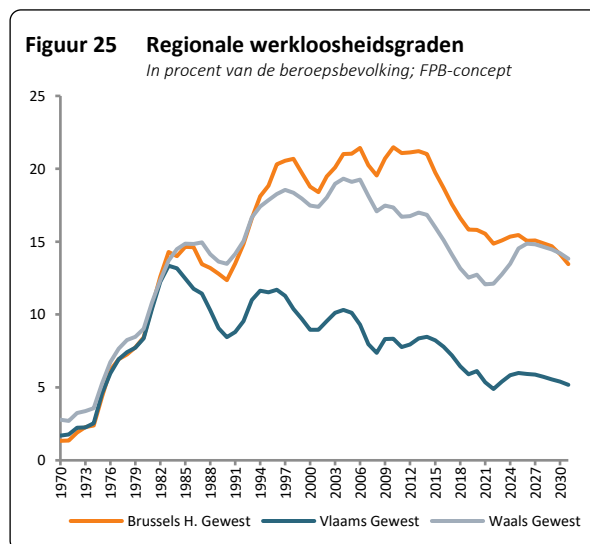
Vlaanderen (0,89% per jaar), maar neemt de werkgelegenheidsgraad opnieuw iets sterker toe (+2,9 pp), gegeven de verdere krimp van de bevolking op arbeidsleeftijd (-0,19% groei per jaar).

In de drie gewesten versnelt de stijging van de werkgelegenheidsgraad in de loop van de periode 2026-2031, maar de gecumuleerde toename ligt in Wallonië (+3,6 pp) hoger dan in Vlaanderen (+3,1 pp) en gevoelig hoger dan in Brussel (+2,4 pp).

Vanaf 2026 volgen de EU2020-graden bij hypothese hetzelfde pad als de HERMREG-graden, gecorrigeerd voor de regionale groei van de werkzame bevolking in de leeftijdsklassen 15-19 jaar en 65 jaar en meer. Verschillen in evolutie tussen beide indicatoren worden dan enkel nog verklaard door compositie-effecten. De toename van de EU2020-graden is in elk gewest minder uitgesproken dan die van de administratieve graden, omdat de werkgelegenheid op 65 jaar en meer fors stijgt na de dubbele verhoging van de pensioenleeftijd en de verdere expansie van de flexi-jobs. Die factor weegt het zwaarst door in Vlaanderen en speelt minder sterk in Brussel, zodat, ten opzichte van de administratieve graden, de toename van de Vlaamse EU2020-graden (+1,7 pp, van 77,3% in 2025 tot 79,0% in 2031) sterker inboet dan die van de Waalse (+2,4 pp, van 67,9% tot 70,4%) en – vooral – dan die van de Brusselse graden (+1,7 pp, van 63,9% tot 65,6%).

4.3. Werkloosheid en werkloosheidsgraad

Tijdens de jaren 2023-2025 steeg de werkloosheidsgraad²⁵ in de drie gewesten, meer uitgesproken in Wallonië (tot 14,5%, +2,4 pp op drie jaar) dan in Vlaanderen (tot 6,0%, +1,1 pp) en in Brussel (tot 15,5%, +0,6 pp). Dat was niet alleen het gevolg van de aanzienlijke verzwakking van de werkgelegenheidsgraad,

maar moet vooral toegeschreven worden aan de uitbreiding van de populatie niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden (NUWZ) die voor de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling in aanmerking komt voor toeleiding naar werk (zie ook afdeling 4.1). Die beweging werd in Wallonië al in 2022 ingezet – een jaar eerder dan in de andere gewesten – en heeft daar sindsdien ook ruim de grootste impact gehad. Zonder de verruiming van de groep NWUZ zou de Waalse werkloosheidsgraad naar raming 2,1 pp minder sterk zijn toegenomen in de periode 2023-2025, de Vlaamse werkloosheidsgraad 0,7 pp minder en de Brusselse 0,5 pp minder. De regionale

werkloosheidsgraden zouden m.a.w. nauwelijks gestegen zijn. Die vaststelling wordt ook geïllustreerd door het feit dat in die periode het aantal personen met een RVA-werkloosheidsuitkering licht afnam (-100 personen in Brussel, -1 100 personen in Vlaanderen en -4 000 personen in Wallonië). Het aandeel

²⁵ Werkloosheid volgens FPB-definitie: niet-werkende werkzoekenden volgens administratieve cijfers plus oudere werklozen. Omdat het stelsel van oudere werkloosheid vrijwel uitgedoofd is sinds 2023, zijn er vanaf dan nog nauwelijks verschillen tussen de werkloosheid definitie FPB en het aantal niet-werkende werkzoekenden.

van uitkeringsgerechtigde personen in de totale administratieve werkloosheid daalde in die periode van 66% tot 61% in Brussel, van 62% tot 49% in Vlaanderen en van 57% tot 44% in Wallonië.

In 2026 wordt het schokeffect voelbaar van de maatregel die de werkloosheidsuitkering in de tijd beperkt. Die maatregel heeft een onmiddellijke negatieve impact op zowel de werkloosheid als de beroepsbevolking, omdat een deel van de groep langdurig werklozen die hun uitkering verliest, niet langer geregistreerd zou worden als werkzoekend (zie afdeling 4.1). Daarnaast heeft de maatregel ook een positieve impact op de werkgelegenheidsgroei, maar dat proces verloopt zeer geleidelijk. Het feit dat de maatregel sterk regionaal gedifferentieerde gevolgen heeft, draagt ertoe bij dat de werkloosheidsgraad in 2026 meer terugvalt in Brussel (tot 15,1%, -0,4 pp) dan in Vlaanderen (tot 5,9%, -0,1 pp). Dat de werkloosheidsgraad nog stijgt in Wallonië (tot 14,9%, +0,3 pp) komt omdat de uitbreiding van de groep NUWZ nog een belangrijk overloopeffect heeft in dat gewest in 2026.

In 2027 spelen er nog overloopeffecten van de maatregel 'beperking in de tijd', maar vanaf dan domineren de overige – arbeidsaanbodverruimende – federale maatregelen. De groei van het arbeidsaanbod komt in de periode 2027-2029 op een hoger peil te liggen, dat in Brussel en in Wallonië respectievelijk 0,11 pp en 0,04 pp onder dat van Vlaanderen ligt (zie afdeling 4.1). De groei van de werkzame bevolking trekt in de periode 2027-2029 eveneens aan, ligt in Brussel en in Wallonië respectievelijk 0,10 pp en 0,03 pp lager dan in Vlaanderen, en is in de drie gewesten voldoende hoog om de toename van het arbeidsaanbod te absorberen. Dat leidt tot een terugval van de werkloosheidsgraad, zowel in Brussel (tot 14,7% in 2029, -0,4 pp op drie jaar) als in Vlaanderen (tot 5,6%, -0,4 pp) en in Wallonië (tot 14,5%, -0,4 pp).

In de periode 2030-2031 verzwakt de groei van de beroepsbevolking zowel in Brussel (0,20 pp per jaar minder) als in Wallonië (0,11 pp per jaar minder), maar versterkt hij met 0,04 pp per jaar in Vlaanderen. Bovendien versnelt de groei van de werkzame bevolking veel meer in Brussel (0,37 pp per jaar extra) dan in Wallonië en in Vlaanderen (respectievelijk 0,12 pp en 0,10 pp extra), zodat de werkloosheidsgraad veel sterker terugvalt in Brussel (tot 13,5% in 2031, -1,2 pp op twee jaar) dan in Wallonië (tot 13,8%, -0,7 pp) en in Vlaanderen (tot 5,2%, -0,4 pp).

Over de gehele projectieperiode genomen, is de daling van de werkloosheidsgraad in Brussel (van 15,5% in 2025 tot 13,5% in 2031) groter dan in Vlaanderen (van 6,0% tot 5,2%) en in Wallonië (van 14,5% tot 13,8%). Het aantal werklozen daalt in die periode met 10 100 personen in Brussel en met 20 900 personen in Vlaanderen, maar slechts met 3 400 personen in Wallonië. Daarnaast verandert de samenstelling van de werkloosheid ingrijpend en daalt het aantal werklozen met een RVA-uitkering veel sterker (-30 600 personen in Brussel, -37 200 personen in Vlaanderen en -66 700 personen in Wallonië). Het aandeel van personen met een RVA-uitkering in de totale administratieve werkloosheid daalt fors in de periode 2026-2027 (tot 32% in 2027 in Brussel, 34% in Vlaanderen en 19% in Wallonië), maar blijft vanaf 2028 nagenoeg constant.

De Vlaamse werkloosheidsgraad blijft in 2031 net boven het niveau uit 2022, de Brusselse graad gaat daar fors onder en de Waalse graad blijft aanzienlijk boven dat niveau. Nochtans kunnen vragen gesteld worden bij de inhoud van het administratieve werkloosheidsconcept, dat immers geen rekening houdt met de intensiteit van het zoekgedrag van personen die tot de 'werkzoekenden' worden gerekend. Zo heeft de maatregel 'beperking van de werkloosheidsuitkeringen in de tijd' een sterk negatief effect op

de administratief gemeten werkloosheid en beroepsbevolking, terwijl net verwacht wordt dat hij het zoekgedrag van de betrokken personen aanmoedigt en op die manier positieve effecten op de werkgelegenheid genereert. Omgekeerd rijst de vraag in hoeverre de forse uitbreiding van de populatie NUWZ, die de jongste jaren in rekening werd gebracht door de gewestelijke instanties, daadwerkelijk heeft geleid tot een toename van het aantal personen dat actief op zoek is naar werk. Dergelijke ontwikkelingen maken dat veranderingen in de administratief gedefinieerde beroepsbevolking minder relevant worden om veranderingen in het effectieve arbeidsaanbod te meten. De bijhorende administratieve werkloosheidsgraad wordt dan ook een minder betrouwbare indicator voor de krapte op de arbeidsmarkt en voor de effectieve druk op de loonvorming die uitgaat van de aanbodzijde van de arbeidsmarkt.

Maken we de extreme hypothese dat noch de extra NUWZ-populatie noch langdurig uitkeringsgerechtigde werklozen als actief werkzoekend worden beschouwd (en dus geweerd worden uit de historische reeksen voor werkloosheid en beroepsbevolking), maar voegen we in de projectieperiode de langdurig werklozen toe die volgens het LASER-model uiteindelijk zouden doorstromen naar werk, dan geeft de resulterende werkloosheidsindicator een heel ander beeld. Die indicator zou – vooral in Wallonië – minder toenemen in de jaren 2023-2025, maar vooral in Brussel fors stijgen in de jaren 2026-2027. In 2031 zou hij in Vlaanderen nog licht boven het niveau uit 2022 liggen, maar in de beide andere gewesten daar aanzienlijk boven blijven, het meest uitgesproken in Brussel. Vanuit dat standpunt moet in de huidige projectie in geen enkel gewest buitensporig geput worden uit de onmiddellijk beschikbare arbeidsreserve om te voldoen aan de groei van de werkzame bevolking. Daar staat tegenover dat het effect van de arbeidsmarktmaatregelen op het arbeidsaanbod al grotendeels verwerkt is binnen de projectieperiode, terwijl hun volledige potentieel op het vlak van werkgelegenheidscreatie pas nadien bereikt wordt. Daarvoor moet dan verder beroep worden gedaan op de beschikbare arbeidsreserve, die vooral in Brussel en Wallonië nog ruim aanwezig is.

Tabel 12 Regionale arbeidsmarktvooruitzichten

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
1. Binnenlandse werkgelegenheid								
1.1. Totale binnenlandse werkgelegenheid, in duizendtallen								
Het Rijk	5103,7	5122,5	5142,4	5178,3	5222,9	5270,0	5321,5	5371,6
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	729,9	730,0	729,2	730,7	733,8	737,1	741,6	746,1
Vlaams Gewest	3022,5	3033,9	3049,2	3074,1	3103,9	3135,6	3169,1	3201,7
Waals Gewest	1351,2	1358,5	1364,0	1373,4	1385,2	1397,3	1410,7	1423,8
1.2. Wijziging in duizendtallen								
Het Rijk	12,9	18,7	19,9	35,9	44,6	47,2	51,4	50,1
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	4,1	0,1	-0,9	1,6	3,1	3,3	4,6	4,5
Vlaams Gewest	4,5	11,4	15,3	24,9	29,7	31,8	33,5	32,6
Waals Gewest	4,3	7,3	5,5	9,4	11,8	12,2	13,4	13,1
1.3. Wijziging in procent								
Het Rijk	0,3	0,4	0,4	0,7	0,9	0,9	1,0	0,9
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	0,6	0,0	-0,1	0,2	0,4	0,4	0,6	0,6
Vlaams Gewest	0,1	0,4	0,5	0,8	1,0	1,0	1,1	1,0
Waals Gewest	0,3	0,5	0,4	0,7	0,9	0,9	1,0	0,9
2. Saldo van de grensarbeid								
Het Rijk	80,7	80,9	80,9	80,9	80,9	80,9	80,9	80,9
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	30,0	30,3	30,2	30,2	30,2	30,2	30,2	30,2
Vlaams Gewest	14,5	14,8	14,8	14,8	14,8	14,8	14,8	14,9
Waals Gewest	36,1	35,8	35,9	35,9	35,9	35,9	35,9	35,9
3. Saldo van de pendelarbeid								
Het Rijk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	-254,1	-251,9	-249,3	-248,3	-247,3	-245,8	-244,7	-243,3
Vlaams Gewest	129,8	129,6	127,5	125,8	123,3	120,8	118,4	115,9
Waals Gewest	124,3	122,3	121,7	122,5	124,0	125,0	126,3	127,4
4. Werkende beroepsbevolking (15 jaar en ouder)								
4.1. Werkende beroepsbevolking, in duizendtallen								
Het Rijk	5184,4	5203,4	5223,4	5259,2	5303,8	5351,0	5402,4	5452,6
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	505,8	508,5	510,1	512,6	516,8	521,5	527,1	533,0
Vlaams Gewest	3166,9	3178,3	3191,6	3214,7	3242,0	3271,3	3302,3	3332,4
Waals Gewest	1511,6	1516,7	1521,6	1531,8	1545,1	1558,3	1572,9	1587,1
4.2. Wijziging in duizendtallen								
Het Rijk	13,7	19,0	19,9	35,9	44,6	47,2	51,4	50,1
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	4,7	2,6	1,7	2,5	4,1	4,7	5,7	5,8
Vlaams Gewest	3,8	11,4	13,3	23,1	27,2	29,3	31,1	30,1
Waals Gewest	5,2	5,0	4,9	10,2	13,2	13,2	14,7	14,2
4.3. Wijziging in procent								
Het Rijk	0,3	0,4	0,4	0,7	0,8	0,9	1,0	0,9
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	0,9	0,5	0,3	0,5	0,8	0,9	1,1	1,1
Vlaams Gewest	0,1	0,4	0,4	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9
Waals Gewest	0,3	0,3	0,3	0,7	0,9	0,9	0,9	0,9

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
5. Werkgelegenheidsgraad								
5.1. Werkgelegenheidsgraad, HERMREG-definitie (1)								
Het Rijk	69,1	69,1	69,2	69,6	70,2	70,8	71,6	72,3
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	58,6	58,5	58,5	58,6	59,0	59,5	60,2	60,9
Vlaams Gewest	73,9	73,9	74,0	74,4	74,9	75,6	76,3	76,9
Waals Gewest	64,2	64,3	64,6	65,0	65,7	66,4	67,1	67,9
5.2. Werkgelegenheidsgraad, EU2020 (2)								
Het Rijk	72,3	72,8	72,8	73,0	73,4	73,9	74,4	74,8
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	64,1	63,9	63,8	63,8	64,2	64,6	65,1	65,6
Vlaams Gewest	76,9	77,3	77,2	77,4	77,8	78,3	78,7	79,0
Waals Gewest	67,1	67,9	67,9	68,3	68,8	69,3	69,9	70,4
6. Werkloosheid								
6.1. Werkloosheid, FPB-definitie, in duizendtallen								
Het Rijk	523,8	553,6	556,9	558,6	552,1	545,8	535,6	519,2
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	91,7	93,0	90,5	91,0	90,4	89,7	86,9	82,9
Vlaams Gewest	196,5	202,5	200,8	200,9	196,7	192,2	188,5	181,6
Waals Gewest	235,6	258,1	265,6	266,7	264,9	263,8	260,2	254,7
6.2. Wijziging in duizendtallen								
Het Rijk	33,9	29,8	3,3	1,7	-6,5	-6,3	-10,2	-16,4
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	2,6	1,3	-2,5	0,5	-0,6	-0,7	-2,9	-4,0
Vlaams Gewest	15,9	6,0	-1,7	0,1	-4,2	-4,5	-3,7	-6,9
Waals Gewest	15,4	22,5	7,5	1,1	-1,7	-1,1	-3,6	-5,5
6.3. Wijziging in procent								
Het Rijk	6,9	5,7	0,6	0,3	-1,2	-1,1	-1,9	-3,1
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	3,0	1,4	-2,7	0,6	-0,6	-0,8	-3,2	-4,5
Vlaams Gewest	8,8	3,1	-0,8	0,1	-2,1	-2,3	-1,9	-3,7
Waals Gewest	7,0	9,6	2,9	0,4	-0,6	-0,4	-1,4	-2,1
6.4. Werkloosheidsgraad, FPB-definitie								
Het Rijk	9,2	9,6	9,6	9,6	9,4	9,3	9,0	8,7
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	15,3	15,5	15,1	15,1	14,9	14,7	14,1	13,5
Vlaams Gewest	5,8	6,0	5,9	5,9	5,7	5,6	5,4	5,2
Waals Gewest	13,5	14,5	14,9	14,8	14,6	14,5	14,2	13,8

(1) Verhouding tussen de totale werkzame bevolking (15 jaar en meer) volgens HERMREG-definitie (regionale binnenlandse werkgelegenheid volgens de regionale rekeningen plus de HERMREG-raming van het regionaal pendel- en grensarbeidsaldo) en de bevolking van 15 tot 64 jaar.

(2) Gemeten op basis van de Enquête naar de arbeidskrachten; leeftijdscategorie 20-64 jaar.

5. Overheidsfinanciën

5.1. Inleiding

In dit hoofdstuk worden de vooruitzichten van de overheidsfinanciën van de individuele gemeenschappen en gewesten voorgesteld, waarbij er in tegenstelling tot de andere modules van het HERMREG-model wordt gewerkt vanuit een institutionele invalshoek. De module beperkt zich tot de gefedereerde entiteiten, hoewel de uitgaven en inkomsten van de andere overheidsniveaus (federale overheid, sociale zekerheid en lagere overheid) ook een invloed hebben op de binnenlandse economische activiteit en het inkomen van huishoudens van de drie gewesten. De institutionele deelgebieden waarvoor we de budgettaire middellangetermijnvooruitzichten belichten, zijn het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Vlaamse Gemeenschap (inclusief het Vlaamse Gewest), het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschap. Merk op dat zoals in de vorige editie van de regionale vooruitzichten, een geconsolideerde rekening voor het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie wordt voorgesteld (in plaats van een aparte rekening voor elk).

Het uitgangspunt van de projectie van de overheidsfinanciën zijn de voorlopige rekeningen voor 2025, die in april 2026 door het INR zijn gepubliceerd, waar nodig aangevuld met meer recente gegevens. In tegenstelling tot de rekeningen van het INR worden de ontvangsten uit de verkoop van emissierechten (ETS1) hier geregistreerd in de rekeningen van de drie gewesten volgens de verdeelsleutel die van toepassing was tot 2022, ondanks het ontbreken van een nieuw akkoord over een verdeelsleutel.

Met betrekking tot het ETS2, dat vanaf 2028 zal worden geïmplementeerd, zijn er twee opmerkingen. Ten eerste passen we het ESR-principe toe, waarbij een belasting op de productie wordt geregistreerd op het moment dat de productie plaatsvindt. Wegens praktische moeilijkheden stelt Eurostat momenteel voor om de inkomsten met een vertraging van een jaar te verrekenen, wat het INR doet voor de realisaties van het ETS1. Het lijkt ons beter om de projectie van de inkomsten uit het ETS2 in overeenstemming te brengen met de economische logica en de ESR-principes in plaats van de artefacten te reproduceren waartoe de rekeningen door praktische moeilijkheden zijn genoodzaakt, aangezien deze praktische moeilijkheden zich niet voordoen in de projectie. Hiermee wordt niet vooruitgelopen op de manier waarop het INR de realisaties in de rekeningen zal opnemen, noch op eventuele wijzigingen in de aanbevelingen van Eurostat in dit verband. Ten tweede, bij gebrek aan een akkoord tussen de federale overheid en de gewesten over een verdeelsleutel voor de inkomsten, worden de inkomsten hier geboekt in de zogenaamde interregionale entiteit. Dat is een fictieve entiteit van de deelsector gemeenschappen en gewesten in de rekeningen van het INR. Het is echter zo dat alleen de schuld van de federale overheid wordt beïnvloed, aangezien de inkomsten uit ETS2 zich daar bevinden bij gebrek aan een verdeelsleutel.

Voor 2026 en de middellange termijn is de projectie gebaseerd op: het macro-economische en demografische kader van deze vooruitzichten, een modellering van de uitgaven en ontvangsten die rekening houdt met zowel hun structurele determinanten als de vigerende wetgeving, een analyse van de jaarlijkse en meerjarige begrotingsbeslissingen van de verschillende beleidsniveaus en, desgevallend,

interpretatieve hypothesen van deze beslissingen die worden opgesteld wanneer informatie ontbreekt. Aankondigingen van louter normatieve aard (begrotingsdoelstellingen zonder modaliteiten) worden niet in aanmerking genomen.

In het volgende deel wordt de gezamenlijke rekening van de gemeenschappen en gewesten voorgesteld, en vervolgens de individuele rekeningen van de gefedereerde entiteiten.

5.2. Geheel van de gemeenschappen en gewesten

De financiën van de gemeenschappen en gewesten zijn in 2025 licht verbeterd. In 2024 werden zij beïnvloed door de overname van de schulden van Vlaamse gemeenten en door de vertraging van het inko-hieringsritme van de personenbelasting. Dat ritme is in 2025 licht versneld. Het is ook in 2025 dat de verschillende regeringen nieuwe besparingsmaatregelen hebben ingevoerd.

In 2026 zorgen de verschillende begrotingsmaatregelen ervoor dat het vorderingensaldo verbetert. Hierbij moet worden opgemerkt dat de stijging van de inflatie de uitgaven van de gemeenschappen en gewesten sterker beïnvloedt dan hun ontvangsten, aangezien de overdrachten van de BFW werden berekend op basis van de parameters van de economische begroting van februari. De verhoging van de overdrachten van de BFW en de betaling van het te weinig ontvangen bedrag zullen in 2027 plaatsvinden. Daarnaast heeft ook de centenindex een positieve impact op het vorderingensaldo van het geheel van de gemeenschappen en gewesten in de jaren 2026 tot en met 2029.

Het tekort neemt in 2027 aanzienlijk af door de stijging van de BFW-overdrachten, de vermindering van de uitgaven van herstelplannen die met eigen middelen worden gefinancierd, en de besparingen voorzien door de verschillende regeringen. Het saldo blijft verbeteren in 2028, voornamelijk door de inkomsten uit ETS2 (die in de aannames van de projectie bij de interregionale entiteit worden geboekt).

Het tekort stabiliseert zich de volgende jaren ondanks de stijging van de rentelasten en de geleidelijke impact van de federale belastinghervorming op de regionale aanvullende personenbelasting, onder de veronderstelling van ongewijzigde opcentiemen bij ongewijzigd beleid.

Tabel 13 Rekening van de gemeenschappen en gewesten
In procent van het bbp

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Ontvangsten	18,6	18,6	18,5	18,6	18,5	18,5	18,4	18,3
Fiscale en parafiscale ontvangsten	4,5	4,5	4,5	4,5	4,7	4,8	4,7	4,7
Overdrachten van de overheid	10,5	10,5	10,3	10,5	10,4	10,3	10,3	10,2
Overige ontvangsten	3,6	3,6	3,6	3,5	3,5	3,4	3,4	3,3
Uitgaven	20,2	20,0	19,7	19,3	19,2	19,1	18,9	18,8
Werkingskosten	7,9	7,9	7,9	7,8	7,7	7,6	7,5	7,4
Sociale uitkeringen	4,9	4,9	4,8	4,8	4,9	4,9	4,8	4,8
Overige finale primaire lopende uitgaven	2,2	2,2	2,0	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9
Investeringskosten	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Overige finale kapitaaluitgaven	0,6	0,6	0,6	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Overdrachten aan de overheid	2,6	2,5	2,4	2,4	2,4	2,3	2,3	2,3
Rentelasten	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7	0,7
Vorderingensaldo	-1,5	-1,4	-1,2	-0,7	-0,6	-0,5	-0,5	-0,5

5.3. Vlaamse Gemeenschap

Globaal beschouwd worden de Vlaamse overheidsfinanciën in deze vooruitzichten vooral beïnvloed door de timing van de maatregelen in het Vlaams regeerakkoord en de begroting 2026 over de projectieperiode, de impact van de inflatie op de ontvangsten en uitgaven en van de centenindex op de lonen.

Tabel 14 Rekening van de Vlaamse Gemeenschap

In miljard euro

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Ontvangsten	68,1	71,3	73,2	76,8	78,6	81,1	83,3	85,4
Fiscale en parafiscale ontvangsten	16,7	18,4	19,1	19,8	20,2	20,9	21,4	21,9
Overdrachten van de overheid	37,7	39,2	39,9	42,3	43,2	44,5	45,8	47,1
Overige ontvangsten	13,7	13,7	14,2	14,7	15,2	15,6	16,1	16,5
Uitgaven	73,2	75,1	76,3	77,7	80,3	83,1	85,2	86,9
Werkingskosten	28,6	29,7	30,6	31,4	32,3	33,2	33,8	34,4
Sociale uitkeringen	19,1	19,7	20,1	21,0	21,8	22,6	23,3	23,6
Overige finale primaire lopende uitgaven	7,9	8,2	7,5	7,6	7,7	7,9	8,0	8,2
Investeringskosten	6,0	6,2	6,4	6,1	6,3	6,6	6,7	6,8
Overige finale kapitaaluitgaven	2,2	2,0	1,9	1,5	1,6	1,7	1,8	1,9
Overdrachten aan de overheid	8,2	8,3	8,5	8,6	8,9	9,2	9,5	9,7
Rentelasten	1,1	1,0	1,3	1,5	1,7	1,9	2,1	2,2
Vorderingensaldo	-5,0	-3,9	-3,0	-0,9	-1,7	-2,0	-1,9	-1,4

De rekening van de Vlaamse Gemeenschap kende in 2025 een belangrijke verbetering ten opzichte van het jaar 2024. De Vlaamse financiën profiteerden van de lichte versnelling van het inkohieringsritme van de regionale personenbelasting en de hogere ontvangsten uit registratierechten door een heropleving van de Vlaamse vastgoedmarkt die de minderinkomsten als gevolg van de daling van het tarief voor de enige eigen woning compenseert. Daarnaast zorgden de weerslag van de schuldovername van enkele Vlaamse gemeenten in 2024, de besparingsmaatregelen van 2025 (o.a. beperkte indexatie van de werkmiddelen, uitdoving van sommige arbeidsmarktsubsidies), en de lichte daling van de uitgaven in het kader van het Plan Vlaamse Veerkracht voor de verbetering van het vorderingensaldo.

Ook in 2026²⁶ verbetert het vorderingensaldo. De groei van de uitgaven wordt getemperd²⁷ door nieuwe besparingsmaatregelen genomen bij de begrotingsopmaak 2026 (o.a. op het niveau van subsidies en investeringsbijdragen aan bedrijven en izw's), het uitstel van eerder beslist beleid (o.a. hervorming van de successierechten), het snoeien in sommige premies aan gezinnen (retroactieve investeringspremie²⁸ en de Mijn Verbouwpremie) en de afschaffing van de aftrekbaarheid van dienstencheques. Aan de ontvangstenzijde speelt onder meer de uitbreiding en verhoging van de kilometerheffing voor vrachtvervoer en de verhoogde bijdrage van de gezinnen voor de zorgpremie.

Het vorderingentekort bedraagt in 2027 slechts een derde van het tekort van 2026. Naast de gunstige impact van de inflatie op de ontvangsten en het aanzienlijk afrekeningssaldo van de BFW, vormen de

²⁶ De projectie houdt rekening met de maatregelen van de begrotingsaanpassing 2026, die gekend waren eind mei 2026.

²⁷ Ondanks een versnelling van de betaalkalender van investeringen (o.a. Oosterweel) die beslist werd bij de begrotingsaanpassing 2026. Merk op dat de aangekondigde energiemaatregelen (vooral leningen aan gezinnen, scholen en sociale huisvesting) in ESR-termen geen impact hebben op het vorderingensaldo.

²⁸ De retroactieve investeringspremie werd toegekend tot en met 2025 ter compensatie van de afschaffing van de terugdraaiende teller.

structurele maatregelen van het Vlaams Regeerakkoord en de begroting 2026, die hun grootste impact hebben in 2027, de belangrijkste verklarende factor.

In de periode 2028-2029 verslechtert het saldo opnieuw, ondanks de blijvende impact van eerder genomen besparingsmaatregelen. De bij het Vlaams regeerakkoord besliste extra middelen voor welzijn (o.a. personen met een handicap, kinderopvang) zijn dan op kruissnelheid. De ontvangsten worden beïnvloed door de hervorming van de successierechten voor kleine en middelgrote erfenissen die dan volledig wordt gerealiseerd. Ondanks de toenemende impact van de federale belastinghervorming op de opcentiemen van de regionale personenbelasting en de stijgende rentelasten, verbetert het vorderingensaldo tegen het einde van de projectieperiode, vooral in 2031 door het wegvallen van de jobbonus (volgens de projectiehypothesen).

5.4. Franse Gemeenschap

In 2025 stabiliseerde het tekort van de Franse Gemeenschap zich vrijwel. De impact van de stijging van de rentelasten en de uitvoering van nieuw of eerder beslist beleid (o.a. herwaardering van anciënniteit in bepaalde functies, extra middelen voor opvangcentra, laatste tranche van de non-profit akkoorden) werd getemperd door nieuwe maatregelen, met name de verlaging van subsidies en werkingskosten evenals bijkomende ontvangsten in het hoger onderwijs.

In 2026 verslechtert het begrotingssaldo tijdelijk als gevolg van de stijging van de investeringen in schoolgebouwen en een temporele verschuiving in de doorwerking van de hoge inflatie op de uitgaven en de ontvangsten. De inflatie leidt al vanaf 2026 tot een groei van de loonuitgaven, terwijl de ontvangsten in het kader van de BFW daar pas in 2027 aan worden aangepast. De verslechtering wordt gedeeltelijk getemperd door de vertraging van de investeringen van de RTBF in Media Square en door de maatregelen van de regering (beperking van vervangingen in de administratie, herziening van het inschrijvingsgeld in het hoger onderwijs, verhoging van de lesuren in het hoger secundair onderwijs, enz.), maar een deel daarvan zal pas vanaf 2027 volledig tot uiting komen.

Tabel 15 Rekening van de Franse Gemeenschap
In miljard euro

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Ontvangsten	25,0	25,7	26,3	27,5	28,1	28,8	29,6	30,3
Fiscale en parafiscale ontvangsten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overdrachten van de overheid	20,4	20,9	21,2	22,4	22,8	23,4	24,1	24,6
Overige ontvangsten	4,6	4,8	5,1	5,1	5,3	5,4	5,5	5,7
Uitgaven	26,5	27,2	28,1	28,9	29,5	30,1	30,9	31,6
Werkingskosten	12,3	12,5	12,9	13,2	13,4	13,6	13,8	14,0
Sociale uitkeringen	3,4	3,5	3,6	3,8	3,9	3,9	4,1	4,1
Overige finale primaire lopende uitgaven	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1
Investeringskosten	1,5	1,5	1,8	1,6	1,6	1,6	1,8	1,9
Overige finale kapitaaluitgaven	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overdrachten aan de overheid	8,1	8,4	8,4	8,9	9,0	9,3	9,5	9,7
Rentelasten	0,3	0,3	0,4	0,5	0,6	0,6	0,7	0,8
Vorderingensaldo	-1,5	-1,5	-1,8	-1,4	-1,4	-1,2	-1,3	-1,3

Het vorderingensaldo verbetert vanaf 2027 en blijft vervolgens op middellange termijn relatief stabiel.

De stijging van de rentelasten, het opschalen van het uitzonderlijk investeringsplan voor schoolgebouwen, de loonsverhogingen voor leraren met een vierjarige opleiding en de daling van de lesuren voor bepaalde categorieën leerkrachten leiden tot een verslechtering van het vorderingensaldo. De centenindex, de stijging van het btw-bedrag per leerling, de daling van de investeringen in het hoger onderwijs, het volledige jaareffect van de toename van het aantal lesuren, de uitbreiding van de brede eerste graad naar het derde jaar van het secundair onderwijs, en de voortzetting van de recurrente besparingen op de werkingskosten gedurende de legislatuur dragen daarentegen bij aan de verbetering van het saldo. De financiën van de Franse Gemeenschap worden éénmalig ondersteund door het positieve afrekeningssaldo van de Bijzondere Financieringswet in 2027 en door de verkoop van een gebouw in 2029.

5.5. Waals Gewest

Het vorderingensaldo van het Waals Gewest is in 2025 verslechterd als gevolg van de hervorming van de registratierechten voor de aankoop van de enige eigen woning en de stijging van de uitgaven in het kader van het Waalse relanceplan. De verslechtering is ook toe te schrijven aan een lagere onderbenutting van de begrotingskredieten dan in de voorgaande jaren, onder meer door eenmalige uitgaven die in het kader van de eindejaarsverrichtingen werden beslist (bv. betaling van handelsfacturen). Deze verslechtering van het begrotingssaldo werd getemperd door de diverse besparingsmaatregelen die in het kader van de begroting 2025 werden genomen op het vlak van werkingskosten, subsidies en overdrachten aan de lagere overheid.

Tabel 16 Rekening van het Waals Gewest
In miljard euro

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Ontvangsten	18,0	18,5	19,1	19,5	19,6	20,2	20,7	21,1
Fiscale en parafiscale ontvangsten	7,4	7,4	7,8	8,0	8,0	8,3	8,5	8,7
Overdrachten van de overheid	8,6	8,8	8,9	9,3	9,4	9,6	9,8	10,0
Overige ontvangsten	2,1	2,3	2,5	2,2	2,3	2,3	2,4	2,4
Uitgaven	20,1	21,2	21,3	21,0	21,4	21,8	22,2	22,7
Werkingskosten	4,0	4,1	4,3	4,3	4,4	4,5	4,5	4,6
Sociale uitkeringen	5,9	6,1	6,3	6,5	6,7	6,8	7,0	7,2
Overige finale primaire lopende uitgaven	3,3	3,4	3,5	3,5	3,6	3,7	3,7	3,8
Investeringskosten	0,8	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8
Overige finale kapitaaluitgaven	1,0	1,2	1,3	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Overdrachten aan de overheid	4,2	4,5	4,0	3,9	4,0	4,1	4,1	4,2
Rentelasten	0,9	0,9	1,0	1,1	1,2	1,3	1,4	1,5
Vorderingensaldo	-2,1	-2,7	-2,1	-1,5	-1,9	-1,6	-1,6	-1,6

De Waalse financiën verbeteren in 2026. Deze verbetering is toe te schrijven aan de weerslag van de eenmalige uitgaven van 2025, de vermindering van de uitgaven van het Waals relanceplan en de besparingsmaatregelen van de begroting 2026, zoals de vermindering van de steun voor werkgelegenheidsbevordering (Aides à l'emploi) en de werkingskosten, de gedeeltelijke vervanging van ambtenaren die vertrekken of de verhoging van de kilometerheffing voor vrachtwagens en van de belasting op kansspelen en weddenschappen. De verbetering van het saldo is ook het gevolg van het meerjarige effect van de in 2025 goedgekeurde hervormingen (aanschaffing van de wooncheque, beperking van de groei van het gemeentefonds, niet-indexering van de steun voor

werkgelegenheidsbevordering aan de lagere overheid. Bij ongewijzigd beleid worden de Waalse financiën gunstig beïnvloed door de impact van de verschillende hervormingen die in 2025 en 2026 beslist zijn, door de daling van de uitgaven van het Waals relanceplan in 2027 en eenmalig in 2027 door het gunstige saldo van de afrekening van de BFW en de overdrachten van de Sainte-Emilie. Daarentegen lijden de financiën onder de voortdurende stijging van de rentelasten, de geleidelijke afschaffing van het overgangsmechanisme van de BFW en de impact van de fiscale hervorming van de federale overheid op de opcentiemen op de personenbelasting en de hervorming van de schenkings- en successierechten in 2028.

5.6. Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

In 2025 is het vorderingensaldo van de geconsolideerde rekening van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie verbeterd, met name dankzij uitzonderlijke fiscale ontvangsten uit de successie-, registratie- en schenkingsrechten. Bovendien werden, in het kader van het systeem van de voorlopige twaalfden dat voor het volledige jaar 2025 werd ingevoerd, bijkomende maatregelen genomen om het tekort terug te dringen, waaronder het behoud van het wervingsmoratorium, een verlaging van de subsidies, lineaire besparingen op basis van de effectieve onderbenutting van de kredieten van 2024 en een strikte omkadering van nieuwe investeringsuitgaven. Het gewest ontving daarnaast een eenmalige terugbetaling van de Brusselse gemeenten.

Het vorderingensaldo verslechtert licht in 2026 als gevolg van de weerslag van de uitzonderlijke fiscale ontvangsten van 2025, en wegens een stijging van de investeringen in mobiliteit na hun krimp in 2025. Deze verslechtering wordt evenwel getemperd door de verschillende maatregelen die de nieuwe regering in 2026 heeft genomen, zoals de voortzetting van de wervingsstop, de vermindering van de werkingskosten (met name die van de kinderbijslagfondsen), de hervorming van de arbeidsmarktsubsidies en de herziening van de voorwaarden voor de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden.

Tabel 17 Geconsolideerde rekening van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
In miljard euro

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Ontvangsten	7,8	8,3	8,3	8,6	8,7	8,9	9,1	9,2
Fiscale en parafiscale ontvangsten	2,8	3,1	3,1	3,2	3,3	3,4	3,5	3,5
Overdrachten van de overheid	3,8	3,9	4,0	4,2	4,2	4,2	4,3	4,4
Overige ontvangsten	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3
Uitgaven	9,3	9,2	9,3	9,5	9,6	9,7	9,9	10,1
Werkingskosten	3,1	3,2	3,2	3,3	3,2	3,2	3,3	3,3
Sociale uitkeringen	1,6	1,6	1,7	1,8	1,8	1,8	1,9	1,9
Overige finale primaire lopende uitgaven	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Investeringskosten	0,8	0,8	0,6	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7
Overige finale kapitaaluitgaven	0,4	0,3	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Overdrachten aan de overheid	1,7	1,6	1,7	1,8	1,8	1,8	1,9	1,9
Rentelasten	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8
Vorderingensaldo	-1,6	-0,9	-1,0	-0,9	-0,9	-0,8	-0,8	-0,9

Op middellange termijn, verbetert het vorderingensaldo van de entiteit licht dankzij het op kruissnelheid komen van de regeringsmaatregelen: de verlenging van het wervingsmoratorium voor de volledige legislatuur, het einde van de fiscale aftrekbaarheid van de dienstencheques, de omschakeling van investeringssubsidies naar leningen of participaties, en een algemene verlaging van de werkingskosten. Het gunstige afrekeningssaldo van de BFW voor 2027 zorgt eveneens voor een eenmalige verbetering van het vorderingensaldo. De volgende elementen temperen echter de verbetering van het saldo: de hervorming van de Brusselse fiscaliteit (daling van de opcentiemen op de personenbelasting, verhoging van het vrij-stellingsplafond bij de registratierechten), de verdubbeling van de Be-Home-premie, de impact van de federale fiscale hervorming op de opcentiemen op de personenbelasting, de stijgende rentelasten, alsook de dynamiek van de uitgaven voor de gezondheidszorg. Vanaf 2031 loopt het tekort opnieuw op als gevolg van het gecombineerde effect van deze elementen.

6. Broeikasgasemissies

In dit hoofdstuk worden de resultaten besproken van de regionalisering van de nationale projectie van de broeikasgasemissies.^{29,30}

6.1. Rijk

De totale broeikasgasemissies³¹ namen de afgelopen twee jaar slechts licht toe en kwamen in 2025 uit op 98,3 miljoen ton CO₂-equivalenten (Mt CO₂-eq) (zie tabel 18). Ongeveer driekwart van de uitstoot is toe te schrijven aan het energieverbruik.³² Het energieverbruik en de bijhorende uitstoot worden beïnvloed door de economische activiteit, de energieprijzen, technologische ontwikkelingen en maatregelen.

Die energiegerelateerde emissies zouden in 2025 gestegen zijn en vooral in 2026 verder toenemen als gevolg van de onderhoudswerken voor de levensduurverlenging van de kerncentrales Doel 4 en Tihange 3 en de definitieve stillegging van de overige kerncentrales. De elektriciteitsproductie op basis van gascentrales zou daardoor fors toenemen. De emissies van de transformatiesector zouden vervolgens in 2029 sterk terugvallen door de volledige beschikbaarheid van Doel 4 en Tihange 3.

De emissies van de grote energie-intensieve industriële installaties vallen onder het Europese emissiehandelssysteem ETS1. Volgens de Fit-for-55 klimaatwetgeving moet die uitstoot op Europees niveau tegen 2030 gedaald zijn met 62% t.o.v. 2005. Er zijn echter geen reductiedoelstellingen vastgelegd per lidstaat. Het ETS1 heeft tot doel deze reductiedoelstelling tegen de laagst mogelijke kosten voor de bedrijven te realiseren en zo de totale kosten van het klimaatbeleid te beperken.

Vanaf 2028 vallen de emissies uit het brandstofverbruik in gebouwen, wegtransport en enkele andere sectoren (vooral industrieën die niet onder het ETS1 vallen) onder het ETS2.³³ Dat systeem moet ervoor zorgen dat de uitstoot van die sectoren op Europees niveau tegen 2030 42% lager ligt dan in 2005.

²⁹ Voor een methodologische beschrijving, zie Regionale economische vooruitzichten 2014-2019, FPB, BISA, SVR, IWEPS, p. 101, juli 2014. De regionale verdeelsleutels voor 1990-2023 zijn berekend op basis van de Physical Energy Flow Accounts (PEFA).

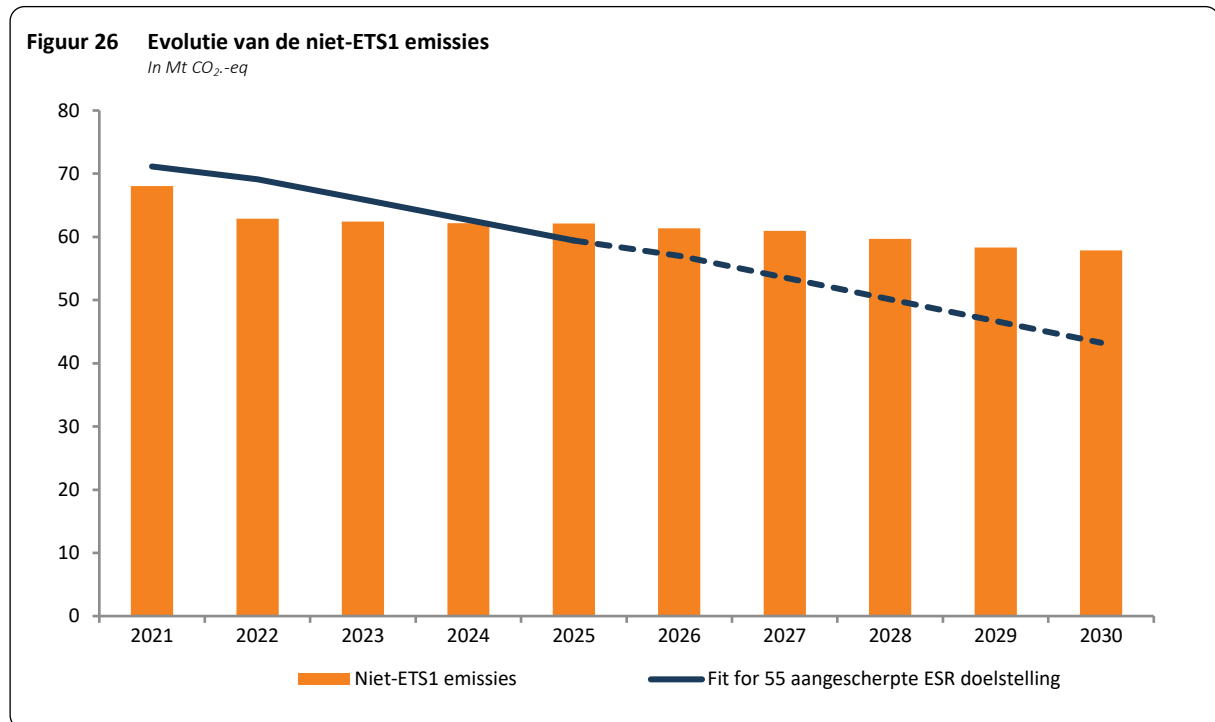
³⁰ De geregionaliseerde energiebalansen en de geregionaliseerde evolutie van de verschillende broeikasgassen (CO₂, CH₄, N₂O en gefluoreerde gassen) worden weergegeven in de elektronische bijlage.

³¹ De broeikasgasemissies worden uitgedrukt volgens het opwarmingsvermogen van de gassen zoals die in het vijfde evaluatieverslag van de IPCC worden vermeld.

³² De totale emissies omvatten ook nog de uitstoot van de industriële processen, van de landbouw en van afval.

³³ In 2028 zal Europa een tweede systeem voor de handel in emissierechten invoeren, het zogenaamde ETS2. Het maakt de aankoop van emissierechten verplicht voor leveranciers van fossiele brandstoffen voor wegvervoer en de verwarming van gebouwen. Die bijkomende kost zal worden doorgerekend in de prijs van deze brandstoffen. Het systeem moet investeringen aanmoedigen in de renovatie van gebouwen en in emissiearme mobiliteit. In deze vooruitzichten wordt verondersteld dat de prijs van CO₂-emissierechten in het eerste jaar van de invoering van het systeem 46 euro per ton CO₂ bedraagt. Zoals toegelicht in de najaarsvooruitzichten van de Europese Commissie (European Economic Forecast, november 2025, p. 86), komt deze prijs overeen met het gemiddelde van de Europese richtprijs van 33 euro per ton CO₂ (Europese Commissie, 2025, Commission Guidance on the Social Climate Plans, C(2025) 881 final) en een interventieprij van 59 euro per ton CO₂ (de prijs vanaf welke de marktstabiliteitsreserve, MSR, tussenbeide komt). In de daaropvolgende jaren volgt de prijs de evolutie van deze twee parameters. Er wordt geen rekening gehouden met het Europees Sociaal Klimaatfonds, waarvan de middelen bedoeld zijn om de sociale impact van ETS2 te verzachten via de uitvoering van maatregelen uit een Belgisch sociaal klimaatplan (dat momenteel nog niet gepubliceerd is).

Voor de emissies die niet onder het ETS1 vallen³⁴, moet België zijn uitstoot tegen 2030 met 47% verminderen ten opzichte van 2005 in het kader van de Effort Sharing Regulation (ESR).³⁵ Die doelstelling is vertaald in een jaarlijks emissieplafond voor de periode 2021-2030 (zie figuur 26).³⁶ In deze vooruitzichten worden de ESR-doelstellingen vanaf 2025 niet gehaald, en loopt het tekort ten opzichte van de doelstelling in 2030 op tot 14,6 Mt CO₂-eq. Gecumuleerd over de periode 2021-2030 zou het tekort 36,9 Mt CO₂-eq bedragen. Zonder bijkomende inspanningen zou de uitstoot van de niet-ETS1-sectoren tegen 2030 slechts met 29,1% dalen ten opzichte van 2005. Er is nog geen definitief akkoord bereikt over de regionale verdeling van de nationale doelstelling.

6.2. Brussels Hoofdstedelijk Gewest

De uitstoot van de broeikasgassen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vertegenwoordigde in 2024 3% van de nationale emissies. De uitstoot is hoofdzakelijk afkomstig van de verwarming van gebouwen (residentiële en tertiaire sector) en van transport. De emissies als gevolg van energiegebruik maakten 94% uit van de totale uitstoot in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De totale uitstoot zou in de periode 2026-2031 jaarlijks gemiddeld met 1,3% afnemen, mede door de lichte terugval van de emissies van transport en gebouwen vanaf 2028 door de inwerkingtreding van het ETS2. In 2031 zouden de emissies in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 2,9 Mt CO₂-eq bedragen, wat 35,7% lager is dan in 2005.

³⁴ Naast de emissies die onder het ETS2 vallen betreft dit de landbouwemissies en emissies afkomstig van afval (met uitzondering van bepaalde grote verbrandingsinstallaties die onder het ETS1 vallen), de CH₄- en N₂O-emissies (waarbij de N₂O-emissies uit de productie van salpeterzuur onder het ETS1 vallen) en de emissies van gefluoreerde gassen.

³⁵ Overeenkomstig de herziene Europese Verordening (EU) nr.2023/857 inzake de verdeling van de inspanningen (ESR of Effort Sharing Regulation).

³⁶ Overeenkomstig Uitvoeringsbesluit (EU) nr. 2026/895 van de Commissie van 24 april 2026 tot wijziging van Uitvoeringsbesluit (EU) nr. 2020/2126 wat betreft de vaststelling van de jaarlijkse emissierechten voor de lidstaten voor de periode 2026-2030.

6.3. Vlaams Gewest

De uitstoot van de broeikasgassen in het Vlaamse Gewest vertegenwoordigde in 2024 68% van de nationale emissies. De sectoren die daarin een belangrijk aandeel hebben zijn de transformatiesector, de industrie, de transportsector en de verwarming van gebouwen. De emissies afkomstig van het gebruik van energie maakten 74% uit van de totale uitstoot in het Vlaams Gewest.

De emissies zouden in 2025 gestegen zijn en vooral in 2026 verder toenemen als gevolg van de onderhoudswerken voor de levensduurverlenging van de kerncentrale Doel 4 en de stopzetting van Doel 1 en 2. Nadien nemen de emissies opnieuw af door een terugval van de transportemissies en de emissies van gebouwen als gevolg van de inwerkingtreding van het ETS2 in 2028 en door de volledige beschikbaarheid van Doel 4 vanaf 2029.

De uitstoot zou in de periode 2026-2031 afnemen met gemiddeld 1,1% per jaar en in 2031 uitkomen op 62,3 Mt CO₂-eq. Dat is 31,9% onder het niveau van 2005.

6.4. Waals Gewest

De uitstoot van de broeikasgassen in het Waals Gewest vertegenwoordigde in 2024 29% van de nationale emissies. De evolutie van de broeikasgasemissies wordt er vooral bepaald door de industrie, de transportsector en de verwarming van gebouwen. De emissies afkomstig van het gebruik van energie maakten 72% uit van de totale uitstoot in het Waals Gewest.

De emissies zouden in 2025 gestegen zijn en vooral in 2026 verder toenemen als gevolg van de onderhoudswerken voor de levensduurverlenging van de kerncentrale Tihange 3 en de stopzetting van Tihange 1. Nadien nemen ze af door een terugval van de transportemissies en de emissies van gebouwen door de inwerkingtreding van het ETS2 in 2028 en door de volledige beschikbaarheid van Tihange 3 vanaf 2029.

De uitstoot zou gedurende de periode 2026-2031 afnemen met gemiddeld 0,7% per jaar en in 2031 uitkomen op 27,5 Mt CO₂-eq. Dat is 43,5% lager dan in 2005.

Tabel 18 Evolutie van de totale broeikasgasemissies per sector*In Mt CO₂-equivalenten*

	1990 ¹	2005 ¹	2022 ¹	2023 ¹	2024 ¹	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Het Rijk												
1. Energie	103,8	105,5	76,3	73,0	72,9	73,6	75,8	75,5	74,8	71,5	71,5	70,3
1.A. Verbranding van brandstoffen	102,6	104,9	75,9	72,7	72,6	73,3	75,5	75,2	74,5	71,3	71,2	70,0
1.A1. Transformatiesector	29,7	29,0	18,5	15,6	14,8	16,5	20,7	20,9	21,6	19,2	19,9	19,3
1.A2. Industrie	23,6	19,0	12,9	12,6	13,0	12,5	11,9	11,4	11,2	10,9	10,5	10,4
1.A3. Transport	21,0	26,8	24,4	24,8	24,9	24,6	23,9	23,7	23,0	22,7	22,6	22,4
1.A4. Andere sectoren	28,2	29,9	20,0	19,7	19,8	19,6	19,0	19,0	18,6	18,3	18,1	17,9
1.A5. Overige	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
1.B. Vluchtige emissies	1,2	0,6	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
2. Industriële processen	25,5	26,5	16,5	14,9	15,7	15,3	14,9	14,5	14,2	13,9	13,6	13,4
3. Landbouw	11,3	9,3	8,5	8,5	8,3	8,2	8,2	8,2	8,1	8,1	8,0	8,0
5. Afval	4,8	3,4	1,3	1,3	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0
Totaal	145,5	144,7	102,6	97,8	98,0	98,3	100,0	99,2	98,2	94,6	94,2	92,7
Brussels Hoofdstedelijk Gewest												
1. Energie	4,0	4,3	3,1	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	2,9	2,8	2,8	2,8
1.A. Verbranding van brandstoffen	3,9	4,3	3,1	2,9	3,0	3,0	3,0	3,0	2,9	2,8	2,8	2,8
1.A1. Transformatiesector	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
1.A2. Industrie	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
1.A3. Transport	0,9	1,0	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
1.A4. Andere sectoren	2,6	2,8	1,8	1,7	1,8	1,7	1,7	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6
1.A5. Overige	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.B. Vluchtige emissies	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Industriële processen	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
3. Landbouw	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Afval	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	4,1	4,6	3,3	3,2	3,2	3,2	3,1	3,1	3,1	3,0	3,0	2,9
Vlaams Gewest												
1. Energie	64,9	68,8	51,3	49,1	49,4	49,7	50,5	50,3	49,8	47,9	47,9	47,2
1.A. Verbranding van brandstoffen	64,1	68,4	51,0	48,9	49,2	49,5	50,3	50,1	49,7	47,8	47,7	47,0
1.A1. Transformatiesector	23,1	24,1	15,4	13,1	13,0	13,9	16,0	16,2	16,6	15,3	15,7	15,3
1.A2. Industrie	10,2	8,6	7,3	7,3	7,7	7,5	6,9	6,6	6,4	6,2	5,9	5,8
1.A3. Transport	13,9	17,7	16,3	16,5	16,4	16,2	15,8	15,7	15,3	15,1	15,0	14,9
1.A4. Andere sectoren	16,9	17,9	12,0	11,9	12,0	11,8	11,5	11,6	11,3	11,1	11,0	10,9
1.A5. Overige	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
1.B. Vluchtige emissies	0,9	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
2. Industriële processen	12,5	15,3	11,2	10,3	11,2	10,9	10,6	10,4	10,2	10,0	9,8	9,6
3. Landbouw	6,6	5,1	5,1	5,1	5,0	5,0	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,8
5. Afval	2,8	2,3	0,9	0,9	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Totaal	86,9	91,4	68,5	65,4	66,4	66,4	66,8	66,3	65,6	63,5	63,2	62,3
Waals Gewest												
1. Energie	34,9	32,4	21,9	21,0	20,5	20,9	22,4	22,2	22,1	20,7	20,8	20,3
1.A. Verbranding van brandstoffen	34,6	32,2	21,8	20,9	20,4	20,8	22,3	22,1	22,0	20,7	20,7	20,3
1.A1. Transformatiesector	6,4	4,6	2,7	2,3	1,5	2,2	4,2	4,3	4,6	3,5	3,8	3,6
1.A2. Industrie	13,2	10,2	5,5	5,1	5,1	5,0	4,9	4,8	4,7	4,7	4,5	4,5
1.A3. Transport	6,2	8,0	7,3	7,5	7,7	7,6	7,3	7,2	7,0	6,9	6,8	6,7
1.A4. Andere sectoren	8,7	9,2	6,2	6,0	6,1	6,0	5,8	5,8	5,7	5,6	5,5	5,5
1.A5. Overige	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.B. Vluchtige emissies	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
2. Industriële processen	13,0	11,0	5,1	4,4	4,3	4,2	4,1	4,0	3,9	3,8	3,7	3,6
3. Landbouw	4,7	4,2	3,4	3,4	3,3	3,3	3,3	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
5. Afval	1,9	1,1	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Totaal	54,5	48,7	30,8	29,2	28,5	28,7	30,0	29,8	29,5	28,1	28,0	27,5

¹ De cijfers tot en met 2024 stemmen overeen met de inventariswaarden uit de nationale en regionale emissie-inventarissen van maart 2026.

7. Bijlage

7.1. Groei van de belangrijkste bestedingscomponenten en bijdrage tot de bbp-groei

Tabel 19 Bbp en belangrijkste bestedingscomponenten - Brussels Hoofdstedelijk Gewest

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
<i>Volumegroei in % (tenzij anders vermeld)</i>								
Consumptieve bestedingen van de particulieren	0,6	1,3	0,3	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0
Consumptieve bestedingen van de overheid	0,8	1,5	1,2	-0,2	0,1	0,4	-0,3	0,4
Bruto vaste kapitaalvorming	2,9	2,8	1,5	2,1	1,4	2,5	2,6	0,4
van de ondernemingen (1)	2,7	4,9	-1,0	2,1	1,3	2,2	1,7	1,4
van de overheid	9,8	4,5	5,5	2,4	2,3	3,6	5,8	-3,1
van de huishoudens in woningen	-7,9	-14,6	11,9	1,4	0,0	2,2	1,4	2,1
Voorraadverandering (2)(3)	-0,3	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal van de binnenlandse bestedingen	0,9	1,8	0,6	1,0	0,8	1,3	1,2	0,7
Internationale uitvoer	-5,9	0,2	2,1	1,3	1,8	1,7	2,0	1,8
Internationale invoer	-5,1	0,7	2,2	1,1	1,3	1,1	1,6	1,2
Internationale netto-uitvoer (3)	-0,2	-0,3	-0,2	0,0	0,1	0,2	0,2	0,2
Interregionale netto-uitvoer (3)	1,2	-0,4	0,2	0,0	0,1	-0,1	0,0	0,1
Bruto binnenlands product	1,6	0,5	0,5	0,7	0,8	1,0	1,0	0,8
<i>Bijdrage tot de bbp-groei in pp - volumes</i>								
Consumptieve bestedingen van de particulieren	0,2	0,4	0,1	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Consumptieve bestedingen van de overheid	0,1	0,2	0,2	0,0	0,0	0,1	-0,1	0,1
Bruto vaste kapitaalvorming	0,6	0,6	0,3	0,4	0,3	0,5	0,6	0,1
van de ondernemingen (1)	0,4	0,7	-0,1	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2
van de overheid	0,4	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,3	-0,2
van de huishoudens in woningen	-0,2	-0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Voorraadverandering (2)	-0,3	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal van de binnenlandse bestedingen	0,6	1,2	0,4	0,7	0,6	0,9	0,8	0,5
Internationale uitvoer	-3,8	0,1	1,2	0,7	1,0	0,9	1,1	1,0
Internationale invoer	-3,6	0,4	1,3	0,7	0,8	0,7	1,0	0,7
Internationale netto-uitvoer	-0,2	-0,3	-0,2	0,0	0,1	0,2	0,2	0,2
Interregionale netto-uitvoer	1,2	-0,4	0,2	0,0	0,1	-0,1	0,0	0,1
Bruto binnenlands product	1,6	0,5	0,5	0,7	0,8	1,0	1,0	0,8

(1) Inbegrepen zelfstandigen en izw's

(2) Inbegrepen het saldo van de aan- en verkoop van kostbaarheden

(3) Bijdrage in procentpunt tot de bbp-groei

Tabel 20 Bbp en belangrijkste bestedingscomponenten - Vlaams Gewest

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Volumegroei in % (tenzij anders vermeld)								
Consumptieve bestedingen van de particulieren	2,3	1,9	1,3	1,2	1,1	1,4	1,5	1,3
Consumptieve bestedingen van de overheid	2,0	1,8	0,9	0,9	1,0	1,3	0,5	1,3
Bruto vaste kapitaalvorming	1,2	-0,7	1,6	1,7	2,3	2,7	2,3	1,3
van de ondernemingen (1)	2,8	1,7	3,0	2,1	1,9	2,3	2,0	1,9
van de overheid	11,4	-1,7	-0,9	-3,2	2,9	6,2	4,7	-4,4
van de huishoudens in woningen	-7,3	-7,9	-1,7	2,8	3,4	2,5	2,2	1,9
Voorraadverandering (2)(3)	-0,6	0,0	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal van de binnenlandse bestedingen	1,3	1,2	0,9	1,3	1,4	1,7	1,5	1,3
Internationale uitvoer	-0,9	-0,4	1,7	1,7	2,2	2,4	2,4	2,3
Internationale invoer	-0,8	0,0	2,0	2,0	2,4	2,7	2,6	2,4
Internationale netto-uitvoer (3)	-0,1	-0,4	-0,3	-0,3	-0,1	-0,2	-0,1	0,0
Interregionale netto-uitvoer (3)	-0,4	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Bruto binnenlands product	0,8	1,1	0,7	1,1	1,3	1,5	1,4	1,3
Bijdrage tot de bbp-groei in pp - volumes								
Consumptieve bestedingen van de particulieren	1,2	1,0	0,7	0,7	0,6	0,7	0,8	0,7
Consumptieve bestedingen van de overheid	0,5	0,4	0,2	0,2	0,2	0,3	0,1	0,3
Bruto vaste kapitaalvorming	0,3	-0,2	0,4	0,4	0,6	0,7	0,6	0,3
van de ondernemingen (1)	0,5	0,3	0,5	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4
van de overheid	0,3	0,0	0,0	-0,1	0,1	0,2	0,1	-0,1
van de huishoudens in woningen	-0,4	-0,4	-0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1
Voorraadverandering (2)	-0,6	0,0	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal van de binnenlandse bestedingen	1,3	1,3	0,9	1,3	1,5	1,7	1,5	1,4
Internationale uitvoer	-0,9	-0,4	1,5	1,5	2,0	2,2	2,2	2,2
Internationale invoer	-0,8	0,0	1,8	1,8	2,1	2,4	2,4	2,2
Internationale netto-uitvoer	-0,1	-0,4	-0,3	-0,3	-0,1	-0,2	-0,1	0,0
Interregionale netto-uitvoer	-0,4	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Bruto binnenlands product	0,8	1,1	0,7	1,1	1,3	1,5	1,4	1,3

(1) Inbegrepen zelfstandigen en izw's

(2) Inbegrepen het saldo van de aan- en verkoop van kostbaarheden

(3) Bijdrage in procentpunt tot de bbp-groei

Tabel 21 Bbp en belangrijkste bestedingscomponenten - Waals Gewest

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Volumegroei in % (tenzij anders vermeld)								
Consumptieve bestedingen van de particulieren	2,0	1,5	0,7	1,0	0,8	1,0	1,1	1,1
Consumptieve bestedingen van de overheid	1,7	1,3	1,1	0,3	0,7	0,9	0,2	0,9
Bruto vaste kapitaalvorming	3,7	0,3	3,0	1,3	2,2	2,4	2,8	1,0
van de ondernemingen (1)	4,5	2,1	3,3	2,6	2,4	2,6	2,2	2,0
van de overheid	13,6	1,5	5,1	-5,6	1,8	2,8	7,1	-4,4
van de huishoudens in woningen	-5,0	-6,6	0,4	1,9	1,8	1,3	1,7	1,4
Voorraadverandering (2)(3)	-0,6	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal van de binnenlandse bestedingen	1,8	1,2	0,9	0,9	1,0	1,2	1,2	1,0
Internationale uitvoer	-1,8	-0,3	2,0	1,6	1,9	2,1	2,1	2,1
Internationale invoer	0,0	0,2	1,6	1,6	2,0	2,2	2,2	2,0
Internationale netto-uitvoer (3)	-1,0	-0,3	0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1
Interregionale netto-uitvoer (3)	0,2	-0,1	-0,5	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,1
Bruto binnenlands product	1,3	1,1	0,8	0,8	1,0	1,3	1,2	1,0
Bijdrage tot de bbp-groei in pp - volumes								
Consumptieve bestedingen van de particulieren	1,3	1,0	0,5	0,6	0,5	0,7	0,7	0,7
Consumptieve bestedingen van de overheid	0,5	0,4	0,4	0,1	0,2	0,3	0,1	0,3
Bruto vaste kapitaalvorming	0,8	0,1	0,7	0,3	0,5	0,5	0,7	0,2
van de ondernemingen (1)	0,7	0,3	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
van de overheid	0,4	0,0	0,2	-0,2	0,1	0,1	0,2	-0,1
van de huishoudens in woningen	-0,2	-0,3	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Voorraadverandering (2)	-0,6	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal van de binnenlandse bestedingen	2,1	1,5	1,2	1,1	1,3	1,5	1,4	1,3
Internationale uitvoer	-1,0	-0,2	1,0	0,8	1,0	1,0	1,1	1,1
Internationale invoer	0,0	0,1	0,9	0,9	1,1	1,2	1,3	1,2
Internationale netto-uitvoer	-1,0	-0,3	0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1
Interregionale netto-uitvoer	0,2	-0,1	-0,5	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,1
Bruto binnenlands product	1,3	1,1	0,8	0,8	1,0	1,3	1,2	1,0

(1) Inbegrepen zelfstandigen en izw's

(2) Inbegrepen het saldo van de aan- en verkoop van kostbaarheden

(3) Bijdrage in procentpunt tot de bbp-groei

7.2. Bijdrage van de bedrijfstakken tot de groei van de toegevoegde waarde en de binnenlandse werkgelegenheid

Tabel 22 Bijdrage van de bedrijfstakken tot de groei van de toegevoegde waarde en van de binnenlandse werkgelegenheid - Brussels Hoofdstedelijk Gewest
In procentpunt

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
1. Toegevoegde waarde in volume								
1.1. Landbouw	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2. Industrie	0,07	-0,23	-0,12	-0,01	-0,02	0,02	-0,02	-0,02
1.3. Bouw	0,09	0,14	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,01
1.4. Marktdiensten	0,89	0,36	0,53	0,75	0,84	1,06	0,88	0,77
a. Vervoer en communicatie	0,28	0,08	0,14	0,16	0,17	0,21	0,17	0,17
b. Handel en horeca	0,02	-0,02	-0,26	-0,09	-0,03	0,00	-0,03	-0,04
c. Krediet en verzekeringen	0,53	0,09	0,48	0,36	0,28	0,31	0,28	0,25
d. Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	0,09	0,07	0,05	0,07	0,07	0,06	0,06	0,07
e. Overige marktdiensten	-0,03	0,14	0,12	0,26	0,35	0,48	0,40	0,32
1.5. Niet-verhandelbare diensten	0,37	0,10	0,15	-0,09	-0,04	-0,07	0,09	0,09
1.6. Totaal	1,41	0,36	0,56	0,66	0,83	1,02	0,96	0,85
2. Werkgelegenheid								
2.1. Landbouw	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.2. Industrie	0,01	-0,40	-0,14	-0,03	-0,03	-0,02	-0,03	-0,03
2.3. Bouw	0,12	0,09	0,06	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03
2.4. Marktdiensten	0,09	0,19	-0,12	0,47	0,64	0,68	0,67	0,63
a. Vervoer en communicatie	0,01	-0,02	-0,03	0,05	0,05	0,04	0,02	0,02
b. Handel en horeca	-0,05	0,01	-0,06	-0,05	-0,01	0,01	0,02	-0,01
c. Krediet en verzekeringen	0,02	-0,02	-0,07	-0,05	-0,04	-0,04	-0,05	-0,05
d. Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	0,13	0,09	0,07	0,15	0,18	0,16	0,16	0,16
e. Overige marktdiensten	-0,02	0,14	-0,03	0,36	0,46	0,50	0,53	0,51
2.5. Niet-verhandelbare diensten	0,34	0,13	0,08	-0,24	-0,21	-0,24	-0,05	-0,03
2.6. Totaal	0,57	0,01	-0,12	0,22	0,42	0,44	0,62	0,61

Tabel 23 Bijdrage van de bedrijfstakken tot de groei van de toegevoegde waarde en van de binnenlandse werkgelegenheid - Vlaams Gewest
In procentpunt

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
1. Toegevoegde waarde in volume								
1.1. Landbouw	0,03	0,01	0,04	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02
1.2. Industrie	-0,17	-0,02	-0,08	0,06	0,08	0,15	0,07	0,10
1.3. Bouw	0,11	0,19	0,10	0,08	0,12	0,12	0,11	0,06
1.4. Marktdiensten	0,65	0,73	0,81	0,92	1,08	1,19	1,16	1,14
a. Vervoer en communicatie	-0,22	-0,01	0,04	0,03	0,04	0,05	0,04	0,05
b. Handel en horeca	-0,02	-0,10	0,04	0,14	0,18	0,21	0,20	0,19
c. Krediet en verzekeringen	-0,21	0,01	0,08	0,05	0,04	0,04	0,04	0,04
d. Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	0,23	0,20	0,13	0,13	0,13	0,11	0,13	0,14
e. Overige marktdiensten	0,87	0,63	0,52	0,58	0,68	0,78	0,75	0,72
1.5. Niet-verhandelbare diensten	0,10	0,09	-0,01	0,06	0,09	0,07	0,09	0,08
1.6. Totaal	0,73	1,00	0,85	1,13	1,40	1,53	1,44	1,40
2. Werkgelegenheid								
2.1. Landbouw	-0,04	0,02	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
2.2. Industrie	-0,27	-0,22	-0,11	-0,10	-0,08	-0,05	-0,05	-0,05
2.3. Bouw	-0,06	-0,04	0,02	0,03	0,06	0,07	0,08	0,06
2.4. Marktdiensten	0,43	0,46	0,52	0,85	0,93	0,98	1,00	0,98
a. Vervoer en communicatie	0,00	0,00	0,01	0,03	0,04	0,04	0,03	0,04
b. Handel en horeca	0,00	-0,11	0,03	0,07	0,10	0,10	0,09	0,08
c. Krediet en verzekeringen	0,00	0,02	0,00	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01
d. Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	0,02	0,09	0,12	0,19	0,21	0,22	0,23	0,25
e. Overige marktdiensten	0,40	0,46	0,35	0,57	0,59	0,62	0,65	0,63
2.5. Niet-verhandelbare diensten	0,09	0,16	0,06	0,04	0,06	0,03	0,04	0,04
2.6. Totaal	0,15	0,38	0,51	0,82	0,97	1,02	1,07	1,03

Tabel 24 Bijdrage van de bedrijfstakken tot de groei van de toegevoegde waarde en van de binnenlandse werkgelegenheid - Waals Gewest
In procentpunt

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
1. Toegevoegde waarde in volume								
1.1. Landbouw	0,03	-0,02	0,03	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
1.2. Industrie	0,06	0,14	-0,04	0,07	0,08	0,18	0,10	0,11
1.3. Bouw	-0,02	0,23	0,11	0,08	0,10	0,11	0,11	0,06
1.4. Marktdiensten	0,96	0,72	0,72	0,69	0,77	0,92	0,90	0,83
a. Vervoer en communicatie	-0,13	0,01	0,03	0,02	0,02	0,04	0,03	0,02
b. Handel en horeca	0,07	0,02	0,02	0,09	0,13	0,16	0,15	0,15
c. Krediet en verzekeringen	-0,13	0,01	0,08	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03
d. Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	0,29	0,14	0,21	0,18	0,18	0,16	0,19	0,19
e. Overige marktdiensten	0,86	0,53	0,38	0,35	0,41	0,53	0,50	0,43
1.5. Niet-verhandelbare diensten	0,19	-0,03	0,07	0,02	0,10	0,06	0,12	0,10
1.6. Totaal	1,22	1,04	0,88	0,85	1,08	1,27	1,23	1,10
2. Werkgelegenheid								
2.1. Landbouw	-0,02	-0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
2.2. Industrie	0,01	-0,03	-0,03	-0,04	-0,05	-0,04	-0,06	-0,05
2.3. Bouw	-0,13	-0,03	0,04	0,03	0,06	0,07	0,08	0,05
2.4. Marktdiensten	0,25	0,48	0,45	0,73	0,84	0,88	0,92	0,90
a. Vervoer en communicatie	-0,04	0,01	0,02	0,00	0,01	0,00	-0,01	-0,01
b. Handel en horeca	-0,19	-0,01	0,00	0,10	0,14	0,16	0,18	0,15
c. Krediet en verzekeringen	-0,01	0,01	0,00	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01
d. Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	0,11	0,07	0,08	0,26	0,28	0,27	0,27	0,29
e. Overige marktdiensten	0,38	0,41	0,34	0,37	0,42	0,46	0,50	0,49
2.5. Niet-verhandelbare diensten	0,21	0,12	-0,05	-0,03	0,00	-0,04	0,02	0,02
2.6. Totaal	0,32	0,54	0,40	0,69	0,86	0,88	0,96	0,93

7.3. Verklarende woordenlijst

- De **beroepsbevolking** (of het **arbeidsaanbod**) van een gewest bestaat uit alle werkende inwoners uit dat gewest (ongeacht hun werkplaats) en alle werkzoekende inwoners uit dat gewest. De FPB-definitie van de beroepsbevolking omvat ook de ‘oudere werklozen’ die vrijgesteld zijn van inschrijving als werkzoekende. De vooruitzichten voor het regionaal arbeidsaanbod worden berekend met behulp van een sociodemografische module. Het resultaat op nationaal niveau wordt bottom-up berekend, door sommering van de regionale ramingen. De resultaten van de sociodemografische projectie van het arbeidsaanbod worden gebruikt als exogene hypothesen in de eigenlijke regionale economische projectie.
- De **activiteitsgraad** van een gewest is de verhouding tussen de beroepsbevolking en de bevolking op arbeidsleeftijd (15-64) van het gewest.
- De **binnenlandse werkgelegenheid** van een gewest bevat alle loontrekkenden en zelfstandigen voor wie dat gewest hun werkplaats is, ongeacht hun woonplaats. In lijn met de regionale rekeningen veronderstellen we voor zelfstandigen dat het gewest van de werkplaats overeenstemt met het gewest van de woonplaats.
- Het **pendelsaldo** van een gewest is gelijk aan het verschil tussen de uitgaande pendel en de inkomende pendel in dat gewest. Uitgaande pendel bestaat uit ingezetenen uit het gewest die hun werkplaats hebben in een ander gewest. Inkomende pendel bestaat uit ingezetenen uit een ander gewest die hun werkplaats hebben in het gewest.
- Het **saldo van de grensarbeid** van een gewest is gelijk aan het verschil tussen de uitgaande grensarbeid (inwoners uit het gewest die werken in het buitenland) en de inkomende grensarbeid (buitenlanders die werken in het gewest). Binnen de uitgaande grensarbeid kunnen twee types onderscheiden worden. Transfrontale grensarbeiders overschrijden de landsgrens minstens één maal per week, terwijl grensarbeiders door ‘extraterritorialiteit’ hun werkplaats hebben in enclaves (zoals internationale instellingen of ambassades) binnen de landsgrenzen.
- De **werkende beroepsbevolking** van een gewest bevat alle werkende ingezetenen van dat gewest, ongeacht hun werkplaats. De volgende identiteit geldt: regionale werkende beroepsbevolking is gelijk aan regionale binnenlandse werkgelegenheid plus regionaal pendelsaldo plus regionaal saldo van de grensarbeid.
- De **werkgelegenheidsgraad** van een gewest is de verhouding tussen de werkende beroepsbevolking en de bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar) van het gewest.
- De **administratieve werkloosheid** omvat de personen die als werkzoekende zijn ingeschreven bij de regionale bemiddelingsinstellingen. Dit concept heeft een exhaustief karakter waardoor het een basis vormt die coherent is met de overige boekhoudkundige aggregaten die in het model worden gebruikt (in het bijzonder de werkgelegenheid). Dit concept is dus geschikt voor een raming van de middellangetermijnevolutie van het arbeidsaanbod, waarbij rekening moet worden gehouden met een volledige opsplitsing van de bevolking per sociaaleconomische categorie.
- De **werkloosheid volgens de FPB-definitie** komt overeen met een uitgebreid concept van de administratieve werkloosheid. Het omvat ook de ‘oudere werklozen’ die vrijgesteld zijn van inschrijving als werkzoekende.

- De **werkloosheid volgens de 'Enquête naar de arbeidskrachten'** (EAK) wordt opgesteld op basis van een enquête bij een steekproef van de bevolking. Deze enquêtes worden uitgevoerd door Statbel in opdracht van EUROSTAT, die het methodologisch kader ervan definieert. De hoedanigheid van werkloze wordt erkend na een individueel interview waarin wordt nagegaan of de werkloze effectief beschikbaar is voor de arbeidsmarkt en actief naar werk zoekt.
- De **werkloosheidsgraad** geeft het procentuele aandeel werklozen in de beroepsbevolking weer.
- De **reële arbeidsproductiviteit per hoofd** is de toegevoegde waarde (in kettingeuro's) gedeeld door de binnenlandse werkgelegenheid.
- De loonkosten van een gewest gedeeld door de binnenlandse werkgelegenheid geeft de nominale loonkosten per hoofd. De **reële loonkosten per hoofd** worden bekomen met behulp van de deflator van de particuliere consumptie.
- De **energiebalans** is het boekhoudkundig kader voor de energiestromen. De kolommen geven de gebruikte en beschikbare energiebronnen in de economie weer en de rijen de verschillende bewerkingen m.b.t. energie.
- Het begrip '**marktbedrijfstakingen**' slaat op het geheel van alle bedrijfstakingen, met uitzondering van de niet-verhandelbare diensten.
- Onder **tertiaire sector** verstaat men de som van de marktdiensten en de bedrijfstaking 'niet-verhandelbare' diensten. De **primaire sector** bestaat enkel uit de bedrijfstaking 'landbouw'. De bedrijfstakingen 'industrie' en 'bouw' vormen de **secundaire sector**.
- De **bedrijfstakingen** in het HERMES-HERMREG-systeem komen overeen met volgende hergroepering van NACE-BEL 2008 bedrijfstakingen:

Benaming van de bedrijfstak	NACE-BEL2008 (A38)
1. Landbouw	Landbouw, bosbouw en visserij (AA)
2. Industrie	Winning van delfstoffen (BB) + Vervaardiging van voedingsmiddelen, dranken en tabaksproducten (CA) + Vervaardiging van textiel, kleding, leer en producten van leer (CB) + Houtindustrie, vervaardiging van papier en papierwaren, drukkerijen (CC) + Vervaardiging van cokes en geraffineerde aardolieproducten (CD) + Vervaardiging van chemische producten (CE) + Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten (CF) + Vervaardiging van producten van rubber en kunststof en van anderen niet-metaalhoudende minerale producten (CG) + Vervaardiging van metalen in primaire vorm en van producten van metaal, exclusief machines en apparaten (CH) + Vervaardiging van informaticaproducten en van elektronische en optische producten (CI) + Vervaardiging van elektrische apparatuur (CJ) + Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen n.e.g. (CK) + Vervaardiging van transportmiddelen (CL) + Vervaardiging van meubelen en overige industrie, reparatie en installatie van machines en apparaten (CM) + Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht (DD) + Distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering (EE)
3. Bouw	Bouwnijverheid (FF)
4. Marktdiensten	
a. Vervoer en communicatie	Vervoer en opslag (HH) + Telecommunicatie (JB)
b. Handel en horeca	Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen (GG)
	+ Verschaffen van accommodatie en maaltijden (II)
c. Krediet en verzekeringen	Financiële activiteiten en verzekeringen (KK)
d. Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	Menselijke gezondheidszorg (QA) + Maatschappelijke dienstverlening (QB)
e. Overige marktdiensten	Uitgeverijen, audiovisuele diensten en uitzendingen (JA) + Informaticadiensten en dienstverlenende activiteiten op gebied van informatica (JC) + Exploitatie van en handel in onroerend goed (LL) + Rechtskundige en boekhoudkundige dienstverlening, hoofdkantoren, adviesbureaus, architecten en ingenieurs, technische testen en toetsen (MA) + Speur- en ontwikkelingswerk op wetenschappelijk gebied (MB) + Reclamewezen en marktonderzoek; overige gespecialiseerde wetenschappelijke en technische activiteiten (MC) + Administratieve en ondersteunende diensten (NN) + Kunst, amusement en recreatie (RR) + Overige diensten (SS)
5. Niet-verhandelbare diensten	
a. Overheidsadministratie en onderwijs	Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen (OO)
	+ Onderwijs (PP)
b. Huishoudelijke diensten	Huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik (TT)